

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia.

Esityksen mukaan alkoholilakia muutettaisiin siten, että mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä vähittäismyyntiluvallisille toimijoille alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuten alkoholijuomien toimitus. Ehdotuksen mukaan muutokset toteutettaisiin ikärajavaltvonta turvaten.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan .

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
2.1 Nykytila	3
2.1.1 Lainsäädäntö	3
2.1.2 Alkoholin kulutuksen ja haittojen yleinen kehitys	5
2.1.3 Nykytilan arviointi	7
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset	9
4.2.1 Yleistä	9
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	10
4.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset	14
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	17
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	17
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	19
6 Lausuntopalaute	25
7 Säännöskohtaiset perustelut	25
8 Lakia alemman asteinen sääntely	42
9 Voimaantulo	42
10 Toimeenpano ja seuranta	42
10.1 Suhde talousarvioesitykseen	42
Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.	42
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	43
LAKIEHDOTUS	51
alkoholilain muuttamisesta	51
LIITE	64
RINNAKKAISTEKSTI	64
alkoholilain muuttamisesta	64

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Alkoholilaki uudistettiin edellisen kerran vuonna 2017. Laki tuli nyky muodossaan voimaan vuonna 2018.

Valmisteltu esitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toimeenpanoa. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta. Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Hallitusohjelmassa on sovittu useista alkoholikauppaa koskevista markkinoiden avaamiseen ja kilpailun lisäämiseen liittyvistä lainsäädäntömuutoksista.

Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa alkoholijuomien toimitus vähittäismyyntipaikasta ja alkoholiyhtiöstä tilaajalle tai muulle vastaanottajalle. Tällä hetkellä yli 2,8 prosenttia alkoholijuomia on mahdollista ostaa vain vähittäismyyntiluvan saaneissa myyntipaikoissa tai Alkoholiyhtiön (Alko) tiloissa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä.

Esitys oli lausuntokierroksella 5.7.-30.8.2024. Lausuntoa pyydettiin esityksen kannalta keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, toimialaa edustavilta järjestöiltä, kaupan alalta sekä terveysjärjestöiltä, **yhteensä xx taholta**. Lausuntopyyntö julkaistiin myös sosiaali- ja terveysministeriön julkisella verkkosivulla.

Lausuntopyyntö, lausuntotiivistelmä ja saadut lausunnot ovat nähtävillä julkisessa palvelussa osoitteessa www.lausuntopalvelu.fi.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

2.1.1 Lainsäädäntö

Alkoholilain 1 §:n mukaan lain tavoitteena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.

Alkoholilaissa on säädetty erinäisistä luvista, joita alkoholilain mukaiselta toiminnalta edellytetään. Alkoholilain 5 §:n mukaan alkoholijuomia ei saa valmistaa eikä myydä ilman lupaa. Väkiwiinaa ei saa valmistaa, tuoda maahan, myydä, käyttää eikä pitää hallussa ilman lupaa. Al-

koholilain 6 §:ssä on kuitenkin säädetty eräitä poikkeuksia luvanvaraisuuteen. Esimerkiksi enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus ja myynti on sallittu 5 §:ssä säädetystä huolimatta.

Kun kuluttaja hankkii alkoholia Suomesta, hän voi hankkia alkoholijuomia joko vähittäismyynnistä tai anniskelusta. Alkoholilain 3 §:n 11 kohdan mukaan alkoholijuoman vähittäismyynnillä tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa. Saman pykälän 12 kohdan mukaan alkoholijuoman anniskelulla tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa.

Anniskeluluvasta ja sen myöntämisen edellytyksistä säädetään alkoholilain 18 §:ssä. Anniskelulupa koskee anniskelupaikan anniskelualuetta ja se myönnetään majoitus- ja ravitsemistoinnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettua ravitsemistoinnasta harjoittavalle hakijalle, mikäli luvan edellytykset täyttyvät. Alkoholijuomien anniskelupaikasta on säädetty lain 36 §:ssä. Sen mukaan alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaan nautittaviksi hyväksytyllä anniskelualueella. Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvan haltijan myymää alkoholijuomaa. Anniskeltua alkoholijuomaa ei saa kuljettaa anniskelualueen ulkopuolelle eikä nauttia sen ulkopuolella.

Vähittäismyyntiluvasta ja sen myöntämisen edellytyksistä säädetään alkoholilain 17 §:ssä. Pykälän mukaan käymisteitse valmistetun enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa. Myyntipaikkana voi olla joko elintarvikeliike, myymäläauto tai -vene, anniskelupaikka tai valmistuspaikan yhteydessä oleva myymälä. Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikasta on säädetty alkoholilain 35 §:ssä. Sen mukaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvan haltija saa myydä vain luvassa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Vähittäismyynnissä alkoholijuomat tulee siis myydä ja luovuttaa luvan saaneissa tiloissa. Vähittäismyyntiluvan haltija voi ottaa vastaan tilauksia ja maksuja verkkokaupassaan myös alkoholijuomista, mutta asiakkaan tulee noutaa alkoholijuomat vähittäismyyntipaikasta. Verkkokauppa on näin ollen sallittua siten, että tilaaja noutaa verkkokauppaostokset vähittäismyyntipaikasta.

Alkoholiyhtiöllä on pääsäännön mukaan yksinoikeus enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuomien vähittäismyyntiin. Pääsääntöön on säädetty poikkeukset lain 17 §:ssä tilaviinin ja käsityöläisluen vähittäismyyntilupien osalta.

Alkoholiyhtiön osalta alkoholilain 27 §:ssä on erikseen säädetty, että siltä ostettuja alkoholijuomia saadaan luovuttaa ostajille myös avoimessa liikehuoneistossa, jonka toiminnanharjoittajan kanssa alkoholiyhtiö on tehnyt luovutuspaikkasopimuksen (ns. noutopiste). Luovutuspaikkaan saadaan toimittaa vain ostajan sinne tilaamia alkoholijuomia. Toimitetut alkoholijuomat saadaan luovuttaa vain niiden ostajalle tai tämän valtuuttamalle henkilölle ja noutamatta jääneet alkoholijuomat on palautettava alkoholiyhtiölle viimeistään kahden viikon kuluttua niiden saapumisesta luovutuspaikkaan. Sääntely ei alkoholiyhtiönkään osalta mahdollista sitä, että alkoholijuomia toimitettaisiin luovutuspaikasta kuluttajan osoittamaan paikkaan. Verkkokauppa on myös alkoholiyhtiön osalta mahdollinen ainoastaan siten, että alkoholiyhtiö ottaa tilauksia ja maksuja vastaan verkkokaupassa, mutta asiakas noutaa juomat itse paikan päältä vähittäismyynti- tai luovutuspaikasta.

Alkoholilain 37 §:ssä on säädetty vähittäismyynti- ja anniskelukielloista. Pykälän mukaan alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle, henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi eikä silloin, jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä. Vähittäismyynnissä väkeviä alkoholijuomia ei saa edellä säädetystä poiketen luovuttaa alle 20-vuotiaalle. Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista ei puolestaan anniskelupaikassa saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi.

Edellä mainittujen luovutuskieltojen lisäksi alkoholilain 5 luvussa on säädetty erinäisistä rajoituksista ja velvoitteista alkoholijuomien vähittäismyynnissä ja anniskelussa. Luku sisältää muun muassa säännökset vähittäismyynnin ja anniskelun henkilökunnalle asetettavista vaatimuksista, iän todistamisesta alkoholijuomaa luovutettaessa sekä sallituista vähittäismyynti- ja anniskeluaajoista.

Lupaviranomaisena sekä vähittäismyynti- että anniskeluluvissa toimii alkoholilain 7 §:n perusteella aluehallintovirasto. Alkoholilain 9 luvussa on lisäksi säädetty valvonnasta ja ohjauksesta ja 10 luvussa kielloista ja rikkomusten seuraamuksista. Aluehallintovirasto voi muun muassa kieltää luvanhaltijaa jatkamasta elinkeinotoimintaa siltä osin kuin se on olennaisesti lain 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla hyvän tavan vastaista eikä kyseistä toimintaa ole korjattu tai lopetettu asetetussa kohtuullisessa määräajassa valvontaviranomaisen kehotuksesta huolimatta. Säännökset mahdollistavat myös uhkasakon asettamisen tai seuraamusmaksun määräämisen muun muassa silloin, kun luvanhaltija on rikkonut 5 luvussa säädettyjä velvollisuuksiaan.

Vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevista maksuista on säädetty alkoholilain 11 luvussa. Alkoholilain 75 §:n mukaan aluehallintovirasto perii valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun. Lisäksi lupamaksuista säädetään erikseen valtion maksupöytäkirjoissa.

2.1.2 Alkoholin kulutuksen ja haittojen yleinen kehitys

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Alkoholilain mukaan valtion omistamalla alkoholiyhtiöllä, jäljempänä Alko, on nykyisinkin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta yksinoikeus harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain uudistuksen myötä aiempaa vahvemmat alkoholijuomat tuotiin kuitenkin Alkon myynnistä kauppojen, kioskien ja huoltamoiden vähittäismyyntiin.

Suomessa alkoholin kokonaiskulutus kolminkertaistui vuodesta 1960 vuoteen 2005, jolloin alkoholin kokonaiskulutus 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti oli 12,1 litraa sataprosenttista alkoholia. Vuosien 2007 ja 2017 välillä alkoholin kokonaiskulutus laski noin viidenneksellä (kuvio 1). Useat alkoholiveron korotukset ja vuoden 2008 jälkeen pitkään jatkunut talouden laskusuhdanne myötävaikuttivat tähän kehitykseen voimakkaasti. Vuonna 2023 alkoholin kokonaiskulutus 15 vuotta täyttäneeltä kohti oli 8,7 litraa 100-prosenttista alkoholia.¹

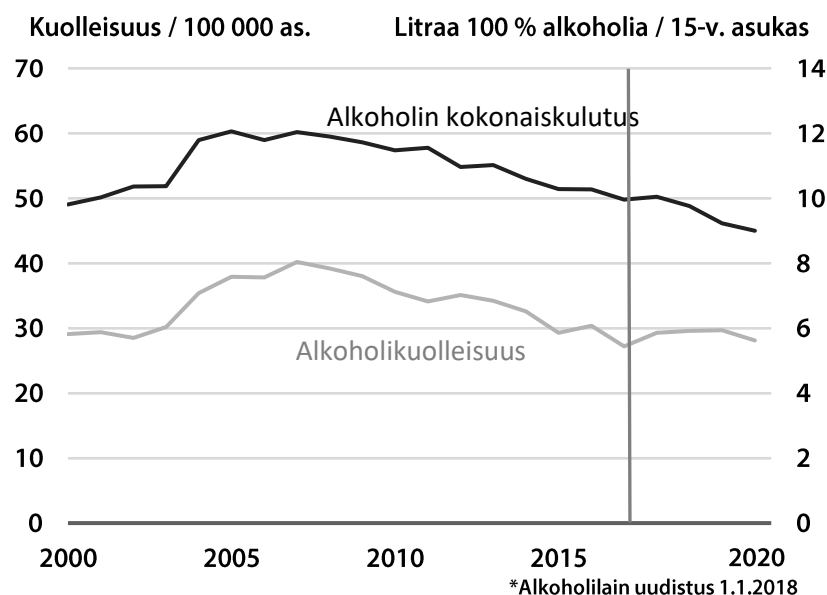
¹ Alkoholijuomien kulutus 2023. Tilastoraportti 39/2024, THL 17.6.2024. <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet/alkoholi/alkoholijuomien-kulutus>

Samoin työikäisillä sekä humalajuominen että alkoholin riskikulutus vähenivät viime vuosikymmenellä. Eläkeikäisillä humalajuomisen trendi taas pysyi melko tasaisena, mutta riskijuominen lisääntyi. Alaikäisten suomalaisnuorten laskeva alkoholin käyttö on jatkunut vuosittu-
hanen vaihteesta saakka lähes yhtäjaksoisesti.

Alkoholihaittojen kehitys on pääpiirteissään seurannut kokonaiskulutuksen muutoksia. Vuosien 2007 ja 2017 välillä kuolleisuus alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytykseen väheni voimakkaasti, jopa voimakkaammin kuin kokonaiskulutus (kuvio 1). Alkoholikuolleisuuden pitkään jatkunut voimakas laskeva trendi taittui vuonna 2018. Vaikka alkoholin kokonaiskulutus on jatkanut laskuaan myös vuonna 2018 voimaan tulleen uudistuksen jälkeen, eivät alkoholi-
kuolemat ole vähentyneet odotusten mukaisesti samassa suhteessa. Tämä voi viitata siihen, että alkoholia paljon käyttävät, joille alkoholinkulutus on voinut jo aiheuttaa esimerkiksi vaurioita maksassa, ovat lisänneet alkoholijuomien kulutusta muita kuluttajia enemmän uudistuksen jälkeen. Vuoden 2018 alkoholilain uudistuksen lisäksi koronapandemiaan liittyvä alkoholin ongelmien kärjistyminen on voinut lisätä alkoholihaittoja erityisesti vuonna 2020. Vuonna 2021 alkoholikuolleisuus puolestaan laski 4 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna, mikä osoittaa, että alkoholikuolleisuudessa on, vuodesta riippuen, vaihtelua. Vuonna 2022 alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytykseen kuoli yhteensä 1 664 henkilöä.

Huolimatta tutkimustuloksesta, jonka mukaan vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain uudistuksen jälkeen suurituloiset lisäsivät uusien juomien ostoja enemmän kuin pienituloiset, vuosina 2017–2019 alkoholikuolleisuus kasvoi erityisesti miesten kolmessa alimmassa tuloviidennek-
sessä (+18–19 %). Alkoholikuolleisuuden eriarvoisuus on siis lisääntynyt vuoden 2017 jälkeen.

Kuvio 1. Alkoholiperäisten tautikuolemien ja alkoholimyrkytyskuolemien määrä väestön 100 000 kohti sekä alkoholin kokonaiskulutus vuosina 2000–2021.

2.1.3 Nykytilan arviointi

Kuten edellä on todettu, alkoholilain tavoitteena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.

Alkoholilaki rakentuu lupajärjestelmälle, joka mahdollistaa alkoholijuomien kaupan valvomisen niiden valmistuksesta tukkumyynnin kautta vähittäismyyntiin ja anniskeluun saakka. Nykyinen sääntely on mahdollistanut tehokkaan viranomaisvalvonnan sekä sen, että alkoholia ei myydä alkoholilain 37 §:n vastaisesti. Alkoholin myyminen luvan saaneessa vähittäismyyntipaikassa on varmistanut sen, että alkoholia ei myydä esimerkiksi alaikäisille tai vahvasti päihytyneille. Lisäksi alkoholipitoisten aineiden kulutusta on pyritty vähentämään esimerkiksi myyntiaikoja sääntelemällä.

Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista alkoholijuomien toimitusta kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä ostajan osoittamaan paikkaan. Vaikka alkoholijuomien luovutustilanteita on tällaisissa tapauksissa haastavampi valvoa, voidaan lupamenettelyllä ja luovutustilanteita koskevalla sääntelyllä vähentää riskejä siitä, että alkoholijuomia luovutettaisiin luovutuskieltojen vastaisesti. Lisäksi alkoholijuomien toimittamiseen voidaan ulottaa vastaavanlaisia rajoituksia ja toiminnan edellytyksiä kuin vähittäismyynnissä ja anniskelussa on jo tällä hetkellä. Näitä ovat esimerkiksi alkoholijuomien toimitusaikaa koskevat säännökset sekä toimitusta harjoittavan henkilökuntaa koskevat vaatimukset.

3 Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaa. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta. Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen.

Esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti, että Alkolle ja vähittäismyyntiluvallisille toimijoille mahdollistettaisiin alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuitenkin ikärajavalvonta turvaten. Esityksellä ei muutettaisi Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa. Esityksen tavoitteena on luoda edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle sekä suomalaisten hyvinvoinnin ja vapauden lisääntymiselle.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Alkoholilakiin otettaisiin vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan lisäksi käyttöön uusi alkoholijuomien toimituslupa. Alkoholijuomien toimitukseen kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta asiakkaalle voisi siis jatkossa hakea erillisen luvan. Viranomaisille säädettäisiin oikeus valvoa toimituksia koeostoilla.

Laissa säädettäisiin, että alkoholijuomien toimitus olisi sallittua vain, jos alkoholijuoma olisi ostettu ja noudettu kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta. Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien muulla tavoin valmistettujen alkoholijuomien toimitus toimitusluvalla olisi sallittua vain, jos alkoholijuoma olisi ostettu ja noudettu alkoholiyhtiöstä.

Laissa säädettäisiin lisäksi alkoholijuomien toimitusluvnan edellytyksistä ja lupaehdoista. Alkoholijuomien luovuttaminen olisi sallittua vain kello 9 ja 21 välillä. Alkoholiyhtiöstä hankitun alkoholijuoman luovuttaminen olisi kuitenkin sallittu vain alkoholiyhtiön vähittäismyyntiaikojen mukaisesti. Alkoholijuoman ostaja sekä vastaanottaja olisivat velvollisia todistamaan ikänsä joka kerta ostaessaan tai vastaanottaessaan alkoholia. Jos alkoholijuoman osto tapahtuisi etäyhteyden välityksellä, olisi alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla.

Alkoholilaissa säädetyt vähittäismyynti- ja anniskelukiellot ulotettaisiin koskemaan myös alkoholijuomien toimitusta. Lisäksi alkoholilakiin lisättäisiin erikseen sääntelyä alkoholijuomien toimituskielloista. Alkoholijuomia ei saisi toimittaa terveydenhuollon toimintayksikköön eikä päihdehuollon yksikköön. Alkoholijuomaa ei myöskään saisi toimittaa varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan, esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan tai lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikkaan aikana, jolloin ne ovat lasten ja nuorten käytössä.

Alkoholijuomien toimitusluvanhaltijan olisi huolehdittava henkilöstönsä riittävästä osaamisesta. Toimitusluvanhaltijan tulisi huolehtia siitä, että sen henkilökuntaan kuuluvalla alkoholijuomien toimittajalla olisi suoritettuna alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*toimituspassi*). Samalla lakiin otettaisiin jo vakiintuneessa käytössä oleva termi anniskelupassi, johon viitataan voimassa olevassa laissa alkoholilain tuntemista osoittavana todistuksena.

Alkoholilain säännöksiä vähittäismyyntin ja anniskelun henkilökunnan paikalla olosta tarkennettaisiin. Jatkossa vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulisi olla paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, kun paikassa saisi myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja paikka olisi avoinna asiakkaille. Muutos mahdollistaisi sen, että vähittäismyynti- tai anniskelulupa voitaisiin myöntää sille ajalle, jolla vähittäismyyntipaikassa tosiasiallisesti myytäisiin alkoholia tai anniskelupaikassa tosiasiallisesti anniskeltaisiin tai nautittaisiin alkoholijuomia. Henkilökunnan tulisi näin ollen olla paikalla vain silloin, kun paikassa myytäisiin, anniskeltaisiin tai nautittaisiin alkoholijuomia.

Samalla lakiin tehtäisiin joitain pieniä tai teknisiä muutoksia. Voimassa olevaa sääntelyä esimerkiksi täsmennettäisiin siten, että alkoholilain luvanvaraisuus koskisi vain yli 2,8 prosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia.

Alkoholilaissa säädetyt seuraamusmaksun ylärajaa nostettaisiin 20 000 euroon. Luvan peruuttamisen edellytyksiä kuitenkin osittain lievennettäisiin nykyisestä, jotta sääntely tukisi paremmin vaikuttavaa viranomaisvalvontaa. Lakiin lisättäisiin selvyyden vuoksi uusi pykälä koskien luvan lopettamista.

Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä muita vähäisiä tai teknisluonteisia muutoksia esimerkiksi alkoholielinkeinorekisteriin ja tiedonsaantiin liittyen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yleistä

Alkoholijuomien valmistus, myynti ja markkinointi tuottavat yhteiskunnalle yli miljardin verotuloja, erilaisille yrityksille miljardien elinkeinotuloja ja alkoholin valmistukseen, myyntiin ja markkinointiin osallistuville ihmisille työtuloja. Toisaalta alkoholinkäyttö aiheuttaa yhteiskunnalle, yrityksille ja yksilöille miljardien eurojen välittömiä ja välillisiä kustannuksia.

Alkoholin verkkokauppa ja toimitus ovat suhteellisen uusia ilmiöitä alkoholikaupassa. Koronapandemia on kiihdyttänyt alkoholijuomien verkkokauppaa maailmanlaajuisesti ja verkkokauppaan sekä toimitukseen liittyviä rajoituksia höllennettiin useissa maissa koronapandemian aikana, jotta elinkeinotoiminnan toimintaedellytykset paranisivat poikkeusoloissa. Alkoholijuomien verkkokauppa ja toimitus uusina saatavuuskanavina luovat uudenlaisia haasteita alkoholin vähittäismyynnin vastuullisuusperiaatteiden noudattamiselle ja valvonnalle. Alkoholi ei ole tavanomainen kulutushyödyke vaan se aiheuttaa monenlaisia sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia kuluttajille.

Koska alkoholinverkkokauppa ja toimitus ovat vielä suhteellisen uusia ilmiöitä, on kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa julkaistu vain rajattu määrä toimitusta (tai kotiinkuljetusta) käsitteleviä artikkeleita. THL on koonnut alkuvuodesta 2024 Tutkimuksesta tiiviisti –julkaisuun olemassa olevaa tutkimus- ja kokemustietoa alkoholijuomien kotiinkuljetustoiminnan (tässä lakiehdotuksessa alkoholijuoman toimitus sisältäisi kotiinkuljetustoiminnan) vaikutuksista². Tätä tietopohjaa on voitu hyödyntää myös tämän lakiesityksen vaikutusten arvioinnissa.

Siitä, vaikuttaako alkoholijuomien toimitus alkoholinkulutuksen kokonaismäärään yksilö- tai yhteiskuntatasolla, ei ole suoraa tutkimustietoa. Verkkokaupassa kuluttajilla voi olla taipumus käyttää alkoholiin enemmän rahaa kerralla kuin myymälässä asioidessa, ja suuremmat alkoholimäärät kotona voivat lisätä kulutusta. Lisäksi tiedetään, että alkoholijuomien hinta vaikuttaa kulutukseen ja alkoholin toimitus voi vähentää alkoholin hankintaan liittyvää vaivaa muun muassa säästetyn ajan muodossa. Alkoholijuomien hankintaan liittyvän vaivan voidaan taas nähdä olevan osa juoman kokonaiskustannuksesta kuluttajalle³. Tilaamisen helppous voisi siis lisätä joidenkin kuluttajien alkoholijuomien kulutusta. Jatkossakin valtaosa kulutetusta alkoholista ostettaisiin todennäköisesti asioimalla fyysisissä myyntipisteissä ja toimituksella ostetun alkoholin osuus olisi todennäköisesti suhteellisen pieni. Näin lakiesitys vaikuttaisi todennäköisesti suhteelliseen pieneen osaan alkoholin kokonaiskulutuksesta ja siksi esityksen vaikutus alkoholin kokonaiskulutukseen yhteiskuntatasolla arvioidaan olevan suhteellisen vähäinen. Yksilötasolla alkoholijuomien toimitus ja erityisesti pikatoimitukset voivat vaikuttaa erityisesti alkoholin riski- ja humalakäyttöön ja siten alkoholihaittoihin. Lakiesityksen vaikutuksia alkoholihaittoihin on kuvattu tarkemmin erityisesti kappaleessa ”vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen”.

Esityksellä olisi tavoiteltuja positiivisia taloudellisia vaikutuksia, sillä se edistäisi kuluttajien kulutusmahdollisuuksia sekä alkoholijuomia markkinoilla myyvien toimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia mahdollistamalla alkoholijuomien toimituksen. Vaikka esitys samalla lisäisi

² Mäkelä, P & Warpenius K (2024) Alkoholijuomien kotiinkuljetus – tietopohjaa sääntelystä ja vaikutuksista. Tutkimuksesta tiiviisti 11/2024. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki

³ Stockwell T, Gruenewald PJ. (2004) Controls on the physical availability of alcohol, The essential handbook of treatment and prevention of alcohol problems. West Sussex: John Wiley & Sons, 213–33.

myös yritysten sääntelytaakkaa, olisi esitys kokonaisuudessaan yritystoimintaa edistävä. Samalla esityksellä voisi olla vähäinen alkoholihaittoja ja niistä aiheutuvia kustannuksia kasvattava vaikutus. Näiden haittojen merkittävyys vaihtelee kuitenkin sen mukaan, tarkastellaanko niitä yksilö-, yhteisö- vai yhteiskuntatasolla. Yhteiskuntatasolla lakiesityksen vaikutukset alkoholihaittoihin olisivat todennäköisesti melko vähäisiä, mutta joidenkin yksilöiden tai yhteisöjen kohdalla lakiesityksen vaikutukset voivat olla merkittäviä.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on useita tavoitteita alkoholimarkkinaa liittyen. Laki alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta (HE 7/2024) tuli voimaan 10 kesäkuuta 2024. Laki sallii aiempaa vahvempien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien myynnin luvanvaraisessa vähittäismyynnissä. Tammikuusta 2024 voimaan tulleet muutokset alkoholijuomaverossa (HE 37/2023) laskevat oluen verotusta ja korottavat yli 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien sekä välituotteiden ja etyylialkoholijuomien alkoholiveroa. Yhteiskuntatasolla tämän lakiesityksen ei arvioida johtavan merkittäviin yhteisvaikutuksiin muiden jo toteutettujen alkoholimarkkinaa koskevien muutosten kanssa, sillä esityksen vaikutuksen alkoholin kulutukseen arvioidaan olevan suhteellinen vähäinen. Yritystoiminnan näkökulmasta esitys jatkaa hallitusohjelman mukaisia tavoitteita reilun ja avoimen kilpailun edistämiseksi.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen

Kuten edellä on kuvattu, alkoholin toimituksen vaikutuksesta alkoholin kulutukseen ei ole suoraa tutkimusnäyttöä ja yleisesti esityksen vaikutus alkoholin kokonaiskulutukseen arvioidaan olevan vähäinen. Tästä huolimatta esityksellä voi olla vaikutuksia julkiselle taloudelle alkoholin käytöstä aiheutuviin tuloihin sekä kustannuksiin. Alkoholista sosiaali- ja terveydenhuollolle aiheutuva kuormitus on merkittävä. Jos lakiesitys lisäisi alkoholin kokonaiskulutusta tai alkoholin kulutusta runsaasti alkoholia käyttävien keskuudessa, voisi esityksellä olla myös alkoholihaittojen hoidosta sosiaali- ja terveydenhuollolle aiheutuvia kustannuksia kasvattava vaikutus. Vastaavasti, mikäli esitys lisäisi alkoholin kulutusta, voisi tällä olla myös vähäinen alkoholiveron tuottoja lisäävä vaikutus.

Esityksellä voisi olla vaikutus alkoholiveron kertymään, mikäli osa ulkomaisista verkko-ostoista siirtyisi esityksen seurauksena kotimaiseen verkkokauppaan. Vuonna 2023 alkoholia ostettiin ulkomailta verkon kautta arviolta 0,7 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina⁴. Tälle verkko-ostamiselle lasketun alkoholiveron määrä on arviolta noin 30 miljoonaa euroa. Veromäärä kuvastaa arviota verovajeesta eli sitä alkoholiveron määrää, joka olisi pitänyt maksaa verkko-ostoista. Vastaavaa verokertymälisäystä ei kuitenkaan syntyisi, jos esimerkiksi kaikkea alkoholijuomien verkkokauppaa voitaisiin tarkalleen valvoa ja verottaa. Valtaosasta verkko-ostamisesta ei ole nykyisin maksettu veroja Suomeen, sillä nykyisin alkoholiveroa on maksettu joko myyjien tai ostajien toimesta säännösten mukaisesti noin miljoonaa euroa vuosittain. Toisaalta, koska ulkomaisista verkkokaupoista hankkimisen taustalla on valtaosalla ostajista ollut

⁴ Alkoholijuomien matkustajatuonti ja verkko-ostaminen 2023. Tilastoraportti 10/2024, 1.3.2024. THL. <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet/alkoholi/alkoholin-matkustajatuonti-ja-verkko-ostaminen>

tavoitteena hankkia alkoholijuomia mahdollisimman edullisesti, on epätodennäköistä, että merkittävä osa näistä ostajista siirtyisi kotimaisen verkkokaupan piiriin. Esityksen vaikutukset alkoholiveron kertymään arvioidaan olevan myös tätä kautta vähäiset.

Esityksen välittömät budjettivaikutukset kohdistuisivat alkoholilakia valvovien viranomaisten määrärahoihin. Esitys lisäisi alkoholilakia valvovien viranomaisten eli aluehallintovirastojen sekä sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirasto Valviran työtä ja kustannuksia, sillä valvonnan piiriin tulisi kokonaan uusi alkoholijuoman toimituslupa. Esityksen myötä aluehallintovirastot voisivat periä valvontamaksuja, joilla katettaisiin viranomaisten lisääntyvää työmäärää.

Vaikutukset yrityksiin

Esitys lisäisi yleisesti markkinoiden toimivuutta ja kilpailua, sillä se mahdollistaisi alkoholijuomien toimituksen kaikilta alkoholijuoman toimitusluvalla haltijoilta. Alkoholijuoman toimitusluvalla voisi hankkia lakiesityksen edellyttämin ehdoin kaikki vähittäismyyntiluvan haltijat, alkoholiyhtiö sekä esimerkiksi kuljetus- ja ruokalähettiläpalvelut. Alkoholijuoman toimituksen edellytyksenä olisi, että alkoholijuoma on ostettu vähittäismyyntistä tai alkoholiyhtiöstä. Esitys lisäisi siis myös kotimaisten alkoholijuomien laillisesti myyvien toimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia. Lisäksi esitys tasapainottaisi kotimaisten toimijoiden asemaa suhteessa ulkomaisiin alkoholimyymiin, sillä aikaisemmin alkoholin ostaminen toimituksella on tietyin edellytyksin ollut mahdollista ulkomaisilta alkoholimyymijiltä, mutta ei kotimaisilta alkoholimyymijiltä.

Päivittäistavarakauppa on suurin alkoholin myyntikanava Suomessa. Vuonna 2023 lähes 50 prosenttia alkoholin tilastoidusta kulutuksesta ostettiin Alkon ulkopuolisesta vähittäismyyntistä eli elintarvikeliikkeistä, kioskeista ja liikenneasemilta. Ruoan verkkokauppa on kasvattanut suosiotaan viime vuosina ja sen osuus päivittäistavarakaupan myynnistä oli vuonna 2024 2,7 prosenttia⁵. Nykyisin kuluttajat eivät ole voineet tilata alkoholijuomia verkkokaupasta toimitettuna elintarvikkeiden tilaamisen yhteydessä. Lakiesityksen myötä kuluttaja voisi ostaa kaikki ostoksensa päivittäistavarakaupasta verkkokaupan välityksellä toimitettuna, mikä voisi edistää päivittäistavarakaupan verkkokaupan kasvua. Todennäköisesti osa päivittäistavarakaupan yrityksistä toimittaisi alkoholijuomia itse, mutta merkittävä osa yrityksistä voisi hyödyntää alkoholijuoman toimituksessa myös ulkopuolisia kuljetusyrityksiä.

Lakiesitys voisi lisätä myös ravintoloiden liiketoimintamahdollisuuksia. Alkoholijuoman toimitusta voisivat hyödyntää erityisesti alkoholin vähittäismyyntiluvalliset ruokaravintolat, jotka nykyisin kuljettavat omana toimintanaan ruoka-annoksia asiakkaille tai jotka ovat tehneet sopimuksen kuljetuksesta toisen yrityksen kanssa. Mikäli ravintola kuljettaisi alkoholin itse asiakkaalle, ravintolalta edellytettäisiin alkoholijuoman toimituslupa. Mikäli alkoholijuoman toimitus tapahtuisi toisen yrityksen kuten ruokalähettiläpalvelun toimesta, kyseiseltä toiselta yritykseltä edellytettäisiin alkoholijuoman toimituslupa.

⁵ PTY ry. (27.03.2024). Päivittäistavarakaupan myynti ja markkinaosuudet 2023. <https://www.pty.fi/blog/2024/03/27/paivittaistavarakaupan-myynti-ja-markkinaosuudet-2023/>

Alkoholijuomien toimitusluvanhaltijan henkilökuntaan kuuluvalla alkoholijuoman toimittajalla tulisi olla käytynä alkoholijuoman toimituskoulutus (alkoholijuoman toimituspassi). Alkoholijuoman toimituspassi olisi periaatteiltaan samankaltainen kuin nykyinen anniskelupassi. Alkoholijuoman toimituspassi aiheuttaisi vähäisiä kustannuksia alkoholijuoman toimitusta harjoittaville yrityksille koulutuksen suorien kustannusten sekä muun muassa sijaisjärjestelyjen muodossa. Toimituspassikokeen suorat kustannukset olisivat todennäköisesti joitain kymmeniä euroja kokeen suorittavaa henkilöä kohden. Esimerkiksi anniskelupassitien hinnat vaihtelevat nykyisin pääasiassa noin 30 ja 60 euron välillä.

Alkoholijuoman toimitusta harjoittaville yrityksille aiheutuisi kustannuksia toimitusluvan hakemisesta. Lisäksi toimitusluvanhaltijoilta perittäisiin vuosittainen valvontamaksu. Luvan hakemisesta aiheutuvat kustannukset sekä vuosittaiset valvontamaksut voisivat vähentää joidenkin pienten toimijoiden halukkuutta luvan hakemiseen. Lakiesityksessä alkoholijuoman toimituksen valvontamaksun suuruudeksi ehdotettaisiin 100 euroa jokaiselta toimitusluvan haltijalta. Alkoholijuoman toimituslupaa tulisivat hakemaan sellaiset toimijat joilla toimitettavien alkoholijuomien määrä ja niistä saatavaa tulo olisi riittävän suuri suhteessa luvan hakemisesta aiheutuviin kustannuksiin. Sellaiset nykyisin alkoholia laillisesti myyvät toimijat, jotka eivät itse ryhtyisi esityksen myötä toimittamaan alkoholijuomia, voisivat käyttää juomien toimittamiseen alkoholin toimitusluvan omaavaa kuljetus- tai ruokalahettipalvelua. On kuitenkin epäselvää, miten erityisesti jotkin Suomessa toimivat ruokalahettipalvelut tulisivat järjestämään toimituslupa-asiansa. Nykyisin jotkin Suomessa toimivat ruokalahettipalvelut käyttävät kuljetuksissa itsenäisiä yrittäjiä, jolloin lakiesityksen edellyttämin ehdoin itsenäisten yrittäjien tulisi itse hakea alkoholijuoman toimituslupa alkoholijuoman toimittamiseen. Itsenäisille yrittäjille luvan hakemisesta aiheutuvat lupa- ja valvontamaksut voisivat kuitenkin olla suuria suhteessa toiminnasta saatavaan tuloon.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Alkoholijuomien vähittäismyyntin ja anniskelun sekä alkoholimainonnan valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralle sekä aluehallintovirastoille. Lakiesityksen myötä Valvira ja aluehallintovirastot valvoisivat myös alkoholijuomien toimituksia. Alkoholijuomien toimitusta harjoittavien tulisi hakea alkoholijuomien toimitukseen oikeuttava lupa aluehallintovirastolta.

Suomessa oli alkuvuodesta 2024 noin 4200 voimassa olevaa alkoholin vähittäismyyntilupaa ja noin 490 Alkon myymälää tai noutopistettä sekä noin 9 900 voimassa olevaa alkoholin anniskelulupaa. Noin 1400:lla alkoholin anniskeluluvan haltijalla oli myös alkoholin vähittäismyyntilupa. Lakiesitys lisäisi alkoholiviranomaisten valvottavien kohteiden määrää ja kasvattaisi näin tarvetta alkoholiviranomaisten valvonnan resursseille. Suurella osalla alkoholijuomien toimitusluvan hakijoista ei välttämättä ole entuudestaan alkoholin vähittäismyyntilupaa. Alkoholijuoman toimitus uutena lupaprosessina lisäisi merkittävästi lupahallinnon työtä ainakin lain voimaantullessa, mutta myös säännöllisenä ja vakituisena lupahallinnon muotona.

Lakiesitys lisäisi merkittävästi alkoholiviranomaisten valvottavien kohteiden määrää ja kasvattaisi näin tarvetta alkoholiviranomaisten valvonnan resursseille. Kun alkoholiviranomaisilla on

ollut aiemmin valvottavana noin 14 500 anniskelu- tai vähittäismyyntipaikkaa, on jatkossa valvontakohteina käytännössä rajaton määrä alkoholijuomien toimituksen luovutuspaikkoja. Valvira toimisi jatkossakin alkoholilain valvonnan ohjaavana viranomaisena ja valvoisi näin myös alkoholijuomien toimitusta koko maassa. Vastaavasti aluehallintovirastot valvoisivat alkoholijuomien toimitusta alueellaan. Alkoholijuomien toimituksen viranomaisvalvonta toteutettaisiin osin koeostojen avulla, mikä on Suomessa täysin uusi viranomaisvalvonnan muoto alkoholin myynnin yhteydessä. Tämä edellyttäisi uusien toimintamallien luomista. Valvonnan resurssien tarve kasvaisi väliaikaisesti myös tästä syystä. Uutena tehtävänä Valvira vastaisi toimituspassikokeeseen liittyvästä oppilaitosten ohjauksesta.

Aluehallintovirastot kattaisivat alkoholijuomien toimituksen valvonnasta koituvia kustannuksia valvontamaksuin. Vastaavaa valvontamaksua peritään myös vähittäismyynti- ja anniskeluluvan haltijalta. Esityksellä olisi vaikutuksia myös Valviran toimintaan ja alkoholivalvonnassa tarvittaviin tietojärjestelmiin. Alkoholijuoman toimituksen luvanvaraisuus edellyttäisikin muutoksia käytössä olevaan alkoholielinkeinorekisteriin, sähköiseen asiointiin sekä hakemuslomakkeisiin. Alkoholielinkeinorekisterin ja sähköisen asioinnin muutokset, ja itse lupahakemuksien käsittely sekä kohteiden valvonta sekä aluehallintovirastojen ohjaus edellyttäisivät lisäresursseja. Lupa- ja valvontamaksuilla tavoitellaan aluehallintovirastoille ja Valviralle alkoholijuoman toimituksen valvontaan ja ohjaukseen noin 400 000 euron pysyvää lisäresurssia, joka vastaisi noin viittä henkilötyövuotta. Virastojen tulosohtauksesta vastaavat ministeriöt osoittaisivat vastaavansuuruisen summan aluehallintovirastoille ja Valviralle määrärahoina. Lisäresurssista yhtä henkilötyövuotta vastaava 80 000 euron suuruinen määräraha osoitettaisiin Valviralle ja neljää henkilötyövuotta vastaava 320 000 euron suuruinen määräraha aluehallintovirastoille. Lisäksi Valviralle esitettäisiin kertaluontoista 375 000 euron lisäresurssia alkoholielinkeinorekisterin muutoksiin.

Esityksellä voisi olla vaikutuksia myös poliisin toimintaan. Alkoholi on yleisin vaikuttava tekijä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla. Alkoholin käyttö ja erityisesti humalahakuinen juominen lisäävät riskiä sekä syyllistyä väkivaltarikokseen että joutua sen uhriksi. Vuonna 2023 poliisille aiheutui alkoholisidonnaisia hälytystehtäviä⁶ noin 224 000 kappaletta. Lakiesitys voisi lisätä järjestyshäiriöitä sekä rikoksia ja näin poliisin tehtäviä. Erityisesti poliisin kotihälytystehtävät voisivat lisääntyä, mikäli alkoholiin käyttö kotiloissa lisääntyy esityksen seurauksena. Toisaalta alkoholisidonnaiset hälytystehtävät ajoittuvat erityisesti ilta- ja yöaikaan. Koska alkoholijuoman toimitus olisi sallittua ainoastaan kello 9:stä kello 21:een, ei lakiesityksellä todennäköisesti olisi merkittävää vaikutusta yöaikaan tapahtuviin poliisin tehtäviin.

Esityksen seurauksena alkoholin toimitus olisi mahdollista myös paikkoihin, joissa alkoholin nauttiminen olisi kiellettyä. Esimerkiksi että järjestyslain (612/2003) 4 §:n mukaan päihdyttävän aineen nauttiminen on kiellettyä yleisellä paikalla taajamassa, rajavartioloissa (578/2005)

⁶ Alkoholisidonnaisiksi tehtäviksi on tässä määritetty pahoinpitelyt, kotihälytykset, häiriökäyttäytyminen ja väkivalta, rattijuopumukset sekä päihtynyt henkilö –tehtävät.

tarkoitettulla rajanylityspaikalla ja julkisessa liikenteessä olevassa kulkuneuvossa pykälän 2 momentin poikkeuksin. Esitys voisi vaikeuttaa kyseisten säännösten poliisin harjoittamaa valvontaa.

Esityksen myötä oppilaitokset voisivat järjestää toimituspassikokeita, jonka suorittanut henkilö saisi todistuksen toimituspassista. Toimituspassi olisi osoitus alkoholijuoman toimittajan pätevyydestä. Oppilaitoksilla olisi oikeus periä kokeesta maksu. Yleisesti kokeen suorittavien henkilöiden määrää riippuisi alkoholin toimituslupaa hakevien yritysten määrästä. Yhtä toimituslupaa hakevaa yritystä kohden kokeen suorittavaa henkilökuntaa voisi olla yksittäisiä henkilöistä useisiin kymmeneen henkilöihin. Kysyntä toimituspassikokeille olisi todennäköisesti suurta välittömästi lain voimaantulon jälkeen.

Vaikutukset kotitalouksien ja kuluttajien asemaan

Vaikka suomalaisten säännöllinen alkoholin käyttö on vähentynyt, edelleen vähintään viikoittain alkoholia käyttävien osuus oli vuonna 2023 miehillä 48 prosenttia ja naisilla 22 prosenttia. Täysin raittiiden osuus vuonna 2023 oli 12 prosenttia väestöstä⁷. Uudistus hyödyttäisi sitä merkittävää osaa suomalaisista, jotka kuluttavat alkoholia, sillä alkoholijuoman ostaminen ei jatkossa edellyttäisi asioimista alkoholia myyvän toimijan fyysisessä myyntipisteessä. Alkoholia toimituksella tilaavat kuluttajat säästäisivät ostosmatkoihin kuluvaan aikaa ja kustannuksia. Toisaalta merkittävä osa suomalaisista ostaisi alkoholijuomansa jatkossakin asioimalla fyysisessä myyntipaikassa. Alkoholin toimitus olisi todennäköisesti kuluttajalle helpointa ja edullisinta tiheästi asutuilla alueilla, joissa toimitus voidaan järjestää edullisesti. Näillä alueilla etäisyydet lähimpään kauppaan tai Alkoon ovat nykyisinkin pääosin lyhyitä.

4.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset hyvinvointiin ja terveyteen

Suomessa alkoholisairauksiin ja -myrkytyksiin kuolee asukaslukuun suhteutettuna ihmisiä yli kolminkertainen määrä Ruotsiin ja Norjaan verrattuna. Alkoholi on myös monien sairauksien taustatekijä. Alkoholin runsaaseen käyttöön liittyy merkittävästi suurentunut vaara sairastua suuontelon, kurkunpään, nielun, ruokatorven ja maksan syöpiin sekä lievästi suurentunut rintasyövän ja paksusuolen syövän riski. Esimerkiksi rintasyövän riskiä alkoholi lisää jo vähäisellä kulutustasolla ja riski kasvaa samassa suhteessa kuin alkoholin kulutus. Vaikka alkoholijuomien kokonaiskulutus sekä riskikulutus ovat laskeneet tasaisesti viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana, on alkoholin riskikulutus edelleen yleistä Suomessa.

⁷ Suomalaisen alkoholinkäyttötavat 2023. THL tilastoraportti 59/2023, 30.10.2023.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/147677/Tilastoraportti_59_2023_Suomalaisen_alkoholink%C3%A4ytt%C3%B6tavat_2023_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tutkimuskirjallisuudessa on havaittu, että alkoholin verkko-ostoksia sekä toimituksia (tutkimuksissa terminä *home delivery*, kotiinkuljetus) hyödyntävissä on keskimääräistä enemmän alkoholin riskikäyttäjää⁸. On kuitenkin mahdollista, että alkoholin riskikäyttäjät suosivat verkko-kauppaostoja muita kuluttajia enemmän sen sijaan, että verkko-ostaminen sinänsä lisäisi tilaajien alkoholinkäyttöä. Lakiesityksellä voi kuitenkin olla negatiivisia vaikutuksia alkoholihaittoihin erityisesti niiden henkilöiden kohdalla, jotka käyttävät jo entuudestaan alkoholia paljon.

Monella alkoholiongelmista kärsivällä alkoholijuomien hankinta on edellyttänyt ajokuntoisena olemista, mikä ei alkoholijuomien toimituksen myötä olisi enää välttämätöntä. Mikäli alkoholijuomien toimituksissa lain ehtojen täyttymistä ei kyetä riittävästi varmistamaan, on riski, että alkoholiriippuvuudesta kärsivien alkoholinkulutus lisääntyy, jos alkoholin hankintaa varten ei enää ole tarvetta olla välillä selvänä. Yleisesti ottaen päihtymystilan arviointi on huomattavasti vaikeampaa alkoholijuoman toimituksen yhteydessä, sillä alkoholijuomat luovuttava henkilö ei pysty tarkkailemaan päihtyneen henkilön tuntomerkkejä samalla tavalla kuin myymälässä.

Alkoholijuomien toimitus voikin johtaa joillain henkilöillä juomistilanteiden pitkittymiseen ja suurien alkoholimäärien juomiseen tilauskerralla⁹. Australiassa tehdyssä tutkimuksessa edellä mainittu ongelma on yhdistetty erityisesti pikatilausten yhteyteen. Callinan ym. (2023)¹⁰ ovat painottaneet, että tämä nopea toimitus lisää mahdollisuutta alkoholinkäytön impulsiivisuuteen ja impulsiivisuus on puolestaan keskeinen tekijä alkoholin riskikäytön ja siihen liittyvien haittojen synnyssä. Toisaalta lakiesityksessä alkoholijuomien toimitus olisi rajattu kello 9 ja 21 välille. Tämä ehkäisisi etenkin hyvin myöhään illalla tapahtuvaa alkoholijuomien impulsiivista tilaamista. Erityisesti suomalaisten humalajuominen (viisi tai enemmän nautittua annosta) ajoittuu usein iltaan. Suomalaisten (20-79-vuotiaat) kotiympäristössä tapahtuneista humalakerroista 74 prosentissa alkoholia nautittiin myös klo 9.00-21.00 ulkopuolella¹¹.

Edellä kuvatun mukaisesti lakiesityksen keskeiset riskit alkoholihaittojen kasvusta liittyvät erityisesti juomistilanteiden pitkittymiseen sekä kerralla juotujen annosten kasvuun, jonka voidaan nähdä olevan yhteydessä erityisesti pikatilauksiin. Kyseisten riskien voidaan arvioida korostuvan erityisesti alkoholia jo entuudestaan paljon käyttävien yksilöiden kohdalla. Miehet kärsivät vakavista alkoholiongelmista huomattavasti naisia useammin. Siksi on todennäköistä, että mikäli kotiinkuljetus lisäisi alkoholihaittoja, näitä lisäongelmia tulisi kokemaan useampi mies kuin nainen. Alkoholijuomien toimituksen sääntelyllä, luvanvaraisuudella ja viranomaisvalvonnalla voidaan pyrkiä vaikuttamaan riskien realisoitumiseen. Erityisen merkittävänä voidaan pitää sitä, kuinka hyvin alkoholijuomaa toimittaessa noudatetaan esityksen luovuttamiskieltoa päihtyneille henkilöille, jotta alkoholin saatavuus päihtyneille henkilöille ei lisääntyisi esityksen seurauksena.

⁸ Coomber K. ym. (2023) Characteristics of high- and low-risk drinkers who use online alcohol home delivery in Western Australia. *Drug and Alcohol Review*, 1-9.

⁹ Colbert S ym. (2023) Cross-sectional survey of a convenience sample of Australians who use alcohol home delivery services. *Drug Alcohol Rev.* 42, 986–995

¹⁰ Callinan S. ym. (2023) In order to assess the impact of home delivery expansion within Australia, researchers need regulators to collect and share data on sales. *Drug Alcohol Rev.* 42, 1309–1311.

¹¹ Tieto perustuu THL:n tuottaman juomatapatutkimuksen aineistoon vuodelta 2023

Alkoholi on lisäksi merkittävä lähisuhdeväkivallan taustatekijä. Mikäli esitys lisäisi alkoholi-käyttöä erityisesti kotiolosuhteissa, myös riskin koskien lähisuhdeväkivallan lisääntymistä voi-daan arvioida kasvavan. Lähisuhdeväkivallasta kärsivät naiset miehiä useammin. Lähisuhdevä-kivallan tekijä on päihtynyt vajaan puolessa väkivaltatilanteista ja alkoholisidonnaisen lähi-suhdeväkivallan seuraukset ovat usein vakavampia kuin ei-alkoholisidonnaisen. Suomessa al-koholin kulutustason muutokset ovat yhteydessä väkivaltarikollisuuden kehitykseen, joten vaikka esityksellä ei todennäköisesti ole suuria vaikutuksia kulutukseen, esitys ei ainakaan ole omiaan vähentämään alkoholisidonnaista lähisuhdeväkivaltaa.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Suomessa alkoholijuomien tyypillisin juomistilanne on kotiympäristö (oma tai toisen koti tai muu yksityinen tila)¹². Esitys voisi lisätä alkoholinkäyttöä erityisesti kotiolosuhteissa. Suomessa on tällä hetkellä arviolta 65-70 000 lasta (noin 6 % alaikäisistä), joiden toisella tai molemmilla vanhemmilla on päihdeongelma. Vanhempien päihdeongelmista kärsineiden lasten mielenter-veysongelmien riski 13–17-vuotiaana on noin puolitoistakertainen ja haitallisen päihteiden käy-tön riski kaksinkertainen verrattuna lapsiin, joiden vanhemmilla ei ole päihdeongelmaa. Alko-holista aiheutuvat negatiiviset vaikutukset lapsiin ja nuoriin eivät liity kuitenkaan ainoastaan vakavasti päihderiippuvaisten vanhempien lapsiin. Monissa perheissä myös alkoholin riski-käyttö on yleistä. Perheissä, joissa riskikäyttöä esiintyy, kasvaa myös riski lasten ja nuorten kokemalle turvattomuuden tunteelle, erinäisille pelkotiiloille ja heitä koskevan huolenpidon lai-minlyönnille. Jos alkoholin käyttö kotiololoissa lisääntyy esityksen seurauksena erityisesti sellai-sissa perheissä, joissa vanhemmalla on alkoholiongelma tai alkoholin riskikäyttöä, voi myös lasten hyvinvointi heikentyä kyseisissä perheissä.

Suomessa nuorten alkoholinkäytön vähenemiseen yksi keskeisesti vaikuttanut tekijä on ollut nuorten kokemaa alkoholin saatavuuden vaikeutumisen¹³ eli käytännössä tehostunut ikärajaväl-vonta. Sekä yksityiset vähittäisliikkeet että Alkot ovat tehostaneet ikärajaväl-vontaa 2010-lu-vulle tultaessa. Alkoholijuomien toimitusta (kirjallisuudessa terminä alkoholijuomien kotiin-kuljetus) käsittelevän tutkimuskirjallisuuden mukaan alkoholijuomien toimituksessa keskeinen vastuullisen myynnin ja myynninvalvonnan ongelma liittyy ikärajojen tarkistamiseen. Esityk-sessä kuitenkin säädettäisiin, että alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulisi tarvittaessa tarkastaa vastaanottajan ikä todennettavasti, eikä alkoholijuomia saisi luovuttaa henkilölle, joka ei luovutushetkellä olisi 18 vuotta. Mikäli ikärajaväl-vontaa ei toteuteta tehokkaasti, alkoholin toimitus voi kuitenkin lisätä alkoholin saatavuutta erityisesti nuorille.

Australiassa tehdyssä tutkimuksessa pikatilaukset olivat erityisen yleisiä alle 25-vuotiailla. Pi-katilaukset voivat näin johtaa juomatilanteiden pitkittymiseen sekä kerralla nautittujen alko-holiannosten kasvuun erityisesti nuorilla. Toisaalta lakiesitys ei sallisi toimituksia kello 21 jälkeen,

¹² Mäkelä P. ym. (2023) Drinking in the home: what does it entail for younger and older Finns? Drug and Alcohol Review 42, 1004–1012.

¹³ Raitasalo K ym. (2018) What is going on in underage drinking? Reflections on Finnish ESPAD data. Drug and Alcohol Review 37, 76–84.

mikä ehkäisisi myöhään illalla tapahtuvia pikatilauksia ja juomiskertojen pitkittymistä myöhään ilta- ja yöaikaan. Nuorten (20–34-vuotiaiden) juomiskerroista kotiympäristössä noin 60 prosentissa alkoholia nautittiin myös klo 9.00–21.00 ulkopuolella. Nuorten kotiympäristössä tapahtuneista juomiskerroista, joissa alkoholia juotiin humalaan, 90 % loppui kello 9–21 ulkopuolella.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Alkoholijuomien toimitus vähittäismyyntiluvalla

Vaihtoehtona nyt ehdotetulle muutokselle valmistelussa harkittiin sääntelymallia, jossa alkoholijuomien toimitus mahdollistettaisiin vain alkoholilaissa tarkoitetuille vähittäismyyntiluvan haltijoille. Vaihtoehtoina pohdittiin mallia, jossa toimitus sisältyisi automaattisesti vähittäismyyntilupaun, ilman erillistä toimitusluvan hakemista. Toisena vaihtoehtona harkittiin mallia, jossa ainoastaan vähittäismyyntiluvan haltijat voisivat hakea lupaa alkoholijuomien toimitukseen. Tällöin lupaa olisi haettu joko luvanmuutoksena jo olemassa olevaan vähittäismyyntilupaun tai samassa yhteydessä kuin haetaan uutta vähittäismyyntilupaa.

Valmistelussa tunnistettiin, että vähittäismyyntiluvan yhteyteen sisällytettävä alkoholijuomien toimitusmahdollisuus muuttaisi vähiten nykyistä alkoholilain lupajärjestelmää. Mallissa alkoholielinkeinonharjoittajien kyky vastata velvoitteistaan varmistettaisiin lupaharkinnassa, ja heidän tietonsa olisivat viranomaisvalvontaa varten rekisterissä. Vastuu toiminnasta ja lain noudattamisesta olisi selvästi luvanhaltijalla, jolla olisi myös konkreettiset keinot ohjata työajo-oikeutensa nojalla henkilökuntansa työskentelyä. Tässä mallissa alkoholielinkeinorekisteriin tarvittavat muutokset ja sen myötä kustannukset olisivat pienimmät. Samoin viranomaisvalvonnan laajuus ja valvottavien määrä ei todennäköisesti kasvaisi merkittävästi, sillä vähittäismyyntiluvallisten toimijoiden määrän ei arvioitu tässä toteuttamisvaihtoehdossa muuttuvan huomattavasti.

Tämä sääntelyvaihtoehdoista ei todennäköisesti olisi edellyttänyt niin laajoja muutoksia alkoholilainsäädäntöön kuin muut arvioitavina olleista sääntelyvaihtoehdoista. Myös alkoholijuomien toimituksen mahdollistavasta muutoksesta johtuvat haitalliset vaikutukset olisivat tässä vaihtoehdossa olleet todennäköisesti kaikkein pienimmät. Toisaalta, tämä sääntelyvaihtoehdoista ei todennäköisesti mahdollistaisi juurikaan uusien toimijoiden pääsyä markkinoille yhtä laajasti kuin valittu vaihtoehto, eikä siten toteuttaisi sääntelyn taustalla olevaa tavoitetta yhtä tehokkaasti.

Alkoholijuomien toimituksen mahdollistamisen taustalla vaikuttaa erityisesti hallituksen tavoite reilun ja avoimen kilpailun edistämisestä. Hallituksen tavoitteena on luoda edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle sekä suomalaisten hyvinvoinnin ja vapauden lisääntymiselle. Hallitus aikoo myös jatkaa markkinoiden avaamista määrätietoisesti ja vastuullisesti. Hallituksen tavoitteena on lisäksi uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan. Valmistelussa arvioitiin, että vähittäismyyntilupaun sisältyvä lupa alkoholijuomien toimitukseen ei toteuttaisi hallituksen ja nyt ehdotettavan muutoksen tavoitteita markkinoiden avaamisesta ja rei-

lumman ja avoimemman kilpailun edistämisestä yhtä tehokkaasti kuin valittu sääntelyvaihtoehto. Valmistelussa arvioitiin, että vaikka haitalliset vaikutukset tässä vaihtoehdossa olisivat todennäköisesti pienemmät kuin valitussa sääntelyvaihtoehdossa, olisivat toisaalta myös sääntelystä aiheutuvat positiiviset vaikutukset valittua vaihtoehtoa suppeammat. Vähittäismyyntilupa sisältyvä toimituslupa ei myöskään mahdollistaisi uusien toimijoiden pääsyä markkinoille ja siten nyt valittu sääntelyvaihtoehto edistää elinkeinonharjoittamisen oikeutta tätä vaihtoehtoa paremmin.

Alkoholijuomien toimituslupa vain koti- ja yritysosoitteisiin

Valmistelussa harkittiin vaihtoehtoa, joka vastaisi muutoin nyt ehdotettua sääntelyä, mutta alkoholijuomia olisi voinut toimittaa vain koti- ja yritysosoitteisiin. Tässä sääntelyvaihtoehdossa alkoholijuomia olisi voinut tilata nyt ehdotettua muutosta vastaavasti toimitettuna, mutta toimitus olisi tullut tilata johonkin tiettyyn kiinteään koti- tai yritysosoitteeseen, eikä juomia olisi siten voinut tilata esimerkiksi julkisille paikoille.

Valmistelussa arvioitiin, että tämä sääntelyvaihtoehto olisi toteuttanut hyvin alkoholilain tarkoitusta ja tavoitetta, mutta se ei olisi vastannut hallituksen hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta yhtä hyvin ja laajasti kuin valittu sääntelyvaihtoehto. Toisaalta sääntelyvaihtoehto olisi mahdollisesti minimoinut nyt ehdotettua muutosta paremmin alkoholijuomien toimitusten seurauksena mahdollisesti lisääntyviä järjestyshäiriöitä, mutta samalla se olisi voinut aiheuttaa epäselviä tilanteita alkoholijuomien toimittajille sen osalta, mihin osoitteisiin alkoholijuomia olisi luvallista toimittaa ja mihin osoitteeseen ei.

Alkoholijuomien toimitus ilmoituksenvaraisena toimintana

Valmistelussa arvioitiin yhtenä vaihtoehtona myös mallia, jossa alkoholijuomien toimitusta harjoittavan tulisi tehdä ilmoitus viranomaiselle ennen toimituksen aloittamista. Etuna tässä mallissa olisi se, että samoin kuin vähittäismyyntiluvanhaltijat, myös alkoholijuomien toimituksen harjoittajat olisivat edelleen viranomaisen rekisterissä. Toisaalta ilmoituksenvaraisen toiminnan osalta alkoholijuomien toimitusta harjoittavan toimijan edellytyksiä tehtävässä toimimiseen ei arvioitaisi, eli toimintaan ei siis sisältyisi ennakollista viranomaisvalvontaa. Tässä sääntelyvaihtoehdossa toiminnanharjoittajien ja siten viranomaisten valvottavien määrä kasvaisi todennäköisesti enemmän, ja toisaalta lainvastaiseen toimintaan puuttuminen olisi haastavampaa kuin valitussa sääntelyvaihtoehdossa. Toisaalta tämä malli mahdollistaisi valittua mallia paremmin elinkeinonharjoittajalle alkoholijuomien toimituksen käynnistämisen ja avaisi siten hallituksen tavoitteiden mukaisesti kilpailua valittua mallia enemmän. Valmistelussa arvioitiin kuitenkin, että ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonnan ja lainvastaiseen toimintaan puuttumisen ongelmat sekä mahdolliset alkoholijuomista aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat tässä vaihtoehdossa huomattavasti suuremmat kuin valitussa mallissa. Valittu malli myös toteuttaa alkoholilainsäädännön tarkoitusta ja tavoitetta tätä sääntelyvaihtoehtoa paremmin.

Alkoholijuomien toimitus ilman lupa- tai ilmoitusmenettelyä

Yhtenä vaihtoehtona arvioitiin myös mallia, jossa alkoholijuomien toimitus ei edellyttäisi ilmoitusta viranomaiselle eikä erillisen luvan hakemista. Tämä olisi elinkeinonharjoittajien näkökulmasta kaikkein kevyin malli ja mahdollistaisi kaikkien toimijoiden vapaan markkinoille pääsyn.

Tässä sääntelyvaihtoehdossa alkoholijuomien toimitusta harjoittavat toimijat eivät olisi viranomaisen rekisterissä eivätkä lupajärjestelmän piirissä, eikä heiltä tutkittaisi luvan saannin yleisiä edellytyksiä. Toimitusta voisi tällöin tulla harjoittamaan myös toimijoita, jotka eivät voisi saada alkoholilain mukaista lupaa. Toimitusta harjoittavien toimijoiden lukumäärä olisi myös täysin rajoittamaton, eikä välttämättä edes alkoholijuomien vähittäismyyjillä, saati viranomaisilla, olisi tietoa luovutuksen tekijöistä tai heidän toimintansa lainmukaisuudesta. Riskit alkoholihaittojen ja myös harmaan talouden lisääntymiselle olisivat tässä sääntelyvaihtoehdossa suurimmat verrattuna muihin arvioitavana olleisiin sääntelyvaihtoehtoihin.

Valmistelussa todettiin, että sääntelyvaihtoehto, jossa alkoholijuomia voisi kuljettaa asiakkaille vapaasti kuka tahansa, kyseenalaistaisi olemassa olevan alkoholilainsäädännön lupajärjestelmän ja hämärtäisi lisäksi luvanvaraisen toiminnan rajoja. Valmistelussa huomioitiin, että rikoslaissakin alkoholirikoksena sanktioitu palkkiota vastaan välittämisen kieltä menettäisi tässä sääntelyvaihtoehdossa käytännössä merkityksensä. Tässä vaihtoehdossa myös alkoholilainsäädännön lupajärjestelmän legitimizeetti kyseenalaistuisi, jos alkoholijuomien luovuttaminen anniskelupaikoissa ja vähittäismyyntipaikoissa vaatisi luvan, mutta sama vaatimus ei koskisi toimitusta, jossa kuitenkin riskit luovuttamiskieltojen rikkomiselle ovat tutkimusten valossa suuremmat kuin anniskelu- tai vähittäismyyntipaikoissa.

Valmistelussa arvioitiin, että tässä sääntelyvaihtoehdossa haitat olisivat hyötyjä suuremmat eikä vaihtoehto olisi myöskään alkoholilain tarkoituksen ja tavoitteen näkökulmasta hyväksyttävä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Alkoholijuomien verkkokauppa ja toimitus tai kotiinkuljetus ovat suhteellisen uusia ilmiöitä alkoholikaupassa, kun asiaa tarkastellaan maailmanlaajuisesti. Koronaepidemia kiihdytti osaltaan alkoholijuomien verkkokauppaa. Eri puolilla maailmaa verkkokauppaan ja toimitukseen liittyviä rajoituksia höllennettiin koronaepidemian aikaan, jotta elinkeinoelämän toimintaedellytykset paranisivat poikkeusoloissa.¹⁴ Monet näistä nopeasti tehdyistä toimenpidemuutoksista jäivät kuitenkin voimaan pysyvästi. Alkoholijuomien toimitus on sallittua Suomen lähimmissä vertailumaissa, kuten Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Virossa, Latviassa ja Liettuassa.

Ruotsi

Ruotsissa alkoholijuomien valmistuksesta, maahantuonnista ja maastaviennistä, markkinoinnista sekä tukku- ja vähittäiskaupasta ja anniskelusta säädetään vuonna 2010 uudistetussa alkoholilaissa (Alkohollag 2010:1622). Vuonna 1955 perustetulla alkoholiyhtiöllä (Systembolaget Aktiebolag) on yksinoikeus väkevien alkoholijuomien, viinin ja vahvan oluen (yli 3,5 %) vähittäismyyntiin. Ruotsissa alkoholikauppa on siis lähes kokonaan keskitetty valtion yksinoikeusjärjestelmälle (Systembolaget), ja sama koskee alkoholijuomien verkkokauppaa ja toimitusta.

Norja

¹⁴ Huckle T & ym. (2021) Online alcohol delivery is associated with heavier drinking during the first New Zealand COVID-19 pandemic restrictions. *Drug and Alcohol Review* (July 2021) 40, 826–834.

Callinan S & ym. (2023) In order to assess the impact of home delivery expansion within Australia, researchers need regulators to collect and share data on sales. *Drug Alcohol Rev.* 42, 1309–1311.

Lemp JM & ym. (2023) Here to stay? Policy changes in alcohol home delivery and “to-go” sales during and after COVID-19 in the United States. *Drug Alcohol Rev.* 2023, 1–6.

Norjan alkoholilaissa (LOV-1989—06-02-27) säädetään alkoholijuomien valmistuksesta, maahantuonnista ja maastaviennistä, myynnistä ja anniskelusta ja niihin liittyvästä lupajärjestelmästä sekä markkinoinnista.

Norjan alkoholilaissa alkoholijuomat jaotellaan kolmeen eri ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat 2,5 - 4,7% vahvuiset alkoholijuomat. Toiseen ryhmään kuuluvat 4,7 -22% vahvuiset alkoholijuomat. Kolmannen ryhmän alle kuuluvat kaikki vahvat yli 22% vahvuiset alkoholijuomat. Ensimmäisen alkoholiryhmän vähittäismyyntiä varten on haettava myyntilupa. Luvan myöntää se kunta, jossa myyntipiste sijaitsee. Norjassa vahvan alkoholin myynti (ryhmät 2 ja 3) on Norjan valtion omistaman monopoliyrityksen Vinmonopoletin hallinnassa. Vinmonopoletilla on yksinoikeus yli 4,7 prosenttisten alkoholituotteiden vähittäismyyntiin Norjassa pois lukien siiderit ja hedelmäviinit, joita saa myydä suoraan tuottajatilojen omista myymälöistä vuositasolla 15.000 litraan asti. Lisäksi Norjassa alkoholin huutokauppa on mahdollistettu huutokauppayrityksen kautta, mutta tällöinkin myynti tapahtuu Vinmonopoletin mandaatin alla.

Norjan alkoholilaki antaa mahdollisuuden alkoholiryhmään 1 kuuluvien alkoholijuomien verkkomyyntiin (esim. miedot oluet). Tällöin on haettava alkoholinmyyntilupaa siitä kunnasta, jossa myyntipiste tai varasto sijaitsee. Lisäksi myyntilupa on haettava erikseen kaikilta niiltä kunnilta, joiden alueelle alkoholia on tarkoitus toimittaa. Alkoholitoimituksien tulee tapahtua kunkin kunnan alkoholin myyntiaikojen sisällä. Vastaanottajan tulee pystyä todistamaan henkilöllisyytensä toimituksen yhteydessä, eikä toimitusta saa luovuttaa päihtyneelle henkilölle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ruokakaupat voivat toimittaa elintarviketilauksen yhteydessä mietoja alkoholiryhmän 1 tuotteita, mikäli paikallinen kunta on antanut tähän myyntiluvan.

Alkoholiryhmien 2 ja 3 verkkomyynti tapahtuu Vinmonopoletin kautta. Vinmonopoletin verkkosivuilta on mahdollista tilata alkoholijuomia niin, että toimitus tapahtuu joko valittuun Vinmonopoletin myymälään, itse valittuun postipisteeseen tai kotiosoitteeseen. Noudon postipisteestä ja kotiinkuljetuksen tulee tapahtua Vinmonopoletin aukioloaikojen sisällä. Vastaanottajan tulee pystyä todistamaan henkilöllisyytensä toimituksen yhteydessä, eikä toimitusta saa luovuttaa päihtyneelle henkilölle. Norjassa Vinmonopoletin kotiinkuljetuksista vastaa Norjan posti.

Tanska

Tanskassa alkoholijuomien vähittäismyyntin sääntely on ollut minimaalista. Elintarvikeviranomaisen myöntämään elintarvikekaupan harjoittamislupaan sisältää myös luvan alkoholijuomien myyntiin. Vähittäiskaupan aukioloaikojen sääntelystä luovuttiin vuonna 2012 lukuun ottamatta kymmenkuntaa pyhäpäivää, jolloin aukiolo ei ole sallittu. Alkoholin myynnillä ei ole kellonaikarajoituksia.

Tanskassa alkoholin vähittäismyynti ei siis edellytä erillistä alkoholijuomien vähittäismyyntilupaa, eikä alkoholin toimittaminenkaan ole Tanskassa luvanvaraista.

Myyjän on vaadittava verkkokaupassa myytäessä juomia, joissa on 1,2–16,5 prosenttia alkoholia, että asiakas ilmoittaa olevansa vähintään 16-vuotias ennen myyntin toteuttamista. Vastavasti vaaditaan, että yli 16,5 prosenttisten alkoholien kohdalla asiakas ilmoittaa olevansa vähintään 18-vuotias.

Islanti

Islannissa alkoholin myynti edellyttää lupaa. Alkoholin myynti alle 20-vuotiaille on Islannissa kiellettyä ja alkoholia voidaan kieltäytyä myymästä henkilölle, joka on ilmeisen päihtynyt. Islannissa alkoholimainonta ei ole sallittua. Islannin valtion alkoholi- ja tupakkayhtiöllä (Vinbúðin) on monopoli alkoholin vähittäismyynnissä. Monet yritykset ovat kuitenkin alkaneet myydä Islannissa alkoholijuomia verkossa ja Islannin hallituksen käsiteltävänä on lakialoite, joka oletettavasti sääntelisi tätä tilannetta. Alkoholijuomien toimittaminen ei ole Islannissa mahdollista.

Viro

Viron itsenäistymisen johti alkoholikaupan yksityistämiseen eikä alkoholia koskevaa sääntelyä aluksi juuri ollut. Alkoholihaittojen ehkäisyyn tähtäävään sääntelyn palattiin vuonna 1995. Alkoholijuomien kioskimyynti kiellettiin kokonaan vuonna 2001. Vuonna 2008 yhtenäistettiin vähittäismyyntiajat kautta maan siten, että myynti on sallittu kello 10-22.

Virossa alkoholin vähittäismyynti ja verkkokauppa eivät edellytä erillistä myyntilupaa. Myyjän tulee kuitenkin ilmoittaa toiminnastansa Maatalous- ja elintarvikelautakunnalle sekä tehdä ilmoitus taloudellisesta toiminnasta toimipaikkarekisteriin. Alkoholijuomien verkkokaupan on oltava sidoksissa johonkin fyysiseen osoitteeseen. Verkkokaupan myyntipisteen ei kuitenkaan tarvitse olla myyntipiste, vaan se voi olla esimerkiksi varasto.

Alkoholin toimitus on sallittua samalla aikarajoituksella kuin sen vähittäismyynti eli kello 10-22. Toimitukseen ei tarvita myöskään erityistä lupaa. Verkkokaupasta tilattaessa ostajan ikä on todennettava ennen alkoholin luovuttamista. Luovutus voi tapahtua kuriirin tai noutolaitteen välityksellä.

Latvia

Latviassa verkkokauppa on luvanvaraista ja sidoksissa fyysiseen myyntipisteeseen.

Liettua

Liettuassa verkkokauppa on luvanvaraista ja sidoksissa fyysiseen myyntipisteeseen. Liettuan alkoholilainsäädännön mukaan alkoholijuomien tukku - ja vähittäiskaupan huumausaine -, tupakka - ja alkoholivalvontaosasto myöntää luvan muun muassa alkoholijuomien tukkukauppaan ja voi esimerkiksi varoittaa luvan mahdollisesta keskeyttämisestä tai peruuttamisesta tai keskeyttää tai peruuttaa luvan voimassaolon. Kyseinen osasto valvoo myös, miten alkoholijuomien tukkukaupan tai vähittäiskaupan luvanhaltijat noudattavat luvanvaraisen toiminnan ehtoja. Liettuassa kunnan pormestari tai hänen valtuuttamansa kunnanhallinto myöntää alkoholijuomien vähittäismyyntilupia ja luvan täydennyksiä tai muutoksia sekä täsmentää luvan ehtoja. Kunnan pormestari tai hänen valtuuttamansa kunnanhallinto voi myös varoittaa luvan mahdollisesta keskeyttämisestä tai peruuttamisesta.

Lupa myönnetään yrityksille, eurooppalaisille oikeushenkilöille ja niiden sivuliikkeille, jotka ovat tehneet lupahakemuksen alkoholituotteiden valmistamiseksi, alkoholijuomien tukku - tai vähittäiskaupan harjoittamiseksi, jos ne täyttävät laissa säädetyt luvan saannin edellytykset.

Liettuassa alkoholia ei saa myydä alle 18-vuotiaille. Alkoholin myynti Liettuassa on kiellettyä muun muassa vankiloissa, sotilas - ja puolisolitaallisissa palveluksissa, poliisissa, terveydenhuollossa, oppilaitoksissa sekä näiden laitosten alueilla ja palvontataloissa. Alkoholia ei myöskään saa myydä vähittäisliikkeissä, joissa lapsille ja nuorille tarkoitettujen tavaroiden osuus on vähintään 30 prosenttia tavaroiden vähittäismyynnistä, messuilla (lukuun ottamatta luonnossa

käyneitä alkoholijuomia, joiden etyylialkoholin tilavuuspitoisuus on enintään 7,5 prosenttia), näyttelyissä (lukuun ottamatta luonnossa käyneitä alkoholijuomia, joiden etyylialkoholin tilavuuspitoisuus on enintään 13 prosenttia), myyntiautomaateissa ja pääsääntöisesti alkoholia ei saa myydä myöskään ei-kiinteässä vähittäiskaupassa ja julkisessa ruokahuollossa.

Alkoholin myyminen verkossa ja alkoholijuomien toimitus on Liettuassa sallittua. Alkoholijuomien verkkokauppa tai toimitus ei edellytä erillistä lupaa tai lisenssiä, mutta elinkeinonharjoittajan, joka haluaa harjoittaa alkoholijuomien verkkokauppaa ja/tai toimittaa alkoholijuomia, on hankittava lain mukainen vähittäismyyntilupa ja sillä tulee olla myymälä, jossa vähittäiskauppaa harjoitetaan. Alkoholin toimitukseen sovelletaan Liettuassa samoja alkoholijuomien myyntiä koskevia vaatimuksia kuin vähittäismyyntipisteisiin.

Puola

Puolassa alkoholijuomien myynti on luvanvaraista ja luvanvaraisuus koskee kaikkia enemmän kuin 0,5 prosenttia etyylialkoholia sisältäviä tuotteita. Puolassa erivahvaisille alkoholituotteille on erilliset lupatyypit; a) lupa alle 4,5% alkoholia sisältäville tuotteille ja oluttuotteille b) lupa 4,5-18% alkoholia sisältäville tuotteille ja c) lupa yli 18% alkoholia sisältäville tuotteille. Luvat ovat maksullisia ja niitä luvan myöntää kaupungin- tai kunnanvaltuusto. Jokainen kunta tai kaupunki myöntää rajallisen määrän alkoholituotteiden myyntilupia per vuosi.

Puolan alkoholilainsäädäntö on peräisin vuodelta 1982, mistä johtuen siinä ei olla voitu ottaa huomioon verkkomyyntiä yhtenä sallituista myyntipaikoista. Puolan viranomaisten ja tuomioistuinten kanta on aiemmin ollut, että verkkokaupan puuttuminen sallittujen myyntipaikkojen listalta merkitsee, että alkoholijuomien myynti verkkokaupoissa on kielletty. Puolan korkeimman hallinto-oikeuden 8.9.2022 antama tuomio muutti edellä esitettyä lähestymistapaa todeten, että verkkokauppa ei ole erillinen alkoholin myyntipaikka, vaan yrittäjän ja potentiaalisten asiakkaiden välinen kommunikaatiomuoto ja työkalu, joka mahdollistaa myynnin myös tietoverkon välityksellä. Korkeimman hallinto-oikeuden tuomion mukaan voimassaolevat määräykset eivät kiellä alkoholin myyntiä internetin kautta, ja selkeän kiellon puuttuminen tarkoittaa siis, että myynti tässä muodossa on laillista. Alkoholin verkkomyynti Puolassa edellyttää, että myyjällä on voimassa oleva lupa alkoholituotteiden myynnille kiinteissä myyntipisteissä.

Korkeimman hallinto-oikeuden perustelujen mukaan alkoholin myynnin ehtojen oikea määrittäminen verkkokaupan säännöissä on ratkaisevan tärkeää kyseisen myyntimallin turvaamiseksi. Alkoholia myyville verkkokaupoille annetuissa myönteisissä tuomioissa ratkaisevana tekijänä on ollut se, että asiakkailta on ostohetkellä edellytetty sääntöjen hyväksymistä, joissa todetaan, että alkoholijuomien ostosopimuksen tekopaikaksi katsotaan tuotteiden myyntipiste, eikä alkoholin toimituspaikka, ja mikäli asiakas tilaa tuotteet kotiin kuljetettuina, tuotteet katsotaan asiakkaalle luovutetuiksi samalla hetkellä kun myyjä luovuttaa ne asiakkaan valtuuttamalle toimittajalle, esim. lähetille. Toisin sanoen ostaja valtuuttaa esimerkiksi kuljetusyrityksen tai lähetin noutamaan ja toimittamaan tuotteet.

Englanti ja Wales

Englannissa ja Walesissa alkoholijuomien myynti on luvanvaraista. Lupia on kahta eri tyyppiä; tilalupa (premises licence), joka vaaditaan esimerkiksi ravintoloilta ja baareilta, jotka haluavat myydä alkoholia, ja henkilökohtainen lupa (personal licence), joka vaaditaan henkilöiltä, jotka myyvät alkoholia. Lisäksi jokaisessa tilassa jolla on lupa (premises licence) pitää myös olla nimetty vähintään yksi henkilö, jolla on henkilökohtainen lupa. Kyseisen henkilön ei tule olla

paikan päällä jatkuvasti, mutta vastaa siitä, että alkoholin myynti tapahtuu lain puitteissa. Hakijan tulee suorittaa lupaan liittyvä koe (Personal Licence Holders Qualification Certificate). Luvan myöntää paikallishallinto (local council).

Englannissa ja Walesissa alkoholin ostamisen alaikäraja on 18 vuotta ja ikäraja koskee sekä mietoja että vahvoja alkoholijuomia. Kuitenkin 16- ja 17-vuotiaat voivat juoda mietoja alkoholijuomia täysi-ikäisen seurassa, mikäli tämä tapahtuu ruokailun yhteydessä ja sille osoitetussa tilassa. Englannissa ja Walesissa kaupat voivat myydä alkoholia 24 tuntia päivässä, paitsi sunnuntaisin jolloin myynti voi alkaa vasta klo. 10:00 jälkeen. Anniskelutiloissa, kuten baareissa voi ostaa alkoholia klo. 23:00 asti. Esimerkiksi baarit ja ravintolat voivat kuitenkin anoa myyntiluvan pidennystä, jota kautta myynti voi jatkua läpi yön. Englannissa ja Walesissa on laitonta myydä tai anniskella alkoholijuomia päihtyneelle henkilölle.

Alkoholijuomien myyminen verkossa on Englannissa ja Walesissa sallittua ja myynti verkossa edellyttää samoja lupia, kuin mitä vaaditaan esimerkiksi baarilta eli tilalupa ja henkilökohtainen lupa myydä alkoholia. Verkkokaupat edellyttävät, että ostajat vakuuttavat olevansa täysi-ikäisiä, mutta tätä ei valvota eikä tämä vaadi tunnistautumista. Alkoholijuomien toimitus edellyttää, että tilalupa sisältää oikeus myydä alkoholia tilan ulkopuolella. Alkoholituote tulee luovuttaa henkilöllisyystodistusta vastaan, mikäli ostaja vaikuttaa alaikäiseltä. Tuotetta ostaessa pitää myös vakuuttaa olevansa täysi-ikäinen.

Espanja

Alkoholijuomien myynti Espanjassa on luvanvaraista, ja luvat haetaan paikalliselta kunnan tai kaupungin hallinnolta. Alkoholinmyynti on Espanjassa sallittua pääsääntöisesti klo 8–22 itsehallintoalueesta riippuen. Alkoholin juominen ja myynti julkisilla paikoilla on kiellettyä, ellei kyseessä ole yksityisen toimijan (kuten baarin tai ravintolan) terassi.

Alkoholijuomien myynnistä ja kotiinkuljetusta vastaava viranomaisena on verovirasto (Agencia Tributaria). Lisäksi elinkeinoharjoittajan tulee olla rekisteröitynyt elintarvikeyritysten yleiseen terveysrekisteriin (Registro General Sanitario de Empresas Alimentarias y Alimentos (RGSEAA)). Alkoholin verkkomyyntiä valvovat autonomisten alueiden kuluttaja-asioiden osastot (Direcciones generales de Consumo de las CCAA). Lisäksi markkinoinnin ja ikärajatarkastuksen valvonta on hajautettu useammalle viranomaiselle.

Alkoholin myynti verkossa on mahdollista, ja sitä valvotaan samalla tavalla kuin muuta myyntiä. Myös alkoholin toimittaminen on mahdollista Espanjassa. Samat kellonaikarajoitteet, ikärajat ja muut fyysiseen myynnin rajoitukset pätevät myös toimituksiin.

Ranska

Ranskassa jokaisella, joka aikoo avata alkoholijuomia myyvän toimipaikan joko päätoimisesti tai sivutoimisesti, on oltava lupa (Permis d'Exploitation), oli kyse sitten paikan päällä myynnistä (esim. ravintola, yökerho yms.) tai mukaan myynnistä (esim. supermarketit, postimyynti tai Internet-myynti). Luvan saamiseksi on käytävä koulutus, joka kestää 20 tuntia ja on voimassa 10 vuotta. Lupa haetaan kaupungintalolta, josta pyydetään todistus em. koulutuksesta, kun liiketoimintaa ollaan avaamassa tai jos henkilö hakee toimilupaa elinkeinoharjoittamiseen. Ranskassa toimiluvan myöntää kunta (ts. paikallishallinnon tason kompetenssi eli *mairie*), johon alkoholia myyvä toimiliike perustetaan.

Kun alkoholijuomia tarjoillaan aterioiden yhteydessä, ravintolan omistajalla on oltava ravintolalupa (kaikkia alkoholijuomia varten) tai ”pieni ravintolan lupa” (*petite licence de restaurant*)

(vain viinejä, siidereitä ja oluita varten). Liikkuvat myyjät (ruoka-autot, catering-autot, pizza-autot jne.) saavat myydä ainoastaan juomia, joiden alkoholipitoisuus on enintään 18%, eli niitä koskee vain ”pieni ravintolan lupa”. Myös tilapäiset luvat (kuten urheilutapahtumiin urheiluseuroille ja -yhdistyksille) ovat mahdollisia Ranskan kansanterveyslainsäädäntöä kunnioittavissa rajoissa.

Alkoholin myynti alaikäisille (alle 18-vuotiaille) ja raskaana oleville naisille on Ranskassa kiellettyä ravintoloissa, kaupoissa ja baareissa. Huoltoasemilla on kiellettyä myydä alkoholijuomia mukaan otettavaksi kello 18.00 ja 08.00 välisenä aikana. Kaikkien take away -toimijoiden (supermarket, päivittäistavara-kauppa jne.), jotka haluavat myydä alkoholia kello 22.00 ja 8.00 välisenä aikana, on läpäistävä erityinen koulutus saadakseen luvan myydä alkoholijuomia yöllä.

Ranskassa alkoholin myymistä internetissä koskee sama lainsäädäntö kuin paikan päällä mukaan myytävää alkoholia. Siten ”pienellä luvalla” (petite licence) saa myydä ryhmän 1 juomia (alkoholittomia) ja ryhmän 3 (alle 18 % juomat) juomia internetissä. Ryhmän 4 juomien, kuten rommin, myyntiin tarvitaan lupa (licence). Sen avulla voi myydä verkkosivustolla sekä alle että yli 18% alkoholijuomia. Myös alkoholijuomien toimitus on Ranskassa mahdollista ja sitä koskee sama lainsäädäntö kuin mukaan myytävää alkoholia. Alkoholijuomien myynti ja luovutus alle 18-vuotiaille on myös toimituksessa kiellettyä, mutta juomien ostaminen verkossa ja juomien toimituksen tilaaminen ei edellytä tunnistautumista.

Ranskassa alkoholijuomien myyntiä valvoo ensisijaisesti poliisi (police administrative). Santarmi (Gendarmerie) valvoo ensisijaisesti tilapäisiä alkoholilupia (esim. liikkuvat myyjät), mutta myös kunnallinen poliisi osallistuu niiden valvontaan.

Italia

Italiassa alkoholijuomien myyminen edellyttää lupaa, jonka myöntää Italian tulli- ja monopoli-virasto (Agenzia delle Dogane e dei Monopoli). Luvan saannin edellytyksenä on, että hakijaa ei ole tuomittu alkoholin laittomasta valmistuksesta eikä veronkierrosta. Italiassa alkoholijuomien myyminen verkossa ja alkoholijuomien toimitus on mahdollista ko. luvalla.

Kreikka

Kreikassa ei ole erityistä lupaprosessia alkoholin myynnille. Alkoholin myynti tulee mainita yrityksen toimintaa koskevassa kuvauksessa, kun se hakee toimintalupaa. Vaihtoehtoisesti tieto alkoholin myynnistä tulee saattaa viranomaisten tietoon, jos alkoholi lisätään myyntituotteeksi myöhemmin. Kreikassa alkoholia on myynnissä myös supermarketeissa.

Kreikassa ainoa rajoitus alkoholinmyyntiin on se, ettei alkoholia saa myydä alle 18-vuotiaille. Tämän ikärajoituksen noudattaminen on kuitenkin myyjän vastuulla. Viranomaiset voivat tehdä pistokokeita erityisesti baareissa ja yöelämän huvittelupaikoissa koskien myös mahdollisesti alaikäisille tarjottavia alkoholijuomia. Kreikassa alkoholin myynnille verkon kautta tai alkoholijuomien toimitukseen ei ole rajoituksia. Verkkomyynnissä tulee kuitenkin yleensä täytettäväksi henkilötiedot, joista selviää tilaajan ikä.

Kreikassa alkoholijuomien kauppaa valvovat eri viranomaiset; pääasiassa tulli- ja veroviranomaisten valvontayksiköt koskien maahantuodusta alkoholista maksettuja veroja ja tulleja (jos kolmansista maista tuotu). Myös kehitysministeriöllä on omat tarkastajansa, jotka suorittavat tarkastuksia pääasiassa tehtyjen ilmoitusten perusteella. Kreikan viranomaisten yksi erityinen syy valvontaan on joissain yöelämän huvittelupaikoissa tarjoiltavat alkoholisekoitukset, jotka voivat olla vaarallisia kuluttajien terveydelle.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Lain soveltamisala. Pykälän 1 momentin soveltamisalan piiriin lisättäisiin alkoholijuomien toimitus. Alkoholijuomien toimitukseen sovellettaisiin alkoholilain säännöksiä samoin kuin muihin lain soveltamisalan piiriin kuuluviin asioihin.

Pykälän 2 momentissa muutettaisiin viittaus ajantasaiseen elintarvikelakiin kumotun elintarvikelain asemasta.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 11 kohtaan lisättäisiin alkoholin vähittäismyynnin määritelmään luovuttaminen alkoholijuoman toimitusluvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen. Lisäksi kohtaan tehtäisiin tekninen muutos lisäämällä määritelmään maksun vastaanottaminen. Maksun alkoholijuomista olisi mentävä alkoholipitoisen aineen myyjälle joko suoraan tai ulkopuolisen palveluntarjoajan olisi toimittava maksulaitoslain (297/2010) tai luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mahdollistamalla tavalla maksun välittäjänä ja välitettävä maksu alkoholijuomista alkoholipitoisen aineen myyjälle. Täsmennyksellä selkeytettäisiin nykytilannetta.

Pykälän 1 momentin 12 kohtaa muutettaisiin vastaavasti kuin 11 kohtaa, eli lisättäisiin maksun vastaanottaminen alkoholin anniskelun määritelmään. Perustelut ovat samat kuin vähittäismyynnin osalta.

Pykälän 1 momentin 14 kohdassa tilaviinin määritelmää muutettaisiin siten, että se vastaisi käsityöläisluen määritelmää sen suhteen, että myös tilaviinin osalta fyysistä erillisyyttä tarkasteltaisiin jatkossa suhteessa muihin valmistajiin eikä valmistuspaikkoihin. Lisäksi tuotantomääräraja muutettaisiin koskemaan kyseisen valmistajan tuottamia alkoholijuomia kaikissa valmistajan valmistuspaikoissa.

Pykälän 1 momentin 15 kohtaan lisättäisiin käsityöläisluen valmistuksen määritelmään, että sillä tarkoitetaan hiivalla käymisteitse valmistettua juomaa. Ongelmana nykyisessä säännöksessä on se, että käsityöläisluen valmistuksessa käytetään hiivaa ja hiiva ei ole nykyisen muotoilun mukaan periaatteessa ollut sallittu ainesosa. Käsityöläisluen määritelmää yhtenäistettäisiin vastaamaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) 9 §:n säännöstä alkoholijuomaveron suurimmasta alennuksesta panimolle. Jatkossa oikeudellista ja taloudellista riippumattomuutta sekä fyysistä erillisyyttä arvioitaisiin suhteessa toisiin panimoihin. Verotuskäytäntöä vastaavalla tavalla panimolla tarkoitettaisiin myös alkoholilaisissa sellaista valmistajaa (yritystä), jolla on alkoholilain mukainen valmistuslupa oluelle.

Pykälän 1 momenttiin 16 kohtaan tehtäisiin uuden 17 kohdan lisäämisestä johtuva tekninen muutos. Pykälään lisättäisiin uusi 17 kohta, jossa määriteltäisiin alkoholijuoman toimituksen käsite. Alkoholijuoman toimitusta olisi kotimaan vähittäismyynnistä myydyn alkoholijuoman kuljettaminen ja luovutus kaupallisessa tarkoituksessa myyjältä ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Alkoholijuoman toimittaminen tapahtuisi kaupallisessa tarkoituksessa. Näin ollen toimittamiseksi ei katsottaisi esimerkiksi sitä, jos kuluttaja ostaisi alkoholijuomia vähittäismyynnistä ja toimittaisi niitä vastikkeetta tuttavalleen. Tällainen toiminta olisi sallittua kuten tähänkin saakka.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 18 kohta, jossa määriteltäisiin alkoholijuoman toimittajan käsite. Alkoholijuoman toimittajalla tarkoitettaisiin alkoholijuoman toimitusluvanhaltijaa tai tämän henkilökuntaa, joka luovuttaisi kotimaan vähittäismyynnistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle. Alkoholijuoman toimittaja olisi siis nimenomaisesti se henkilö, joka luovuttaisi alkoholijuoman vastaanottajalle, eli pelkkää alkoholijuoman kuljetusta ilman, että juomaa luovutetaan vastaanottajalle ei pidettäisi alkoholijuoman toimittamisena. Kaikilla tässä tarkoitetuilla alkoholijuoman toimittajilla – eli henkilöillä, jotka luovuttaisivat kotimaan vähittäismyynnistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle, tulisi olla lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

4 §. Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, ettei alkoholijuomien toimituksessa saa toimia hyvän tavan vastaisesti. Vastaavanlainen kieltö on säädetty alkoholin valmistuksen, maahantuonnin, myynnin ja markkinoinnin osalta, ja olisi tarkoituksenmukaista lisätä vastaavanlainen kieltö myös toimituksen osalta.

5 §. Luvanvarainen toiminta. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että alkoholijuomia ei saisi toimittaa kotimaisesta vähittäismyynnistä ilman lupaa. Alkoholijuomien toimitukseen myyntipaikasta kuljetusta tarjoavan yrityksen tai vastaavan välityksellä tarvittaisiin jatkossa erillinen tämän esityksen 17 a § mukainen toimituslupa.

6 §. Poikkeukset luvanvaraisuudesta. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin mahdollisuus enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien toimitukseen ilman alkoholijuomien toimituslupaa. Enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus ja myynti on voimassa olevan lainsäädännön mukaan mahdollista ilman lupaa ja sääntelyn yhdenmukaisuuden näkökulmasta olisi perusteltua, että myös niiden toimitus olisi mahdollista ilman toimituslupaa.

7 §. Lupaviranomaiset. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin tapauksiin, joissa anniskelulupaa haetaan ilman anniskelupaikkaa. Näissä toimivaltainen aluehallintovirasto olisi hakijan toimipaikan aluehallintovirasto. Alkoholilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (151/2018) 8 §:n mukaan anniskelulupahakemuksessa on oltava anniskelupaikan tai, jos anniskelupaikkaa ei ole, hakijan toimipaikan sijainti- ja yhteystiedot. Olisi siten luontevaa, että hakemuksen käsittelevä aluehallintovirasto määräytyisi hakijan toimipaikan sijainnin mukaan. Toimipaikalla tarkoitettaisiin paikkaa, josta käsin anniskelutoimintaa harjoitetaan, esimerkiksi varastoa. Säännöksessä ei ole aikaisemmin ollut mainintaa näistä tapauksista. Muutoksella tehtäisiin tekninen korjaus ja täsmennys nykytilaan.

Pykälän 2 momentti muutettaisiin kokonaan. Uudessa 2 momentissa säädettäisiin alkoholijuomien toimitusluvan myöntävästä lupaviranomaisesta. Alkoholijuomien toimitusluvan myöntäisi hakemuksesta hakijan toimipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei olisi toimi- tai kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Toimivaltainen aluehallintovirasto määräytyisi siten vastaavasti kuin sellaisen anniskeluluvan osalta, jota haetaan ilman anniskelupaikkaa. Aluehallintovirastot myöntävät luvat myös alkoholijuomien vähittäismyyntiin ja anniskeluun, joten sääntelyn yhdenmukaisuuden vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että aluehallintovirasto tutkisi myös alkoholijuomien toimitusta koskevan luvan myöntämisen edellytykset ja myöntäisi luvan toimijoille, jotka täyttävät alkoholijuomien toimitusta koskevat lakisääteiset edellytykset.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Sisällöllisesti se ei muuttuisi nykyisestä.

Pykälään lisättäisiin uusi *4 momentti*, jonka mukaan alkoholilaissa tarkoitettut ilmoitukset ja hyväksymishakemukset käsittelevä aluehallintovirasto määräytyisi 1 momentissa säädetyn mukaisesti. Näin ollen alkoholilaissa tarkoitettut muut ilmoitukset ja hyväksymishakemukset käsittelevä aluehallintovirasto, jonka toimialueella sijaitsee se vähittäismyynti- tai anniskelupaikka, jossa ilmoituksen tai hyväksymishakemuksen mukaista toimintaa on tarkoitus harjoittaa. Toimivallanjako koskisi siis hakemusten lisäksi erilaisia alkoholilaissa tarkoitettuja ilmoituksia, toiminnan raportointia, muutoksia ja hyväksyntöjä. Käytännössä näin toimitaan nykyisenkin säännöksen perusteella. Muutoksella on tarkoitus täsmentää säännös nykytilannetta vastaavaksi.

8 §. Lupahakemus. Pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin tekninen muutos muuttamalla lupaviranomainen asiaa käsitteleväksi viranomaiseksi. Lisäksi momenttiin lisättäisiin velvoite oikeushenkilölle tehdä lupahakemus sähköisesti. Asiaa käsittelevä viranomainen voisi kuitenkin erityisestä syystä hyväksyä lupahakemuksen tekemisen paperisena. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi se, jos hakija olisi ulkomainen oikeushenkilö, jolla ei olisi mahdollisuutta käyttää sähköistä asiointia. Muutoksella ennakoitaisiin mahdollisesti tulevaa hakemusruuhkaa. Sähköisen asioinnin vaatimus ei rasittaisi kohtuuttomasti oikeushenkilöitä, sillä heillä on pääsääntöisesti edellytykset asioida sähköisesti. Muutos sähköiseen asiointiin viranomaisen kanssa vähentäisi viranomaiselle paperiasioinnista tulevaa taakkaa sekä tehostaisi resursseja. Luonnollisilla henkilöillä olisi yhä mahdollisuus asioida aina paperisesti.

Pykälään nykyinen *2 momentti* muutettaisiin kokonaan. Sen mukaan mitä 1 momentissa säädetäisiin lupahakemuksesta, koskisi myös alkoholilaissa tarkoitettuja ilmoituksia ja hyväksymishakemuksia. Käytännössä näin toimitaan nykyisen säännöksen perusteella. Muutoksella täsmennettäisiin säännös nykytilannetta vastaavaksi.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi *3 momentiksi*. Sisällöllisesti se ei muuttuisi nykyisestä.

11 §. Muutosten ilmoittaminen. Teknisistä syistä pykälä muutettaisiin kokonaan. Nykyinen, voimassa olevan lain 1 momentti kumottaisiin tarpeettomana, sillä siinä mainitut tiedot saadaan Patentti- ja rekisterihallitukselta suoraan eikä erillistä ilmoitusta oikeushenkilöiltä tarvita.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin voimassa olevan lain 2 momenttia vastaavalla tavalla luvan haltijan tulisi hakea luvan muuttamista ennen oleellisten muutosten toteuttamista. Muutosta ei saisi toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen olisi hyväksynyt luvan muuttamisen. Momentti vastaisi voimassa olevan lain sanamuotoa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin luvan haltijoille velvollisuus ilmoittaa lupaviranomaiselle, jos toimintaa supistettaisiin tai se lopetettaisiin muutoin kuin tilapäisesti. Lisäys olisi tarpeellinen, sillä nykyisellään viranomaisen rekistereihin jää roikkumaan turhaan jo lopettaneiden toimijoiden rekisteritietoja. Muutos auttaisi viranomaisia pitämään rekisteritietonsa ajan tasalla. Ilmoitus tulisi tehdä kuukauden kuluttua toiminnan lopettamisesta tai supistamisesta. Kuukausi olisi kohtuullinen aika luvan haltijalle ilmoittaa muutoksesta. Muutoksella varmistettaisiin rekisteritietojen ajantasaisuus ja oikeellisuus.

Pykälän uuden *3 momentin* mukaan 1 ja 2 momentissa säädetty velvollisuudet toiminnan olennaisista muutoksista, toiminnan supistamisesta ja lopettamisesta ilmoittamisesta koskisivat myös muita alkoholilaissa tarkoitettuja ilmoituksia ja hyväksymisiä.

Pykälään lisättäisiin uusi *4 momentti*, joka koskisi asetuksenantovaltuutta muutosilmoituksen sisällöstä. Alkoholilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (151/2018) 13 §:ssä säädetään jo muutosilmoituksen sisällöstä, mutta voimassa olevasta laista on puuttunut tätä koskeva asetuksenantovaltuus.

12 §. *Luvan myöntämisen yleiset edellytykset.* Pykälään lisättäisiin alkoholijuomien toimituslupa muiden alkoholilain mukaisten lupien lisäksi. Pykälässä säädettäisiin, että myös alkoholijuomien toimitusluvan myöntämisen edellytyksenä olisi, että alkoholilaissa säädetyt luvan myöntämisen yleiset edellytykset täyttyisivät toimitusluvan hakijan kohdalla. Jos luvan edellytykset hakijan kohdalla täyttyisivät, myönnettäisiin hakijalle ehdotetun 17 a §:n mukainen alkoholijuomien toimituslupa.

17 a §. *Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset.* Alkoholilakiin lisättäisiin pykälä, jossa määriteltäisiin alkoholijuomien toimitusluvan myöntämisen erityiset edellytykset. Mikäli hakija täyttäisi alkoholilain 12 ja 13 §:ssä säädetyt luvan myöntämisen yleiset edellytykset sekä 17 a §:ssä säädetyt alkoholijuomien toimitusluvan myöntämisen erityiset edellytykset, hänelle myönnettäisiin pykälän mukainen alkoholijuomien toimituslupa.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin alkoholijuomien toimitusluvan myöntämisen edellytykset. Toimituslupa koskisi kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myydyn alkoholijuoman kuljetusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle tämän haluamaan paikkaan sekä alkoholijuoman luovutusta vastaanottajalle huomioiden lain 37 §:ssä säädetyt toimituskiellot. Momentissa olevien 1 ja 2 kohtien lisäksi luvan saannin edellytyksenä olisi se, että hakija pystyisi varmistamaan alkoholilain mukaisten velvollisuuksien täyttymisen. Luvanhakijan tulisi vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan tavoin täyttää 13 §:n mukaiset luvansaannin yleiset edellytykset. Kriteerit tälle olisivat samat kuin nykyisessä lainsäädännössä ja sen perusteluissa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti hakijalla tulisi olla laadittuna 56 §:ssä tarkoitettu omavalvontasuunnitelma. Lisäksi pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteella luvan saannin edellytyksenä olisi se, että luvanhakija toimittaisi selvityksen siitä, että kaikilla hakijan henkilökuntaan kuuluvilla alkoholijuoman toimittajilla olisi lain 57 §:ssä tarkoitettu toimituspassi. Kaikilla tässä tarkoitetuilla alkoholijuoman toimittajilla – eli henkilöillä, jotka luovuttaisivat kotimaan vähittäismyyntistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle, tulisi siten olla lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

Sääntelyllä pyrittäisiin varmistamaan, että luvanhakijan henkilökunnalla olisi kaikilla suoritettuna toimituspassi ja siten heillä olisi riittävät tiedot alkoholijuomien toimituksia koskevista säännöksistä, määräyksistä ja ohjeista sekä tarvittava tietotaito toimia myös mahdollisissa haastavissa alkoholijuomien luovutustilanteissa. Sääntelyllä varmistettaisiin, että alkoholijuomien toimituksiin ja erityisesti juomien luovutustilanteisiin osallistuvilla henkilöillä olisi lain mukaiset edellytykset sekä tietämys hoitaa alkoholijuomien kuljetus ja luovutustilanteet turvallisesti ja laissa edellytetyllä tavalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lupaviranomaiselle oikeus määrätä alkoholijuomien toimituslupaan ehtoja. Nämä ehdot katsottaisiin hakija- ja tapauskohtaisesti. Ehdot voisivat koskea kuljetukseen käytettäviä kulkuneuvoja, luovutukseen liittyviä tilanteita ja luovutuksessa käytettäviä ikäraja- ja päihtymistilan seurantaa, henkilöstöä, luovutettavien alkoholijuomien määrää, omavalvontaa, valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja taikka palvelun sisältöä ja menettelytapoja. Edellytyksenä ehtojen asettamiselle olisi se, että ehdot olisivat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi, järjestyshäiriöiden ehkäisemiseksi tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 2 momentissa tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten olisi mitoitettava siten, että ne eivät estäisi eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvanhaltijan toiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetettaisiin luvanhaltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saataisiin määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiantosta. Lupaviranomaisen olisi luvanhaltijan hakemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja

rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet olisi muuttuneet siten, etteivät ne enää ole välttämättömiä. Sääntely olisi vastaava, mitä anniskeluluvan ehdoista on säädetty 22 §:n 4 momentissa.

28 §. *Alkoholijuomien muu myynti.* Pykälän 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana. Voimassa olevassa pykälässä säädetään, että alkoholiyhtiölle saadaan myöntää tukkumyyntilupa. Lisäksi pykälässä säädetään, että alkoholiyhtiö saa toimittaa alkoholijuomia luvanhaltijoille ja muille elinkeinonharjoittajille lähettämällä ne ostajalle. Alkoholiyhtiöllä olisi jatkossa samanlainen oikeus luovuttaa alkoholijuomia toimitettavaksi kuin kaikilla vähittäismyyntiluvanhaltijoillakin. Lisäksi alkoholiyhtiölle voidaan joka tapauksessa myöntää muitakin alkoholilain mukaisia lupia, mikäli lain edellytykset täyttyvät. Näin ollen erillistä säännöstä alkoholiyhtiön luvista ei tarvittaisi jatkossa.

5 luku. Luvun otsikko muutettaisiin muodosta *Alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu* muotoon *Alkoholijuomien vähittäismyynti, toimitus ja anniskelu*, jotta luvun otsikko sisältäisi jatkossa myös lukuun ehdotettavan uuden sääntelyn ja kuvaisi siten luvun sisältöä tarkemmin.

35 §. *Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka.* Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että säännös koskisi yli 2,8 prosenttia sisältäviä alkoholijuomia. Pykälässä ei ole ollut aiemmin mainintaa siitä, että vaatimus alkoholijuomien myynnistä hyväksytyssä myyntipaikassa koskee yli 2,8 prosenttisia juomia. Prosenttirajan puuttuminen on aiheuttanut ristiriitaisia tulkintoja. Enintään 2,8 prosenttisten alkoholijuomien myymiseen ei lain 6 §:n mukaan tarvita lupaa. Kuitenkin nykyistä säännöstä on tulkittu siten, että vähittäismyyntiluvanhaltijat saavat luovuttaa 1,2–2,8 prosenttisia juomia vain hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa, kun taas ilman vähittäismyyntilupaa näitä juomia on saanut myydä missä vain.

Lisäksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että vähittäismyyntiä saisi harjoittaa luovuttamalla alkoholijuomia asiakkaalle tai alkoholijuoman toimittajalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Nykyisin laissa mahdollistetaan alkoholijuoman luovuttaminen vain asiakkaalle. Koska alkoholijuomien toimituslupa koskee vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myydyin alkoholijuoman kuljetusta, olisi tarpeellista lisätä pykälään mahdollisuus luovuttaa alkoholijuomia alkoholijuoman toimittajalle. Lisäksi momentissa säädettäisiin vähittäismyyntiluvanhaltijan ja tämän henkilökunnan velvollisuudesta alkoholijuoman kuljetukseen luovutuksen yhteydessä tarkastaa alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero ja ilmoittaa tiedot alkoholijuomien ostajalle. Vaatimus lisäisi alkoholijuomien toimintotoiminnan läpinäkyvyyttä sekä edistäisi sen valvontaa. Mikäli esimerkiksi lupaviranomaisella olisi myöhemmin tarve saada alkoholijuoman toimittajan tiedot, ne olisivat saatavissa vähittäismyyntiluvanhaltijalta. Lisäksi mahdollisissa ongelmatapauksissa tämä lisäisi myös kuluttajansuojaa, kun alkoholijuomien ostajalla olisi toimittajan tiedot hallussaan.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin sama täsmennys yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia koskien kuin 1 momentissa. Lisäksi momentissa täsmennettäisiin alkoholijuoman nauttimiskieltoa vähittäismyyntipaikassa siten, että nauttimiskielto olisi voimassa, ellei laissa toisin säädetä. Tämä täsmennys koskee niitä tilanteita, joissa vähittäismyyntipaikalla on myös anniskelulupa. Ehdotetulla lisäyksellä täsmennettäisiin nykytilannetta.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti vähittäismyyntiluvanhaltijan velvollisuudesta varmistaa vahvalla sähköisellä tunnistautumisella asiakkaan ikä verkko-ostosten yhteydessä. Tällä varmistettaisiin se, että alaikäisillä ei olisi mahdollista tilata itselleen tai muille internetin välityksellä alkoholijuomia. Velvollisuus varmistaa vahvalla tunnistautumisella tilaajan ikä ostettaessa alkoholijuomia tietoverkossa olevan myyntialustan tai sovelluksen välityksellä olisi perusteltua,

sillä toisin kuin vähittäismyynti- tai anniskelutilanteessa, myyjä ei voi tilauksen yhteydessä esimerkiksi ulkonäön perusteella arvioida, tulisiko ostajan ikä tarkastaa.

35 a §. *Alkoholijuomien toimitus.* Ehdotettavassa uudessa pykälässä säädettäisiin keskeisistä säännöistä, jotka koskisivat kaikkia alkoholijuomien toimitusluvanhaltijoita.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että alkoholijuomien toimitus toimitusluvalla olisi sallittua vain, jos käymisteitse valmistettu enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävä ja muulla tavoin valmistettu enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävä alkoholijuoma olisi ostettu ja noudettu kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta. Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien muulla tavalla valmistettujen alkoholijuomien toimitus olisi sallittua vain, jos alkoholijuoma olisi ostettu ja noudettu alkoholiyhtiöstä. Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien muulla tavalla valmistettujen alkoholijuomien osalta olisi perusteltua säätää, että toimitettavat väkevämmät alkoholijuomat tulisi hankkia alkoholiyhtiöstä, jotta voitaisiin turvata alkoholiyhtiön kansanterveydellinen asema.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulisi tarvittaessa tarkastaa alkoholijuoman vastaanottavan henkilön ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitetusta asiakirjasta. Alkoholijuomia ei saisi luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyisi todistamasta ikäänsä.

Ikärajan tarkastaminen alkoholijuoman toimituksen yhteydessä olisi tarpeen erityisesti silloin, jos alkoholijuoman vastaanottaja vaikuttaa nuorelta tai jos on aihetta epäillä vastaanottajan olevan alaikäinen. Tämä tarkoittaisi myös sitä, että alkoholijuoman toimituksessa juoman luovutus tapahtuisi aina suoraan kuljettajalta vastaanottajalle henkilökohtaisesti. Alkoholijuomia ei siten saisi jättää esimerkiksi juomatilauksen vastaanottajan ovelle, vaan luovutus edellyttäisi aina kuljettajan ja vastaanottajan yhtäaikaista läsnäoloa alkoholijuomien luovutustilanteessa. Kun iän tarkastaminen olisi tarpeen, tulisi iän tarkastaminen tehdä todennettavasti. Todennettavuus olisi tärkeää sen vuoksi, että valvova viranomaisella olisi toiminnassaan tarkastaa, että luovuttamiskieltoja olisi ikärajakieltojen osalta toteutettu ja toisaalta tarkastaa, että alkoholijuomien toimitusta harjoittava taho on myös tarvittaessa tarkastanut vastaanottajan iän. Henkilötietojen tarkastus olisi mahdollista toteuttaa erilaisia teknisiä apuvälineitä käyttäen. Tällä tavoin voitaisiin turvata alkoholilainsäädäntöön liittyvä ikärajavalvonnan toteutuminen.

Iän tarkastamisessa todennettavasti on kyse henkilötietojen käsittelystä ja siihen sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä tietosuojasetusta. Pykälässä säädetty oikeus käsitellä henkilötietoja perustuisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli käsittely olisi tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen – eli iän tarkastamisen ja alaikäiselle luovuttamisen kiellon – noudattamiseksi. Ehdotetusta muutoksesta säädettäisiin tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä ja käsittelyn perustana olisi nimenomaisesti ostajan iän tarkastaminen todennettavasti, jotta myös valvontaviranomaisen mahdollisuus puuttua lainvastaiseen toimintaan olisi varmistettu lain tasolla.

Pykälässä säädettäisiin lisäksi, että alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulisi tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyjä esteitä. Säännös korostaisi alkoholijuoman toimittajan velvollisuutta varmistua siitä, ettei luovutukselle olisi olemassa alkoholi-

lilaissa säädettyjä esteitä. Tällä tavoin voitaisiin osaltaan turvata alkoholilakiin sisältyvien ikärajojen noudattamisen lisäksi esimerkiksi päihtymystilavalvonnan toteutuminen myös alkoholijuomien toimituksessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos alkoholijuomaa ei voitaisi luovuttaa 2 momentin tai 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, palautettaisiin alkoholijuoma myyjälle. Tällaisissa tilanteissa alkoholijuomien toimittaja ei siis voisi esimerkiksi varastoida alkoholijuomia itselleen ja yrittää toimitusta myöhemmin, vaan alkoholijuoma tulisi palauttaa suoraan myyjälle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että toimitusluvan haltija ei saisi kohdistaa alkoholijuomaa toimittavaan taloudellisia tai työnjohdollisia seuraamuksia, jos tämä kieltäytyisi 2 momentin tai 37 §:n mukaisesti luovuttamasta alkoholijuomaa. Esimerkiksi erilaisissa lähettipalveluissa kuljettajan ansiot voivat perustua hänen toimittamiensa tilausten määrään. Ehdotettavalla säännöksellä varmistettaisiin se, ettei työntekijällä olisi taloudellista motivaatiota luovuttaa alkoholijuomaa, vaikka alkoholin ostaja olisi esimerkiksi päihtynyt tai ei kykenisi todistamaan ikäänsä.

37 §. Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän otsikkoon ja 1 momenttiin lisättäisiin, että säännöksen kieltoja sovelletaan alkoholijuomien toimitukseen. Alkoholijuomia ei saisi toimittaa eikä luovuttaa alaikäiselle, liian päihtyneelle, häiritsevästi käyttäytyvälle tai mikäli epäillään sen päätyvän luovutettavaksi tai välitettäväksi lain vastaisesti.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin 1 momentin tavoin siten, että momenttiin lisättäisiin viittaus myös alkoholijuomien toimitukseen. Siten väkevää alkoholijuomaa ei saisi myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä tai alkoholijuomien toimituksessa alle 20-vuotiaalle.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 3 momenttia.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti alkoholijuoman toimituskielloista. Alkoholijuomia ei saisi toimittaa terveydenhuollon toimintayksikköön eli esimerkiksi sairaalaan tai terveyskeskukseen. Alkoholista ei saisi myöskään kuljettaa ensi- ja turvakoteihin eikä päihdekuntoutujien yksikköön. Kuljetuskielto näihin olisi tarpeellinen lain 4 §:n mukaisen hyvän tavan vastaisen toiminnan kiellon vuoksi eikä tällaisiin yksikköihin olisi tarpeellista saada tilattua alkoholijuomia ottaen huomioon näiden yksiköiden luonteen. Alkoholijuomia ei myöskään saisi toimittaa varhaiskasvatukseen järjestämispaikkaan, esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan tai lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikkaan aikana, jolloin ne ovat lasten ja nuorten käytössä. Lasten ja nuorten järjestämispaikalla tarkoitettaisiin esimerkiksi kerhotiloja, harrastuspaikkoja, kesäleirejä, nuorisotaloja tai muita vastaavia tiloja ja alueita, joissa on käynnissä lapsi- tai nuorisotoimintaa. Alkoholijuoman toimittaminen olisi kuitenkin sallittua, mikäli tilat eivät olisi lasten tai nuorten käytössä. Jos esimerkiksi kerhotila olisi vuokrattu juhlatoimintaa varten, voitaisiin alkoholijuomia toimittaa kyseiseen paikkaan. Ottaen huomioon, ettei alaikäinen saa nauttia alkoholijuomia olisi perusteltua kieltää alkoholijuomien toimitus lasten ja nuorten toimintaan ja tiloja koskeviin paikkoihin.

Järjestyslain (612/2003) 4 §:n 1 momentin mukaan päihdyttävän aineen nauttiminen julkisella paikalla ei ole sallittua. Poikkeuksena nauttimiskieltoon on sen 2 momentin mukaisesti puistot ja siihen verrattavat julkiset paikat. Vaikka alkoholijuomia saisi toimittaa julkisiin paikkoihin, niitä ei saisi nauttia niissä, ellei järjestyslaissa ole sallittu tätä. Samoin alkoholilain 85 §:n mukaan alkoholijuomaa ei saa nauttia, ellei laissa toisin säädetä, ravitsemisliikkeessä eikä muussa paikassa, jossa yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai virvokkeita eikä kokoontumislaisissa tarkoitettussa yleisötilaisuudessa. Lisäksi poliisi saa, jos yleisen järjestyksen ylläpitäminen

sitä edellyttää, kieltää alkoholijuomien nauttimisen yleisellä paikalla. Myös näitä alkoholilain mukaisia nauttimiskieltoja sovellettaisiin, vaikka alkoholia voisi toimittaa tällaisiin paikkoihin tai tilaisuuksiin.

Pykälään lisättäisiin uusi *5 momentti*, jossa säädettäisiin erilaisille toiminnanharjoittajille oikeus kieltää alkoholijuomien toimitus hallitsemiinsa tiloihin tai alueelle. Säätely olisi oikeustilaa selkiyttävä, sillä vakiintuneesti erilaisilla toiminnanharjoittajilla on ollut oikeus kieltää esimerkiksi omien eväiden nauttiminen tiloissaan. Samoin esimerkiksi yökerhoilla on vakiintuneesti ollut oikeus kieltää omien juomien tuominen anniskelualueelleen. Säätely kuitenkin selkeyttäisi oikeustilaa siltä osin, että vaikka pääsääntöisesti alkoholijuomia saisi toimittaa melko vapaasti erilaisiin tiloihin tai alueille, niin tilojen tosiasiallisesta hallinnasta vastaavalla taholla olisi kuitenkin laissa säädetty oikeus harkintansa mukaan kieltää alkoholijuomien toimitus hallinnoimiinsa tiloihin tai alueille. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi sen, että festivaalien järjestäjillä, kahvilan pitäjillä tai vaikkapa kirjastolla olisi oikeus kieltää alkoholijuomien toimitus tiloihin tai alueelle.

38 §. *Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta.* Pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän *otsikkoa* muutettaisiin muodosta *Vähittäismyynnin ja anniskelun henkilökunta* muotoon *Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta*, jotta pykälän otsikko vastaisi paremmin myös pykälään lisättäväksi ehdotettavaa uutta säätelyä.

Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että vähittäismyynti- ja anniskelupaikkojen lisäksi myös alkoholijuomien toimitustoiminnassa tulisi olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi. Momentissa säädetyt henkilökuntaa koskevat säännökset eivät alkoholijuomien toimituksen osalta kuuluisi luvan myöntämisen edellytyksiin, mutta luvanhaltija vastaisi lain veloitteiden toteuttamisesta osana 56 §:ssä tarkoitettua omavalvontasuunnitelmaa.

Pykälän *2 momenttia* muutettaisiin siten, että jatkossa vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulisi olla paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, kun paikassa saisi myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja paikka olisi avoinna asiakkaille. Voimassa olevan säännöksen mukaan henkilökuntaa tulee olla paikalla aina, kun paikka on avoinna asiakkaille siitä riippumatta, myykö luvanhaltija alkoholia kyseisellä hetkellä paikassa vai ei. Uuden säännöksen perusteella lupa voitaisiin myöntää sille ajalle, kun henkilökunta on paikalla ja alkoholia myydään tai nautitaan. Esimerkiksi itsepalvelukaupoissa henkilökuntaa saattaa olla paikalla muutaman tunnin päivässä, ja lupa voitaisiin hakea tälle aikavälille.

Momentissa myös korvattaisiin voimassa olevassa laissa oleva termi ”vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö” luvanhaltijan määräämällä luvanhaltijan edustajalla. Muutoksella yksinkertaistettaisiin ja selkeytettäisiin pykälän sanamuotoa. Selvyuden vuoksi valvontaviranomaiset ovat katsoneet, että alkoholilain termeistä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö olisi tarkoituksenmukaista korvata termillä luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja.

Pykälään lisättäisiin uusi *3 momentti*, ja samalla voimassa olevan lain 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että 3 §:n 1 momentin 18 kohdassa tarkoitetuilla alkoholijuomien toimittajilla tulisi olla 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu alkoholijuomien toimituspassi.

Jäljempänä 57 §:ssä säädettäisiin erikseen siitä, että alkoholijuomien toimittajilla tulisi olla suoritettuna alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava toimituspassi.

Pykälän 4 momentti vastaisi pääosin voimassa olevan lain 3 momenttia. Momenttia täydennettäisiin siten, että henkilö, joka ei olisi täyttänyt 18 vuotta, ei saisi kuljettaa eikä luovuttaa alkoholijuomia asiakkaalle. Lisäyksen tarkoituksena olisi turvata ikäraja- ja valvonnan toteutuminen kaikissa tilanteissa. Alkoholilain 37 §:ssä säädetään, ettei alkoholijuomaa saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä eikä anniskelussa alle 18-vuotiaalle. Alkoholijuoman toimittajan iästä olisi perusteltua säätää vastaavalla tavalla, sillä toimitettava juoma haettaisiin pääsääntöisesti vähittäismyyntipisteestä, jossa alkoholijuomia ei saisi lain mukaan luovuttaa alle 18-vuotiaalle. Myös ikäraja- ja valvonnan toteutumisen näkökulmasta olisi perusteltua, ettei alkoholijuomia saisi toimittaa henkilö, jolla ei olisi itsellään oikeutta ostaa kyseistä alkoholijuomaa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin vastaavasti kuin voimassa olevan lain 4 momentissa, että alkoholijuomia myyvä ja vähittäismyynnin tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saisi olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena. Momenttia muutettaisiin kuitenkin siten, että myöskään alkoholijuomia toimittava henkilö ei saisi olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

39 §. Yleinen valvonta. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että alkoholijuoman toimitusluvan haltijan ja hänen henkilökuntansa tulisi valvoa 35 a, 37 ja 38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista. Toimituksen valvontaa koskisivat samat yleiset valvontaan liittyvät säännökset ja velvoitteet kuin vähittäismyyntiä ja anniskelua.

40 §. Iän todistaminen. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että momentissa luettelaisiin tyhjentävästi asiakirjat, joiden avulla alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva voisivat todistaa ikänsä. Jatkossa ikä voitaisiin todistaa vain viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla. Voimassa olevan sääntelyn mukaan ikä voidaan todistaa myös viranomaisen myöntämällä muulla luotettavalla kuvallisella asiakirjalla. Säännös on ollut tulkinnanvarainen sen suhteen, mitkä kaikki tahot ovat pykälässä tarkoitettuja viranomaisia ja mikä on luotettava kuvallinen asiakirja. Erityisesti ulkomaiset asiakirjat ovat aiheuttaneet tulkintavaikeuksia. Ehdotetulla muutoksella selkeytettäisiin nykytilaa.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin alkoholijuoman toimituksen ostajan velvollisuudesta todistaa ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuisi etäyhteyden välityksellä, olisi alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla. Velvollisuus todistaa ikänsä olisi perusteltua, sillä pääsääntöisesti ostaminen tapahtuisi tietoverkossa olevan myyntialustan tai sovelluksen välityksellä. Toisin kuin vähittäismyynti- tai anniskelutilanteessa, tietoverkon välityksellä tapahtuvassa myyntitilanteessa myyjän ei olisi mahdollista esimerkiksi ulkonäön perusteella arvioida, tulisiko ostajan ikä tarkastaa. Säännös turvaisi ikäraja- ja valvontaa.

Velvollisuudessa tunnistautua vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla on kyse henkilötietojen käsittelystä ja siihen sovelletaan tietosuojaa-asetusta. Pykälässä säädetty toiminnanharjoittajan oikeus käsitellä henkilötietoja perustuisi tietosuojaa-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdtaan, eli käsittely olisi tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen – eli iän tarkastamisen ja alaikäiselle myymisen kiellon – noudattamiseksi. Ehdotetusta muutoksesta säädettäisiin tietosuojaa-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä ja käsittelyn

perustana olisi nimenomaisesti ostajan iän tarkastaminen ja alkoholilaisissa säädettyjen velvoitteiden noudattaminen.

Pykälään lisättäisiin uusi *3 momentti*, jossa säädettäisiin, että alkoholijuoman toimituksen vastaanottajalla olisi vaadittaessa velvollisuus todistaa ikänsä 1 momentissa tarkoitetulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittavalle henkilölle. Iän todistaminen olisi tarpeen erityisesti tilanteissa, joissa alkoholijuoman vastaanottaja on nuori. Tämä olisi perusteltua, jotta voitaisiin varmistua siitä, ettei ostaja tai juoman vastaanottaja olisi alaikäinen. Sääntely mahdollistaisi myös sen, että alkoholijuoman voisi tilata lahjaksi toiselle henkilölle, jolloin kuitenkin varmistettaisiin, että sekä alkoholijuoman ostaja että juoman vastaanottaja täyttäisi laissa säädetyn ikärajan. Tällöin toimitus olisi mahdollista ikärajavaltvontaa turvaten.

42 a §. Toimitusaika. Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin alkoholijuomien toimitusajasta. Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin, että alkoholijuomien toimituksessa alkoholijuoman luovuttaminen vastaanottajalle olisi sallittua samana aikana kuin sen vähittäismyynti eli kello 9 ja 21 välillä. Alkoholijuomien luovutuksen tulisi tapahtua tämän sallitun ajan sisällä, vaikka alkoholijuomien kuljetus voisi tapahtua muuna aikana.

Pykälän *2 momentissa* tarkennettaisiin alkoholiyhtiöltä hankittujen juomien toimitusaikaa. Näiden osalta alkoholijuoman luovutuksessa vastaanottajalle noudatettaisiin, mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään alkoholiyhtiön vähittäismyyntiajoista.

Pykälän *3 momentissa* määriteltäisiin, että alkoholin luovuttaminen toimituksen yhteydessä ei olisi sallittua ennen kello 9 tai kello 21 jälkeen. Sääntely vastaisi sitä, mitä on säädetty alkoholijuomien vähittäismyyntin osalta. Lisäksi 3 momentissa määriteltäisiin, mitä alkoholijuomille tapahtuisi, jos alkoholijuomaa ei voitaisi luovuttaa 1 momentissa määritellyn ajan sisällä. Alkoholijuomien toimittajan tulisi tällöin palauttaa alkoholijuomat takaisin myyjälle tai toimittaa ne asiakkaalle myöhemmin 1 momentissa määritellyn toimitusaikana, ellei luovuttamatta jättäminen ole johtunut 37 §:ssä tarkoitetusta syystä. Mikäli alkoholijuomia ei voitaisi luovuttaa 37 §:ssä säädetyn luovutuskiellon vuoksi, alkoholijuoma tulisi siis aina palauttaa suoraan myyjälle. Jos toimitus sen sijaan olisi epäonnistunut muusta syystä, voisi alkoholijuoman toimittaja yrittää toimitusta asiakkaalle myöhemmin. Alkoholijuomien toimittaminen uudestaan olisi mahdollista vasta seuraavana mahdollisena sallittuna ajankohtana, jonka kuljetuksen tilaaja ja toimittaja sopivat keskenään. Jos alkoholijuoman toimittaja ei suoraan palauttaisi juomia takaisin myyjälle, tulisi toiminnassa huomioida kuitenkin elintarvikelain (297/2021) säännökset.

46 §. Alkoholijuomien hankkiminen. Pykälän *1 momenttia* täsmennettäisiin koskemaan yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Täsmennyksellä selkeytettäisiin nykytilaa.

51 §. Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen. Pykälän *1 momenttiin* lisättäisiin, että kahden tai useamman alkoholijuomapakkauksen tai -annoksen tarjoaminen alennettuun yhteishintaan olisi kiellettyä myös alkoholijuoman toimituksessa. Alkoholijuoman hinta yksittäin myytynä ja toimitettuna ei saisi olla korkeampi kuin yksittäisen juoman hinta olisi monipakkauksessa tai yhdessä myytynä ja toimitettuna. Sääntely vastaisi sitä, mitä on säädetty alkoholijuomien vähittäismyyntiin ja anniskelun hinnoittelusta.

Pykälän *2 momenttiin* lisättäisiin, että alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka laskettaisiin alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen myös toimituksessa olisi kiellettyä. Ehdotetun säännöksen mukaan alkoholijuomien myyntiä ei saisi edistää myöskään toimituksen kanta-asiakaskorttien tai etuohjelmien yhteydessä siten, että alkoholijuomien ostaminen ja toimittaminen olisi ostohyvitysten

johdosta sitä halvempaa, mitä enemmän niitä tai muita kulutushyödykkeitä ostaisi. Tällaisen hyvityksen tarjoamisen lisäksi myös sen maksaminen olisi kielletty. Suomessa toimivan etuohjelman yhteydessä ei siten saisi maksaa ostohyvityksiä edes niistä alkoholijuomien ostoista ja kuljetuksista, jotka ovat tapahtuneet ulkomailla – esimerkiksi Virossa. Sääntely vastaisi sitä, mitä on säädetty alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun hinnoittelusta.

57 §. Henkilökunnan osaaminen. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta anniskelupassista. Nykyisessä säännöksessä viitataan anniskelupassiin alkoholilain tuntemista osoittavana todistuksena. Esityksen mukaisesti kuitenkin säädettäisiin uudesta alkoholijuomien toimituspassista, joten tarkoituksenmukaista on selvyuden vuoksi lisätä momenttiin anniskelupassi nimenomaisesti. Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen nimitys on jo vakiintuneesti ollut anniskelupassi ja sääntelyn selkeyden vuoksi olisi hyvä käyttää myös pykälissä vastaavaa nimitystä. Vastaavasti elintarvikelaissa (297/2021) on nimenomainen maininta hygieniapassista.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti toimituspassista. Toimitusluvanhaltijan olisi huolehdittava siitä, että sen henkilökuntaan kuuluvilla alkoholijuomien toimittajilla olisi alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*toimituspassi*). Kaikilla tässä tarkoitetuilla alkoholijuoman toimittajilla – eli henkilöillä, jotka luovuttaisivat kotimaan vähittäismyynnistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle, tulisi olla lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

Olisi tärkeä varmistaa, että alkoholijuomien toimitusluvanhaltija tai toimitukseen osallistuva ymmärtäisi alkoholilain mukaiset ikärajatarkastukseen liittyvät velvollisuutensa ja osaisi toimia mahdollisissa haastavissakin tilanteissa lain mukaisesti. Pykälän 1 momentissa säädetty velvollisuus huolehtia siitä, että henkilökunta tuntee laissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa sekä pitää kirjaa henkilöiden koulutuksesta ja osaamisesta, koskee myös toimitusluvanhaltijoita. Toimituspassia koskeva sääntely osaltaan turvaisi tätä tavoitetta. Toimitustilanteissa kuljettaja toimisi todennäköisesti yksin ja luovutustilanteet voisivat tapahtua yksityisissä tiloissa. Tilanne toimituksessa on varsin erilainen kuin myymälässä, jossa paikalla on muita kollegoita ja mahdollisesti myös vartijoita. Näissä tilanteissa voi esiintyä alkoholijuomien toimittajaa kohtaan hankalia ja mahdollisia työturvallisuuteen liittyviä uhkia. Juomien luovutuksesta on paljon hankalampi kieltäytyä asiakkaan kotiovelle esimerkiksi iän puuttumisen tai päihtymystilan takia. Tämän vuoksi kaikilla alkoholijuomien toimittajilla tulisi olla toimituspassi.

58 §. Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että alkoholilain tuntemista osoittava todistus nimettäisiin anniskelupassiksi. Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen nimitys on jo vakiintuneesti ollut anniskelupassi ja sääntelyn selkeyden vuoksi olisi hyvä käyttää myös pykälissä vastaavaa nimitystä. Myös elintarvikelaissa (297/2021) säädetään elintarvikehygieniasta osaamista osoittavasta todistuksesta, joka on laissa nimetty vastaavasti hygieniapassiksi.

Lisäksi pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että luvanhaltijan edustajan pätevyys voitaisiin todistaa todistuksella anniskelupassista tai todistuksella tutkinnosta, joka olisi sisältänyt vastaavat tiedot kuin anniskelupassikoe. Anniskelupassi myönnettäisiin henkilölle, joka olisi suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen. Voimassa olevan lain mukaan todistus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi alkoholilain ja sen valvonnan toimintatapojen tuntemista arvioivan kokeen tai saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen taikka suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät. Momentista poistettaisiin tarpeettomana maininta vastaavista tiedoista sisältävästä koulutuksesta, sillä alkoholilain valvonnasta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (158/2018) 7 §:ssä ei ole sen otsikosta huolimatta säädetty, että

mikään koulutus vastaisi anniskelupassikoetta. Lisäksi tutkinnon suorittajille ei momentin sananmuodosta huolimatta ole käytännössä myönnetty Valviran mallipohjan mukaista todistusta. Tämän vuoksi sääntelyä olisi tarpeen tarkentaa siten, että luvanhaltijan edustajan pätevyyden voisi osoittaa anniskelupassikokeen hyväksytystä suorittamisesta annettavan todistuksen lisäksi myös tutkintotodistuksella, josta ilmenee, että tutkintoon on sisällynyt sosiaali- ja terveysministeriön alkoholilain valvonnasta annetun asetuksen (158/2018) 6 §:n 1 momentissa lueteltujen aihealueiden osaamista.

Pykälän sananmuotoa selkeytettäisiin myös siten, että todistus anniskelupassista myönnettäisiin henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen. Säännöksellä ei muutettaisi nykytilaa. Muilta osin alkoholilain 58 §:n 1 momentin sääntely säilyisi ennallaan ja todistuksen myöntäisi jatkossakin valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos.

Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, jossa säädettäisiin anniskelupassia vastaavasti toimitusta koskevan sääntelyn tuntemista osoittavasta todistuksesta, toimituspassistä. Alkoholijuoman toimittajan pätevyys voitaisiin todistaa todistuksella toimituspassistä. Toimituspassin myöntäisi oppilaitos, jolla olisi ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa tai oppilaitos, jolla on ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettu toimilupa. Todistus myönnettäisiin anniskelupassia vastaavasti henkilölle, joka olisi suorittanut hyväksyttävästi toimituspassikokeen. Anniskelupassia koskevasta sääntelystä poiketen alkoholijuomien toimituspassin voisi myöntää muikin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu oppilaitos kuin ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, sillä alkoholijuomien toimitus- ja luovutustoiminta ei olisi sidottu ravintolapalveluja tarjoaviin yrityksiin, vaan alkoholijuomien toimitusta voisivat tarjota myös muut toimijat, joilla olisi alkoholilaissa tarkoitettu alkoholijuomien toimituslupa.

Voimassa olevan pykälän 2 momentti siirtyisi uudeksi *3 momentiksi*. Kyseisestä momentista muutettaisiin viittaus ajantasaiseen elintarvikelakiin kumotun elintarvikelain asemasta sekä viittaus muutettaisiin koskemaan voimassa olevassa elintarvikelaissa kyseistä asiaa sääntelevään 19 pykälää. Samalla muutettaisiin elintarvikelaissa tarkoitettuna osaamistodistuksen nimitys hygieniapassiksi ja alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen nimitys muotoon anniskelupassi. Voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti oppilaitoksella olisi oikeus periä näistä kokeista maksu, joka vastaisi enintään kokeen järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia.

Voimassa olevan pykälän 3 momentti siirtyisi uudeksi *4 momentiksi*. Pykälään lisättäisiin, että sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset myös 2 momentissa tarkoitettuna toimituspassia koskevan kokeen sisällöstä ja arvioinnista sekä sitä vastaavista koulutuksista ja tutkinnoista. Vastaavasti asetuksenantovaltuus koskisi Ahvenanmaan maakunnassa myönnetyn todistuksen hyväksymisestä myös 2 momentissa tarkoitettuna toimituspassia koskevaksi todistukseksi.

60 §. Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus. Voimassa olevan alkoholilain pykälässä määritellään alkoholilakia valvovat viranomaiset ja niiden toimivalta. Pykälään lisättäisiin alkoholijuomien toimituksen valvontavastuut. Pykälän *1 momenttiin* lisättäisiin, että aluehallintovirastot valvoisivat alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun lisäksi myös alkoholijuomien toimitusta alueellaan.

Pykälän *2 momenttiin* lisättäisiin, että Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoisi alkoholijuomien toimitusta koko maassa. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto toimisi jatkossakin alkoholilain valvonnan ohjaavana viranomaisena eli sen tehtäviin kuuluisivat

myös aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus, yhteensovittaminen ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto-, tilastointi- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä tässä laissa säädetyt muut tehtävät. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluisi siis myös alkoholijuomien toimitusta koskevan aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus, yhteensovittaminen ja kehittäminen, sekä toimitukseen liittyvien tieto-, tilastointi- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä tässä laissa säädetyt muut tehtävät.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin uusi 5 kohta anniskelupassi- ja toimituspassikokeeseen liittyvästä oppilaitosten ohjaamisesta. Alkoholilain 57 §:n 2 momentin perusteella Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto hyväksyy anniskelupassikokeita koskevan todistusmallin. Käytännössä tämän lisäksi virasto on ohjeistanut anniskelupassikokeita järjestäviä oppilaitoksia. Oppilaitosten ohjausta anniskelupassikokeisiin liittyen ei ole kuitenkaan määritelty kenenkään viranomaisen tehtäväksi, joten tästä tulisi sisällyttää tarvittavat toimivaltuussäännökset lakiin samalla kun lakiin lisätään toimituspassikoetta koskeva säännös.

Pykälän 3 momentin 5 kohta siirtyisi 6 kohdaksi.

61 §. Valvontaohjelma. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että valvontaviranomaisten tulee valvontaohjelmassaan ottaa huomioon myös alkoholijuomien toimitus. Valvonnallisesta näkökulmasta olisi tärkeää ottaa anniskelun ja vähittäismyynnin lisäksi myös toimitus valvontaohjelmaan mukaan, jotta tätä toimintaa voidaan ohjata ja valvoa yhdenmukaisesti.

62 §. Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus. Pykälä 4 momentti muutettaisiin kokonaan. Uudessa 4 momentissa säädettäisiin viranomaisen oikeudesta tehdä alkoholijuomien koeostoja, jos se olisi tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan valvontatehtävän hoitamiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella olisi myös oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa, jos viranomaisella olisi perusteltua aihetta epäillä, ettei alkoholijuomien toimitusta harjoittava toimija tai hänen henkilökuntansa noudata laissa säädettyjä velvollisuuksiaan alkoholijuomien toimituksessa ja luovutuksessa.

Keskeinen osa alkoholijuomien vähittäismyynnin viranomaisvalvonnasta perustuu nykyisin ennalta ilmoittamattomiin tarkastuskäynteihin, joiden yhteydessä seurataan muun muassa, miten vähittäismyyntiluvanhaltijat täyttävät iän tarkistamista koskevan velvollisuutensa. Tällainen konkreettisten luovutustapahtumien valvonta ei olisi alkoholijuoman toimituksessa käytännössä mahdollista, koska viranomaisella ei olisi tietoa, milloin ja missä luovutukset tapahtuvat. Lisäksi suurin osa luovutuksista tapahtuisi todennäköisesti kotirauhan piirissä, jossa tarkastusten tekemiseen on lainsäädännössä asetettu erittäin korkea kynnyks. Ikäraja- ja turvallisuuden turvaamiseksi alkoholivalvontaviranomaisille säädettäisiin oikeus tehdä tai teettää koeostoja sen selvittämiseksi, noudatetaanko alkoholijuomien toimituksissa alkoholilaissa säädettyjä luovutuskiltoja. Suomessa esimerkiksi kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013, jäljempänä kuittilaki) mukaan valvonnassa oikeus tehdä koeostoja on Verohallinnolla ja poliisilla sekä myös aluehallintovirastoilla alkoholijuomien anniskelupaikoissa. Samoin kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain (566/2020) perusteella kuluttaja-asiamiehellä on toimivalta tehdä koeostoja tietyissä tilanteissa sekä myös oikeus käyttää valehenkilöllisyyttä, jos se on välttämätöntä koeoston paljastumisen estämiseksi. Selkeyden vuoksi pykälässä säädettäisiin erikseen siitä, että toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta tieto, kuka on toimittanut alkoholijuomat koeoston yhteydessä.

Voimassa olevan pykälän 4 momentti siirtyisi pykälän 5 momentiksi. Sisällöllisesti momenttiin ei kuitenkaan tehtäisi muutoksia.

63 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälän *1 momentin* johtolauseessa oleva viittaus tiedonsaantioikeuteen kohdistuvista tahoista laajennettaisiin kattamaan kaikki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:ssä tarkoitetut viranomaiset ja julkista tehtävää hoitavat. Muutoksella varmistettaisiin tiedonsaantioikeuteen kohdistuvien tahojen kattavuus myös mahdollisissa viranomaiskentässä tapahtuvissa muutostilanteissa. Tiedonsaantioikeus olisi rajoitettu jatkossakin vain välttämättömiin tietoihin.

Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, jossa säädettäisiin valvontaviranomaisten oikeudesta saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä. Tiedonsaantioikeus rajoittuisi tietoihin, jotka olisivat välttämättömiä luvanhakijan tai -haltijan yleisten luvan edellytysten selvittämistä varten tai seuraamusmaksutilanteissa kaksoisrangaistavuuden kiellon selvittämiseksi. Nykyään ongelmana on ollut, että valvontaviranomaiset eivät ole saaneet tietoja suoraan sakkorekisteristä, sillä tietojen luovuttamisesta ei ole säädetty erikseen lailla. Muutoksella nopeutettaisiin ja sujuvoitettaisiin luvan myöntämisprosessia sekä parannettaisiin tiedonsaantioikeutta seuraamuksia määrättäessä.

64 §. Tietojen antaminen. Pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan teknisistä syistä. Nykyisen pykälän *1 momentti* poistettaisiin uudesta pykälästä, sillä nykyinen säännös voi joissakin tilanteissa tarpeettomasti kiristää tiedonluovutus-oikeutta. Salassa pidettävien tietojen luovutus-oikeudesta toiselle viranomaiselle ei ole tarpeen erikseen säätää alkoholilaissa, sillä riittävää tiedonluovutukselle on, että tiedon pyytävän viranomaisen oikeudesta tiedon saantiin on lailla erikseen säädetty. Pykälän *1 momentissa* säädetään nykyisin valvontaviranomaisten oikeudesta antaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessa saatuja tietoja yksityisen ja yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta toiselle valvontaviranomaiselle.

Pykälän uudessa *1 momentissa* säädettäisiin aluehallintovirastojen ja Valviran välisestä toimivallanjaosta tietojen luovuttamisissa. Toimivallanjako vastaisi nykyistä käytäntöä. Sen mukaan mitä tässä tai muussa laissa säädettäisiin, aluehallintovirastot voisivat luovuttaa alkoholi-juomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä toimitusta harjoittavien alueensa toiminnanharjoittajia ja toimintaa koskevia tietoja. Sen mukaan mitä tässä tai muussa laissa säädettäisiin, Valvira voisi luovuttaa kaikkia tämän lain mukaisia tietoja. Edellytyksenä salassa pidettävien tietojen luovuttamiselle toiselle viranomaiselle tämän pyynnöstä olisi, että tiedon pyytävän viranomaisen oikeudesta tiedon saantiin olisi lailla erikseen säädetty. Oma-aloitteisen tiedon luovuttamisen edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin pykälän *2 momentissa*. Muun kuin viranomaisen pyytäessä tietoja olisi noudatettava viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja tietosuojalainsäädännön asettamia vaatimuksia. Rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseen liittyviin pyyntöihin vastaamisesta säädettäisiin lain 66 §:ssä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että valvontaviranomaisilla olisi oikeus luovuttaa oma-aloitteisesti salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessa saatuja tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:ssä tarkoitetulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitavalle. Alkoholilakiin ei sisälly nykyisin nimenomaista säännöstä salassa pidettävien tietojen oma-aloitteisesta luovuttamisesta toiselle viranomaiselle. Viranomaisten välinen yhteistyö tietojenvaihdossa on tärkeää muun muassa harmaan talouden torjumiseksi ja työsuojelua koskevan lainsäädännön noudattamisen valvomiseksi. Edellytyksenä tietojen luovuttamiselle olisi lisäksi, että viranomainen tai muu julkista tehtävää hoitava olisi asiassa toimivaltainen. Tietojen luovuttaminen olisi harkinnanvaraista, sillä säännös ei velvoittaisi tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen.

Pykälän 3 momentti vastaisi käytännössä nykyisen voimassaolevan pykälän 2 momenttia. Säännöstä muutettaisiin vastaamaan paremmin tarvetta saattaa alkoholielinkeinorekisterin tiedot julkisiksi. Säännöksessä luettelaisiin vain sellaiset tietoryhmät, joihin mahdollisesti voisi sisältyä henkilötietoja. Sellaisten tietojen julkaisemista, jotka eivät sisällä henkilötietoja, ei rajoiteta julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa, eikä näitä siten olisi tarpeen mainita säännöksessä. Säännöksestä poistettaisiin edellytys tietojen hakemisesta yksittäisinä hakuina, sillä suurin osa alkoholilain mukaista toimintaa harjoittavista on oikeushenkilöitä, eivätkä julkaistavat tiedot siten sisällä henkilötietoja. Tietojen julkaiseminen kaikkia luvanhaltijoita koskevana aineistona edistää hallinnon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä mahdollistaa alkoholialaa koskevan tiedon hyödyntämisen helposti esimerkiksi tutkimuksessa. Tietojen hyödynnettävyys kärsii, jos julkaistavasta aineistosta olisi poistettava yksityisten elinkeinonharjoittajien tiedot ja saatettava ne ainoastaan yksittäisinä hakuina haettavaksi. Julkaistavien tietojen sisältö poikkeaa olennaisesti terveydenhuollon ammattihenkilöiden tietoja sisältävästä julkisesta tietopalvelusta, josta säädettyessä perustuslakivaliokunta oli edellyttänyt tietojen hakemisen rajaamista yksittäisiin hakuihin, jotta lakiehdotus voitiin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä (PeVL 32/2008 vp).

65 §. Virka-apu. Pykälään lisättäisiin edellytys virka-avun maksuttomuudesta. Nykyään esimerkiksi poliisin alkoholilain perusteella antama virka-apu on maksullista, joten lisäyksellä muutettaisiin nykyistä käytäntöä.

66 §. Alkoholielinkeinorekisteri. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin koskien rekisteriin liittyviä vastuuta, rekisteröitäviä tietoja ja tietojen poistamista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyisen käytännön mukaisesti Valviran tehtäväksi ylläpitää alkoholielinkeinorekisteriä sekä vastata rekisterin yleisestä toiminnasta ja käytettävyydestä, tietojen eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä sekä rekisterin toimivuuteen liittyvien tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä. Säännöksessä mainittaisiin lupa-asioiden lisäksi myös ilmoitus- ja hyväksymisasiat, joiden on jo nykyisin tulkittu olevan rekisteriin merkittäviä asioita. Näiden asioiden käsittelyn, valvonnan ja tilastoinnin lisäksi rekisteriä ylläpidettäisiin myös viranomaisten muita lakisääteisiä tehtäviä varten. Tällaisia muita viranomaisten lakisääteisiä tehtäviä voisivat olla esimerkiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimukseen ja kehittämiseen liittyvät tehtävät.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa todettaisiin Valviran ja aluehallintovirastojen olevan yhteisrekisterinpitäjiä. Nykyisen lain 66 §:ää vastaavalla tavalla Valvira toimisi jatkossakin vastuullisena rekisterinpitäjänä. Kumpikin viranomaisvastaisi käsittelyvastuullaan olevista rekisteritiedoista ja niihin liittyvistä rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseen liittyvistä pyynnöistä.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Säännöksen sanamuotoa muutettaisiin 1 momenttia vastaavalla tavalla kattamaan lupa-asioiden lisäksi hyväksymiset ja ilmoitukset. Rekisteröitävien tietojen luettelon 1 kohtaan lisättäisiin muu vastaava tunniste, joka voisi olla esimerkiksi syntymäaika tai sähköinen asiointitunnus. Toiminimeä koskeva maininta kattaisi jatkossakin mahdollisuuden merkitä rekisteriin aputoiminimi. Luettelon 2 kohta muutettaisiin koskemaan tosiasiallisten edunsaajien tietoja, jotka tulevat jo nykyisin suoraan Patentti- ja rekisterihallituksesta alkoholielinkeinorekisteriin. Nykyisin ongelmana on ollut, että kaikkien sellaisten henkilöiden tietoja, joiden osalta lain 13 §:n mukaiset edellytykset on selvitetty, ei ole voitu rekisteröidä alkoholielinkeinorekisteriin. Siksi uudessa 3 kohdassa säädettäisiin rekisteröitäviksi tiedoiksi tiedot niistä henkilöistä, joiden edellytykset on selvitetty tämän lain 13 §:n mukaan. Rekisteröitävien tietojen luettelosta poistettaisiin nykyisen lain 3–7 kohdat, sillä näitä tietoja ei ole tarpeen merkitä rekisteriin. Nykyisen lain 8 kohta vastaisi jatkossa lain 4 kohtaa muutettuna siten, että säännöksen sanamuoto kattaisi jatkossa luvan perusteella tapahtuvan toiminnan lisäksi hyväksymisen ja ilmoituksen perusteella tapahtuvan toiminnan. Tämän kohdan no-

jalla rekisteriin merkittäisiin esimerkiksi tuoteilmoitukset ja -valvonta sekä toiminnanharjoittajien antamat myynti-ilmoitukset. Nykyisen lain 9 kohta vastaisi jatkossa lain 5 kohtaa muutettuna siten, että säännöksestä poistettaisiin tarpeeton viittaus arkaluonteisiin tietoihin, sillä rekisteriin merkittävät tiedot eivät sisällä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja.

Pykälän nykyinen 3 momentti siirtyisi *4 momentiksi* ja tietojen poistamisvelvollisuutta täsmennettäisiin. Rekisteristä poistamisen jälkeen tiedot jatkossakin arkistoitaisiin arkistolainsäädännön edellyttämällä tavalla. Elinkeinonharjoittajaa koskevien tietojen poistamisvelvollisuutta täsmennettäisiin siten, että tiedot poistettaisiin viiden vuoden kuluttua tämän lain mukaisen toiminnan päättymisestä tai elinkeinonharjoittajaa koskevan viimeisen tiedon merkitsemisestä. Jälkimmäistä edellytystä sovellettaisiin silloin, kun elinkeinonharjoittaja ei ole koskaan aloittanut tämän lain mukaisen toiminnan harjoittamista, vaan on esimerkiksi hakenut lupaa, mutta lupaa ei ole myönnetty. Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot sekä tiedot niistä henkilöistä, joiden edellytykset on selvitetty tämän lain 13 §:n mukaan, poistettaisiin viiden vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on lopettanut asemassa toimimisen. Jos elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot poistettaisiin tätä aiemmin sen johdosta, että elinkeinonharjoittajan alkoholilain mukainen toiminta olisi päättynyt, niin tällöin tulisi poistaa myös elinkeinonharjoittajaa koskevia henkilöitä koskevat tiedot, vaikka henkilöt eivät olisi vielä lopettaneet asemassa toimimistaan.

71 §. Seuraamusmaksu. Pykälän *1 momentissa* seuraamusmaksun yläraja nostettaisiin 20 000 euroon. Nykyinen 1000 euron maksimimäärä on käytännössä todettu varsin mitättömäksi summaksi. Joissain tapauksissa luvanhaltijalle saattaa olla taloudellisesti kannattavampaa rikkoo nykyisiä pykälässä määriteltyjä seikkoja, sillä taloudellisesti on järkevämpää ottaa nykyisen tasoinen seuraamusmaksu kuin korjata toimintaansa alkoholilain mukaisesti. Näin ollen nykyistä seuraamusmaksua olisi järkevää korottaa tuntuvasti, jotta sillä olisi samalla toimijoille myös jonkin asteista pelotevaikutusta noudattaen alkoholilain säännöksiä asianmukaisesti. Seuraamusmaksun määrän arvioinnissa tulisi kuitenkin nykyistä vastaavalla tavalla ottaa huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin myös uusi 8 kohta alkoholijuomien toimituksen seuraamusmaksun määräytymisperusteista. Toimitusluvanhaltija voisi saada seuraamusmaksun, mikäli tämä rikkoisi laissa säädettyjä velvollisuuksiansa, lupaehtojansa tai luvanhaltijan henkilökunnan osaamiseen liittyviä säännöksiä.

72 §. Luvan peruuttaminen. Pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan niin, että se rakentuisi jatkossakin seuraamusten asteittaiselle koventumiselle, jolloin luvan määräaikainen tai pysyvä peruuttaminen edellyttäisi pääsääntöisesti aiemmin määrättyä seuraamusta. Luvan peruuttamisen edellytyksiä kuitenkin osittain lievennettäisiin nykyisestä, jotta sääntely tukisi paremmin vaikuttavaa viranomaisvalvontaa. Pykälän rakennetta selkeytettäisiin siten, että määräaikaisesta ja pysyvästä peruuttamisesta säädetäisiin erillisissä momenteissa.

Pykälän *1 momentin* 1 kohdan mukaan luvan määräaikainen peruuttaminen voisi tulla kyseeseen silloin, jos toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaisi 71 §:n 1 momentin 1–8 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä. Jatkossa myös 71 §:n 1 momentin 7 kohdassa sekä uudessa 8 kohdassa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisen tai laiminlyönti voisi johtaa luvan määräaikaiseen peruuttamiseen pykälän 1 momentin 1 kohdan edellytysten täytyessä. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan lupaviranomainen voisi peruuttaa luvan määräajaksi ilman aiemmin määrättyä seuraamusta silloin, jos toiminnanharjoittaja rikkoisi tai laiminlöisi tässä laissa säädettyä olennaista velvollisuuttaan. Olennaisen velvollisuuden rikkomisena voitaisiin pitää tapauskohtaisesti esimerkiksi alkoholijuoman myyntiä tai luovuttamista alle 18-vuotiaalle tai henkilölle, jonka päihetyks on selvästi havaittavissa. Jatkossakin pykälän *2 momentin* mukaan määräajan pituudesta

määrättäessä otettaisiin huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet.

Pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan luvan pysyvä peruuttaminen voisi tulla kyseeseen silloin, jos toiminnanharjoittaja määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen jatkaisi velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä. Pykälän 3 momentin 2 kohta vastaisi sisällöltään voimassa olevaa sääntelyä ja tulisi jatkossakin sovellettavaksi vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan lupaviranomainen voisi peruuttaa luvan tai hyväksymisen pysyvästi, jos luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät olisi voimassa. Peruuttamisen edellytyksenä ei enää jatkossa olisi määräajan asettaminen, sillä luvan tai hyväksymisen edellytyksissä olevaa puutetta ei aina ole mahdollista korjata määräajassa. Lupaviranomaisen olisi kuitenkin jatkossakin hallintolain mukaisesti kuultava luvan tai hyväksynnän haltijaa ennen luvan tai hyväksymisen pysyvää peruuttamista. Lupaviranomaisen tulisi peruuttaa lupa tai hyväksyminen pysyvästi, jos luvan tai hyväksymisen edellytyksissä oleva puute ei olisi korjaantunut kuulemisaikana.

72 a §. Luvan lopettaminen. Lakiin lisättäisiin selvyuden vuoksi uusi pykälä koskien luvan ja toiminnan lopettamista. Uudella jaottelulla korostettaisiin sitä, että toiminnan lopettamisessa ei ole kyse luvan peruuttamisesta, eikä toiminnan lopettamisesta aiheudu uuden luvan myöntämisen estävää 13 §:n 4 momentin 3 kohdan mukaista karensia.

Pykälän 1 momentin mukaan lupaviranomaisen olisi merkittävä rekisteriin tämän lain mukainen lupa tai hyväksyminen päättyneeksi, jos toiminnanharjoittaja olisi lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti. Säännöstä sovellettaisiin lähtökohtaisesti vain silloin, kun toiminnanharjoittaja itse ilmoittaisi toimintansa lopettamisesta. Säännös kuitenkin mahdollistaisi voimassa olevasta laista poiketen myös viranomaisaloitteisen rekisterimerkinnän luvan tai hyväksymisen päättymisestä silloin, kun toiminnanharjoittaja olisi laiminlyönyt 11 §:ään lisättyä velvollisuutta ilmoittaa toiminnan lopettamisesta. Säännös olisi tarpeellinen esimerkiksi tilanteessa, jossa lupanhakija olisi hakemassa anniskelulupaa sellaiseen paikkaan, jossa toisella toimijalla olisi voimassa oleva anniskelulupa, mutta tämä toinen toimija olisi lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti kyseisessä paikassa. Viranomaisaloitteinen luvan merkitseminen päättyneeksi edellyttäisi selvitystä, jonka mukaan toiminnanharjoittaja olisi lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti esimerkiksi siten, että toiminnanharjoittajalla ei enää olisi käyttöoikeutta toimipaikan tiloihin taikka toiminta olisi merkitty lopetetuksi muun viranomaisen elinkeinotoimintaa koskevaan rekisteriin. Jatkossa tällaisessa tilanteessa lupaviranomainen voisi luvanhaltijalle tehdyn kuulemisen jälkeen merkitä luvan päättyneeksi rekisteriin ja myöntää uudelle lupanhakijalle anniskeluluvan kyseiseen anniskelupaikkaan.

Voimassa olevassa laissa ei ole nykyisin säännöksiä siitä, miten toimitaan hyväksynnän haltijan tai määräaikaisen luvan haltijan mennessä konkurssiin taikka luvan tai hyväksynnän haltijana toimivan yksityisen elinkeinonharjoittajan kuollessa. Lakiin sisältyy ainoastaan säännös, jonka mukaan luvanhaltijan konkurssipesällä on oikeus jatkaa lupaa edellyttävää toimintaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta. Pykälän 2 momentissa laajennettaisiin vastaava oikeus koskemaan myös luvanhaltijan kuolinpesää sekä hyväksynnän haltijan konkurssipesää tai kuolinpesää. Lisäksi säännöksessä täsmennettäisiin, kuinka pitkään toimintaa olisi mahdollista enimmillään jatkaa, jos lupa tai hyväksyntä olisi ollut voimassa määräaikaisena. Säännökseen lisättäisiin myös edellytys, jonka mukaan toiminnan jatkamisesta olisi ilmoitettava lupaviranomaiselle viipymättä konkurssiin asettamisesta tai kuolemasta. Pääsääntöisesti voitaisiin edellyttää, että ilmoitus tulisi tehdä kuukauden kuluessa konkurssiin asettamisesta tai kuolemasta.

75 §. *Aluehallintoviraston perimät maksut.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin lisäämällä siihen uusi 3 kohta alkoholijuomien toimituksen valvontamaksusta. Valvontamaksu perittäisiin toimitusluvan haltijalta. Vastaavaa valvontamaksua peritään vähittäismyynti- ja anniskeluluvanhaltijalta. Pykälän 2 momentin 2 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos uuden 3 kohdan lisäämisen johdosta.

84 §. *Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen.* Pykälään tehtäisiin täsmennys kielletyn välittämisen osalta. Pykälän mukaan alkoholijuomaa ei saisi välittää eikä luovuttaa palkkiota vastaan, ellei laissa toisin säädettäisi. Alkoholijuomien välittäminen ja luovuttaminen palkkiota vastaan ei olisi kiellettyä, mikäli kyseessä on alkoholilain mukainen toimitusluvanhaltijan harjoittama toimitus. Pykälän tarkoittama kieltö ei koskisi tätä luvanvaraista toimintaa.

85 §. *Kielto nauttia alkoholijuomia.* Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin koskemaan yli 2,8 prosenttisia alkoholijuomia. Täsmennyksellä selkeytettäisiin nykytilannetta.

Liite. Liitteeseen lisättäisiin uusi 6 a kohta, joka koskisi toimituksen valvontamaksua ja sen määräytymistä. Liitteen 6 a-kohdan mukaan aluehallintovirasto perisi toistaiseksi voimassa olevien alkoholijuomien toimituslupien haltijoilta vuotuisen valvontamaksun. Alkoholijuoman toimituksen valvontamaksu olisi jokaiselta toimitusluvanhaltijalta 100 euroa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

9 Voimaantulo

10 Toimeenpano ja seuranta

Uudistuksen taloudellisia sekä sosiaali- ja terveysvaikutuksia seurataan yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston, aluehallintovirastojen ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa.

Hallitusohjelmassa on sovittu, että puoliväliriiheen mennessä tehdään sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyössä selvitys 15 prosentin vahvuisten viinien myynnin vapauttamisesta.

10.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetussa muutoksessa on kyse alkoholielinkeinoon liittyvästä uudesta lupa- ja valvontaprosessista. Lakiesitys lisäisi alkoholiviranomaisten lupahakemusten sekä jatkossa myös valvottavien kohteiden määrää ja kasvattaisi näin tarvetta alkoholiviranomaisten lupa- ja valvontaresursseille. Alkoholijuomien toimitusten viranomaisvalvonta toteutettaisiin osin koeostojen avulla, mikä on Suomessa täysin uusi viranomaisvalvonnan muoto alkoholin myynnin yhteydessä. Tämä edellyttäisi uusien toimintamallien luomista. Valvonnan resurssien tarve kasvaisi

myös tästä syystä. Aluehallintovirastot kattaisivat toimitusmyynnin valvonnasta koituvia kustannuksia lupa- ja valvontamaksuin.

Esityksellä olisi vaikutuksia myös Valviran toimintaan ja tarvittaviin tietojärjestelmiin. Toimitusmyynnin luvanvaraisuus edellyttäisikin muutoksia käytössä olevaan alkoholielinkeinorekisteriin, sähköiseen asiointiin sekä hakemuslomakkeisiin. Alkoholielinkeinorekisterin ja sähköisen asioinnin muutokset, ja itse lupahakemuksien käsittely sekä kohteiden valvonta sekä aluehallintovirastojen ohjaus edellyttäisivät lisäresursseja.

Lupa- ja valvontamaksuilla tavoitellaan aluehallintovirastoille ja Valviralle alkoholijuomien toimitusten valvontaan ja ohjaukseen noin 400 000 euron lisäresursseja henkilöstöresursseina sekä 400 000 euron lisäresursseja tietojärjestelmämuutoksiin. Virastojen tulohajauksesta vastaavat ministeriöt osoittaisivat vastaavansuuruisen summan aluehallintovirastoille ja Valviralle määrärahoina.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi alkoholijuomien toimituksesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä suoraan ostajalle tai muulle vastaanottajalle ostajan ilmoittamaan osoitteeseen. Esityksen mukaisesti alkoholijuoman toimittaminen edellyttäisi alkoholijuoman toimituslupan, jonka tarkoituksena on varmistaa alkoholijuomien toimitusten lainmukaisuus sekä varmistaa myös toimitusten tehokas viranomaisvalvonta. Ehdotettavan sääntelyn tarkoituksena on uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta. Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Ehdotettavalla sääntelyllä tavoitellaan siten myös nykyistä sääntelyä vapaampaa alkoholielinkeinonharjoittamisen oikeutta kuitenkin siten, että myös alkoholilain tarkoituksen ja tavoitteiden toteutuminen turvattaisiin edelleen asianmukaisesti.

Ehdotettavat muutokset kytkeytyvät perustuslain 19 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan julkisen vallan on, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, edistettävä väestön terveyttä. Velvoite väestön terveyden edistämiseen viittaa säännöksen perustelujen mukaan yhtäältä sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevään toimintaan ja toisaalta yhteiskunnan olosuhteiden kehittämiseen julkisen vallan eri toimintaloikoilla yleisesti väestön terveyttä edistävään suuntaan. Ehdotettavalla sääntelyllä on liityntä myös perustuslain 19 §:n 3 momentin jälkimmäisessä virkkeessä mainittuun julkisen vallan velvollisuuteen tukea perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Lisäksi esitystä on tarpeen tarkastella suhteessa perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädettyyn yksityiselämän – erityisesti henkilötietojen – suojaan sekä perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädettyyn oikeuteen työhön ja elinkeinonvapauteen. Ehdotettavia muutoksia tulee tarkastella myös suhteessa perustuslain 22 §:ssä säädettyyn julkisen vallan velvollisuuteen turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Henkilötietojen suoja

Lakiehdotus on merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Ehdotettu sääntely on merkityksellistä myös EU:n perusoikeuskirjan kannalta. EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvataan yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa jokaisen

oikeus henkilötietojensa suojaan. Artiklan mukaan henkilötietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen yksityiselämän suojaa koskevan 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

Perustuslakivaliokunnan mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta katsoo myös, että sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen säätäminen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös yleisen tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta (PeVL 14/2018 vp, s. 5).

Lakiehdotuksen mukaan alkoholijuoman ostajan tulee juomaa verkkokaupasta tilatessaan todistaa ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla. Tämä edellyttää, että myyjälle välittyy tieto ostajan henkilöllisyydestä siten, että myyjä voi varmistua ostajan iästä. Tämä tarkoittaa, että myyjän tulee varmistaa sähköisen tunnistautumisen avulla ostajan henkilötunnus, jotta myyjä voi varmistua siitä, että hän voi alkoholilain mukaan myydä alkoholijuoman ko. henkilölle. Alkoholilain mukaan alkoholijuomien myyminen ja muutoin luovuttaminen alle 18-vuotiaalle on kielletty ja väkevän alkoholijuoman myyminen tai muutoin luovuttaminen alle 20-vuotiaalle on kielletty. Rangaistus alkoholirikoksesta säädetään rikoslain 50 a luvun 1–3 §:ssä ja sen mukaan esimerkiksi alkoholijuoman myyminen ja luovuttaminen alaikäiselle on säädetty rangaistavaksi sakon tai vankeuden uhalla. Näin ollen, alkoholijuoman oston tapahtuessa verkon välityksellä on perusteltua, että alkoholijuoman myyjällä on myös tällöin velvollisuus varmistua ostajan iästä – ja toisaalta laissa säädetty oikeus käsitellä tähän tarvittavaa henkilötietoa, eli henkilötunnusta.

Lakiehdotuksessa säädettäisiin lisäksi alkoholijuoman kuljettajan, eli alkoholijuoman luovuttajan, velvollisuudesta tarvittaessa tarkastaa todennettavasti alkoholijuoman vastaanottajan ikä ennen kuin hän luovuttaa alkoholijuoman henkilölle. Tämä ei poikkea siitä, miten alkoholin vähittäismyynnissä tai anniskelussakin toimitaan ja ehdotus noudattaa tältä osin alkoholilain systematiikkaa. Sääntelyllä pyritään osaltaan varmistamaan tehokas alkoholijuomien ikäraja-valvonta ja siten myös suojaamaan lapsia ja nuoria alkoholin haitallisilta vaikutuksilta. Sääntely on siten oikeasuhtaista, välttämätöntä ja myös tehokasta sen taustalla vaikuttavan tavoitteen turvaamiseksi.

Oikeus työhön ja elinkeinonvapaus

Alkoholijuomien toimituslupa olisi lakiehdotuksella alkoholilakiin säädettävä uusi lupamuoto ja muodostaisi siten uuden poikkeuksen pääsääntönä olevaan elinkeinonvapauteen. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Vaikka perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt elinkeinovapautta pääsääntönä, se on pitänyt alkoholiin liittyvän elinkeinonharjoittamisen eri muotojen luvanvaraistamista hyväksyttävänä muun muassa alkoholin käyttöön liittyvien terveyshaittojen pienentämiseksi ja sen käytöstä aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi. Sama koskee myös yksinoikeutta koskevaa sääntelyä (ks. PeVL 48/2017 vp).

Elinkeinovapaus sisältyy myös EU:n perusoikeuskirjaan, jonka 16 artiklan mukaan elinkeinonvapaus tunnustetaan unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti. Perusoikeuskirjan 15 artiklassa on turvattu oikeus harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.

Perusoikeuskirjan 52 artiklan mukaan siinä tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. EU:n oikeuden soveltamisalalla oleva kansallinen laki ei saa olla ristiriidassa EU:n perusoikeuskirjan määräysten kanssa. Lainvalmistelussa on näin ollen otettava EU:n perusoikeudet huomioon siltä osin kuin asian, josta valmistellaan kansallista lainsäädäntöä, voidaan katsoa kuuluvan EU:n oikeuden soveltamisalan piiriin. Esimerkiksi tapauksessa C198/14 Visnapuu EU:n tuomioistuimien tutki ja sovelsi nimenomaan alkoholilaisissa säädettyjen lupajärjestelmää ja Alkon yksinoikeutta koskevia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt elinkeinovapautta pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraistamisen olevan poikkeuksellisesti mahdollista. Luvanvaraisuudesta on kuitenkin aina säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Sääntelyn sisällön osalta valiokunta on pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoimista. Tältä kannalta merkitystä on muun muassa sillä, missä määrin viranomaisten toimivaltuudet määräytyvät niin sanotun sidotun harkinnan tai tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisesti. Lisäksi viranomaisen toimivallan liittämistä toimilupaan ehtoja tulee perustua riittävän täsmällisiin lain säännöksiin (ks. esim. PeVL 32/2010 vp).

Alkoholijuomien toimitustoiminnan harjoittaminen olisi vähittäismyyntiä ja anniskelua vastaavalla tavalla luvanvaraista. Kyse on elinkeinonvapauden näkökulmasta sellaisesta erityislaatuudesta taloudellisesta toiminnasta, jonka luvanvaraistamista on pidettävä hyväksyttävänä väestön terveyden turvaamiseksi ja sosiaalisten haittojen vähentämiseksi. Lupa tarvittaisiin alkoholijuomien kuljettamiseen ja luovuttamiseen vähittäismyyjältä ostajalle. Lupa tulisi myöntää, jos hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen ja sen valvontaan tarvittavat edellytykset täyttyisivät. Hakijaan liittyvät vaatimukset liittyisivät erityisesti luotettavuuteen ja taloudellisiin edellytyksiin, jotka vaikuttavat osaltaan hakijan kykyyn noudattaa alkoholilain säännöksiä. Lisäksi lupaviranomainen voisi tarkoin laissa säädetyin edellytyksin asettaa välttämättömiä lupaehtoja esimerkiksi erilaisten järjestys- ja turvallisuusriskien ehkäisemiseksi ja toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä pitänyt luvan peruuttamista vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus

vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että lupanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (ks. esim. PeVL 13/2014 vp).

Esityksen 72 §:n mukaan lupaviranomainen voisi peruuttaa alkoholilain mukaisen luvan määräjäksi tai pysyvästi, jos lupanhaltija lupaviranomaisen huomautuksesta tai seuraamusmaksusta huolimatta jatkaa velvollisuuksiensa rikkomista tai laiminlyöntiä. Pysyvästi lupa voitaisiin peruuttaa, jos velvollisuuksien rikkominen on jatkunut seuraamusmaksun jälkeen ja lain rikkominen olisi tahallista ja kokonaisuutena arvostellen törkeää. Lupa voitaisiin peruuttaa ilman huomautusta tai seuraamusmaksua vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Lupa tulisi peruuttaa myös, jos luvan saamisen edellytykset eivät olisi enää voimassa. Ehdotetussa säännöksessä on pidetty lähtökohtana perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössään edellyttämiä vaatimuksia.

Alkoholilain säännösten valvonta perustuu kattavaan lupajärjestelmään. Käytännössä lupajärjestelmällä varmistetaan, että alkoholielinkeinossa toimivat elinkeinonharjoittajat kykenevät vastaamaan velvoitteistaan, heidät tavoitetaan valvonnalla ja lain vastaiseen toimintaan voidaan tehokkaasti puuttua. Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kuluusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa, jotta alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittoja voitaisiin ehkäistä. Ehdotettava sääntely toteuttaa siten myös alkoholilain tarkoitusta oikeasuhtaisella ja tehokkaalla tavalla.

Toisaalta lakiehdotus myös osaltaan purkaa alkoholielinkeinotoiminnan rajoituksia, sillä lakiehdotuksen mukaan jatkossa olisi mahdollista toimittaa alkoholijuomia myös kotimaan vähittäismyynnistä ostajalle. Voimassa olevan lain mukaan tällainen ei ole mahdollista. Ehdotettava sääntely siis laajentaisi osin elinkeinonharjoittamisen oikeutta ja toisaalta myös oikeutta työhön, sillä se mahdollistaisi uudenlaisen alkoholielinkeinotoiminnan aloittamisen – joka kuitenkin edellä kuvatulla tavalla edellyttäisi alkoholijuomien kuljetuslupaa toiminnan asianmukaisuuden ja tehokkaan viranomaisvalvonnan varmistamiseksi. Ehdotettava sääntely siis mahdollistaa uudenlaisen tavan harjoittaa alkoholielinkeinoa ja voi siten myös lisätä työpaikkoja alkoholielinkeinoon. Tämä turvaa osaltaan elinkeinonvapautta ja oikeutta työhön oikeasuhtaisella ja alkoholilain tarkoitusta ja tavoitetta toteuttavalla tavalla.

Oikeus sosiaaliturvaan

Perustuslain 19.3 §:n mukaisesti julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on lisäksi tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Perustuslain 19 §:n 3 momentin säännös julkisen vallan velvollisuudesta edistää väestön terveyttä viittaa yhtäältä sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevään toimintaan ja toisaalta yhteiskunnan olosuhteiden kehittämiseen julkisen vallan eri toimintaloikoilla yleisesti väestön terveyttä edistävään suuntaan.¹⁵

Myös EU:n perusoikeuskirjan 35 artiklan mukaan jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja lääkinnällistä hoitoa kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytäntöjen mukaisin edellytyksin.

¹⁵ ks. Hallituksen esitys Eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta (HE 309/1993 vp. s. 71).

Kuten lakiehdotuksen vaikutusarvioinnissa on tuotu esille, voi esityksellä olla vähäinen alkoholihaittoja ja niistä aiheutuvia kustannuksia kasvattava vaikutus. Yhteiskuntatasolla lakiesityksen vaikutukset olisivat todennäköisesti melko vähäisiä, mutta joidenkin yksilöiden tai yhteisöjen kohdalla lakiesityksen vaikutukset voivat olla merkittäviä. Tutkimuskirjallisuuden perusteella on havaittavissa, että alkoholin verkko-ostoksia sekä toimituksia hyödyntävät keskimääräistä enemmän juuri alkoholin riskikäyttäjät. Lakiesityksellä voi siis olla negatiivisia vaikutuksia alkoholiin liittyviin sosiaalisiin ja terveydellisiin ongelmiin erityisesti niiden henkilöiden kohdalla, jotka käyttävät jo entuudestaan alkoholia paljon.

Vaikka asiasta on vielä vähän tutkimustietoa, edellä kuvattu kehityskulku on mahdollinen muun muassa siksi, että esimerkiksi ajokuntoisena oleminen ei enää alkoholijuomien toimitusten myötä olisi välttämätöntä, toimituksessa ostajan päihtymistilan seuranta on myös vaikeampaa, sillä alkoholijuomia luovuttava henkilö ei pysty tarkkailemaan päihtyneen henkilön tuntomerkkejä samalla tavalla kuin myymälässä. Alkoholijuomien toimitus voi myös johtaa juomistilanteiden pitkittymiseen ja suurien alkoholimäärien juomiseen tilauskerralla. Australiassa tehdyssä tutkimuksessa¹⁶ edellä mainittu ongelma on yhdistetty erityisesti pikatilausten yhteyteen. Suomalaisen (20-79-vuotiaat) kotiympäristössä tapahtuneista humalakerroista 74 prosentissa alkoholia nautittiin myös klo 9.00-21.00 ulkopuolella.¹⁷

Nyt ehdotettavaan alkoholilain muutokseen sisältyy toimitusaikarajaus, jolla voitaisiin ehkäistä erityisesti illalla tapahtuvaa alkoholijuomien impulsiivista tilaamista ja osin myös alkoholi-juomien pikatilauksia. Tällä tavoin on pyritty varmistamaan, ettei alkoholi-juomien toimitusaika mahdollista alkoholi-juomien hankkimista vähittäismyyntiaikojen ulkopuolella ja siten sääntelyllä on pyritty minimoimaan ehdotettavasta muutoksesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia sosiaali- ja terveysvaikutuksia.

Lakiesityksen sosiaaliset ja terveydelliset riskit liittyvät erityisesti juomistilanteiden pitkittymiseen sekä kerralla juotujen annosten kasvuun. Kyseisten riskien voidaan arvioida korostuvan erityisesti alkoholia jo entuudestaan paljon käyttävien yksilöiden kohdalla. Riskien realisoitumiseen vaikuttaa olennaisesti kuinka hyvin alkoholi-juomaa toimittaessa noudatetaan esityksen luovuttamiskieltoa päihtyneille henkilöille. Sääntelyllä on kuitenkin pyritty varmistamaan, että myöskään alkoholi-juomien toimitusten yhteydessä ei alkoholi-juomia voida luovuttaa alkoholi-laissa säädettyjen luovutuskieltojen vastaisesti. Tämä tarkoittaa, että alkoholia ei saisi myöskään toimituksissa luovuttaa päihtyneelle henkilölle. Toimituskiellon rikkomisesta voisi seurata toimitusluvanhaltijalle myös seuraamuksia, mikä osaltaan vahvistaa sääntelyn vaikuttavuutta ja tehokkuutta.

Lasten ja nuorten asema

Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 60/1991) 3 artiklan mukaan muun muassa lainsäädäntötoiminnassa on otettava huomioon lapsen etu niissä asioissa, jotka koskevat lapsia. EU:n perusoikeuskirjan 24 artiklassa säädetyn mukaisesti lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Saman artiklan mukaisesti kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

¹⁶ Callinan S. ym. (2023) In order to assess the impact of home delivery expansion within Australia, researchers need regulators to collect and share data on sales. *Drug Alcohol Rev.* 42, 1309–1311.

¹⁷ Tieto perustuu THL:n tuottaman juomatapatutkimuksen aineistoon vuodelta 2023

Suomessa on tällä hetkellä arviolta 65-70 000 lasta (noin 6 % alaikäisistä), joiden toisella tai molemmilla vanhemmilla on päihdeongelma. Vanhempien päihdeongelmista kärsineiden lasten mielenterveysongelmien riski 13–17-vuotiaana on noin puolitoistakertainen ja haitallisen päihdeiden käytön riski kaksinkertainen verrattuna lapsiin, joiden vanhemmilla ei ole päihdeongelmaa. Alkoholista aiheutuvat negatiiviset vaikutukset lapsiin ja nuoriin eivät kuitenkaan liity ainoastaan vakavasti päihderiippuvaisten vanhempien tilanteeseen. Monissa perheissä alkoholin riskikäyttö on yleistä. Perheissä, joissa alkoholin riskikäyttöä esiintyy, kasvaa myös riski lasten ja nuorten kokemalle turvattomuuden tunteelle, erinäisille pelkotiloille ja heitä koskevien huolenpidon laiminlyönneille arjessa. Lasten ja nuorten turvallisuuden tunteen heikentyminen voi vaarantaa monin tavoin lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä myös myöhemmällä iällä, kuten heikentää heidän koulumenestystään ja sosiaalisia suhteitaan. Lapsiperheissä, joissa toisella tai molemmalla vanhemmalla on alkoholiongelma tai alkoholin riskikäyttöä, voi lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu nyt ehdotetun muutoksen johdosta entisestään heikentyä.

Kuten tämän lakiehdotuksen vaikutusten arvioinnissa tuodaan esille, Suomessa nuorten alkoholinkäytön vähenemiseen yksi keskeisesti vaikuttanut tekijä on ollut nuorten kokemaa alkoholin saatavuuden vaikeutuminen¹⁸ eli käytännössä tehostunut ikäraja- ja valvonta. Sekä yksityiset vähittäisliikkeet että Alkot ovat tehostaneet ikäraja- ja valvontaa 2010-luvulle tultaessa. Alkoholijuomien toimitusta (kirjallisuudessa terminä alkoholijuomien kotiinkuljetus) käsittelevän tutkimuskirjallisuuden mukaan alkoholijuomien toimituksessa keskeinen vastuullisen myynnin ja myynninvalvonnan ongelma liittyy ikärajojen tarkistamiseen. Esityksessä kuitenkin säädettäisiin, että alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulisi tarvittaessa todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä, eikä alkoholijuomia saisi luovuttaa henkilölle, joka ei luovutushetkellä olisi 18 vuotta. Mikäli ikäraja- ja valvontaa ei toteuteta tehokkaasti, alkoholin toimitus voi kuitenkin lisätä alkoholin saatavuutta erityisesti nuorille. Todennettavalla tarkastuksella pyrittäisiin varmistamaan, että toimijat noudattavat ikäraja- ja valvontaa ja että valvontaa voidaan tältä osin kohdistaa toimijaan tarvittaessa myös jälkikäteen – ja siten puuttua tehokkaasti lainvastaiseen toimintaan myös toiminnan aikaisessa valvonnassa.

Australiassa tehdyssä tutkimuksessa pikatilaukset olivat erityisen yleisiä alle 25-vuotiailla. Pikatilaukset voivat näin johtaa juomatilanteiden pitkittymiseen sekä kerralla nautittujen alkoholiannosten kasvuun erityisesti nuorilla. Toisaalta lakiesitys ei sallisi toimituksia kello 21 jälkeen, mikä ehkäisisi myöhään illalla tapahtuvia pikatilauksia ja juomiskertojen pitkittymistä myöhään ilta- ja yöaikaan. Nuorten (20-34 -vuotiaiden) juomiskerroista kotiympäristössä noin 60 prosentissa alkoholia nautittiin myös klo 9.00-21.00 ulkopuolella. Nuorten kotiympäristössä tapahtuneista juomiskerroista, joissa alkoholia juotiin humalaan, 90 % loppui kello 9-21 ulkopuolella.

Nyt ehdotetusta muutoksesta voi aiheutua joitakin haitallisia vaikutuksia sekä ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin yleisesti että lasten ja nuorten hyvinvointiin ja yksilölliseen kasvuun. Ehdotetussa muutoksessa on kuitenkin pyritty turvaamaan ikäraja- ja valvontaa mahdollisimman tehokkaasti, jotta lapsin ja nuoriin kohdistuvat alkoholinkäytöstä johtuvat haitat eivät tämän esityksen johdosta lisääntyisi mainittavasti. Toisaalta alkoholijuomien toimittaminen lasten vanhemmille voi lisätä jo erityisen haavoittuvassa asemassa olevien riskikäyttäjien lasten kokemaa turvattomuutta kotioloissa ja vaarantaa samalla lapsen yksilöllisen kasvun ja kehityksen sekä hyvinvoinnin. Alkoholijuomien toimitukseen liittyvillä kellonaikarajoituksilla voidaan kuitenkin osin vaikuttaa siihen, ettei päihdeongelmaisten lasten vanhemmilla ole kuitenkaan mahdollisuutta tilata alkoholijuomia kuljetuksella sellaiseen aikaan, jolloin alkoholin vähittäismyyntikään ei

¹⁸ Raitasalo K ym. (2018) What is going on in underage drinking? Reflections on Finnish ESPAD data. *Drug and Alcohol Review* 37, 76–84.

olisi lain mukaan sallittua. Tällä pyritään osaltaan turvaamaan myös lasten asemaa ja rajoittamaan alkoholin saatavuutta. Lakiehdotus toisaalta myös mahdollistaisi alkoholielinkeinonharjoittamisen nykyistä sääntelyä laajemmin ja mahdollisesti lakiehdotuksen johdosta voisi myös syntyä uusia työpaikkoja alalle.

Lakiehdotukseen liittyvien mahdollisen haitallisten terveysvaikutusten osalta hallitus on toteuttamassa useita muita terveyden edistämistä ja lasten ja nuorten hyvinvointia tukevia toimia. Hallitus aikoo esimerkiksi toteuttaa sosiaali- ja terveystaloudellisia uudistuksia, joilla hyvinvointialueet pystyvät tehokkaammin varautumaan tulevaisuuden haasteisiin. Palveluiden rakennetta aiotaan uudistaa toimimaan portaittain ja tavoitteena on painopisteen siirto korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja apua sekä ennaltaehkäisyä. Oikea-aikainen hoitoon ja palveluihin pääsy aiotaan hallituksen toimin pyrkiä varmistamaan ja palveluihin syntyneitä jonoja purkamaan.

Hallitus on lisäksi sitoutunut edistämään muun muassa mielenterveys- ja päihdeongelmiin liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta. Edellä mainituissa palveluissa kiinnitetään erityistä huomiota ehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön lasten ja nuorten toiminnassa. Hallitusohjelman mukaisesti myös päihdetyötä kehitetään muun muassa huomioimalla ja turvaamalla asiakkaiden tarpeita vastaavat erilaiset vaihtoehdot päihdehoitomalleihin. Näillä ja muilla hallitusohjelman sosiaali- ja terveydenhuoltoa, lasten ja nuorten palveluja ja erityisesti päihde- ja mielenterveystyön uudistuksilla edistetään terveyttä ja turvataan lasten hyvinvointia ja yksilöllistä kehitystä tilanteessa, jossa samalla mahdollistetaan alkoholielinkeinon uudenlainen harjoittaminen alkoholilain tarkoitus ja tavoite turvaten.

Julkisen vallan velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Perusoikeudet sitovat ja velvoittavat ensi sijassa julkista valtaa. Perusoikeussääntelyn lähtökohdaksi on perinteisesti ollut yksilön vapauspiirin suojaaminen valtiotaholta tulevilta puuttumisilta. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perusoikeuksien tosiasiallinen toteutuminen edellyttää usein julkisen vallan aktiivisia toimenpiteitä esimerkiksi perusoikeuksien suojaamiseksi ulkopuolisilta loukkauksilta tai tosiasiallisten edellytysten luomiseksi perusoikeuksien käyttämiselle. Turvaamiskeinoihin kuuluu toisaalta myös perusoikeuden käyttöä turvaavan ja täsmäntävän lainsäädännön aikaansaaminen.

Nyt ehdotetulla alkoholilain muutoksella voi olla haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen, lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä toisaalta mahdollisten lisääntyneiden alkoholista aiheutuvien sairauksien myötä myös sosiaali- ja terveystaloudellisten kuormitukseen ja siten myös sosiaali- ja terveystaloudellisten riittävyyteen. Toisaalta lakiehdotuksella mahdollistettaisiin alkoholielinkeinon harjoittaminen uudella tavalla ja siten laajennettaisiin osin elinkeinonharjoittamisen oikeudesta nauttiminen nykyistä sääntelyä paremmin.

Hallitus on sitoutunut toimiin, joilla parannetaan sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden saatavuutta, mielenterveyspalveluiden saatavuutta ja lasten ja nuorten lyhytpsykiatriapalveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut myös parantamaan mielenterveys- ja päihdeongelmiin liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta ja kiinnittämään erityistä huomiota ehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön lasten ja nuorten toiminnassa. Näillä toimilla yhdessä nyt ehdotetun muutoksen kanssa voidaan edistää sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista, lasten ja nuorten hyvinvointia ja yksilöllistä kehitystä sekä samalla mahdollistaa alkoholielinkeinonharjoittaminen nykyistä vähäisemmin rajoituksin.

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Nyt ehdotettu muutos ei ole vastoin alkoholilain tavoitetta ja tarkoitusta. Alkoholilain tavoitteena olisi edelleen alkoholihaittojen vähentäminen ja myös alkoholijuomien toimitukseen edellytettäisiin lupaa – samoin kuin alkoholin vähittäismyyntiin ja anniskeluun. Esitys ei itsessään lisäisi alkoholijuomien saatavuutta, sillä alkoholijuomia saisi edelleen ostaa vain vähittäismyynnistä tai alkoholiyhtiöstä ja vain laissa säädettyjen myyntiaikojen sisällä. Esitys kuitenkin mahdollistaisi alkoholijuomien uudenlaisen hankkimisen, kun alkoholijuomia ei tarvitsisi enää hakea ainoastaan vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä vaan sen voisi tilata verkon välityksellä toimitettavaksi ostajan haluamaan sijaintiin. Ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta alkoholin vähittäismyynti- ja anniskelulupajärjestelmään ja ehdotetulla muutoksella pyrittäisiin osaltaan myös parantamaan ja tehostamaan alkoholilain valvontasääntelyä. Edellä kuvatuin perustein ehdotettu muutos on alkoholilain tavoitteen ja tarkoituksen näkökulmasta hyväksyttävä. Edellä esitetyn mukaisesti lakiesitystä voidaan pitää myös perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä ja oikeasuhtaisena.

Valvontamaksu

Vakiintuneen määritelmän mukaan vero on rahasuoritus, joka ei ole korvaus tai vastike julkisen vallan maksuvelvolliselle antamista eduista tai palveluista ja jolle on ominaista valtion menojen rahoittaminen (ks. HE 1/1998 vp). Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.

Esityksessä ehdotetaan, että aluehallintovirasto perisi vuotuisen valvontamaksun myös alkoholijuomien toimitusluvan haltijoilta. Kuten vähittäismyynti- ja anniskeluluvan haltijoilta perittävät valvontamaksut, myös ehdotettu valvontamaksu olisi luonteeltaan vero. Verovelvollisuuden perusteena olisi alkoholijuomien toimituslupa. Oikeusturvasta säädetään muutoksenhakua koskevassa 80 §:ssä.

Esityksen mukaan aluehallintovirasto perisi myös alkoholijuomien toimitusluvan haltijoilta vuotuisen valvontamaksun, joka perustuisi luvan voimassaoloon ja jolla olisi tarkoitus yleisesti kattaa alkoholilain noudattamisen valvonnasta aiheutuvia kustannuksia. Valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna valvontamaksu olisi vero, josta on edellä selostetusti säädetävä lailla. Esityksen mukaan alkoholilaisissa säädetäisiin velvollisuudesta valvontamaksun suorittamiseen, valvontamaksun suuruuden perusteista ja valvontamaksuvelvollisen oikeusturvasta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan alkoholilain (1102/2017) 28 §:n 3 momentti,

muutetaan lain 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 1 momentin 11, 12 ja 14—16 kohta, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 1 kohta, 7, 8, 11 ja 12 §, 5 luvun otsikko, 35, 37 ja 38 §, 40 §, 46 §:n 1 momentti, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 57 §:n 2 momentti, 58 §, 60 §:n 1—2 momentti ja 3 momentin 5 kohta, 61 §:n 1 momentti, 62 §:n 4 momentti, 63 §:n 1 momentin johdantokappale, 64—66 §, 71 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 kohta, 72 §, 75 §:n 2 momentti, 84 § ja 85 §:n 1 momentin johdantokappale,

sellaisina kuin niistä ovat 12 § laissa 605/2023 ja 64 § osaksi laissa 673/2018, sekä

lisätään lakiin 3 §:n 1 momenttiin uusi 17—18 kohta, lakiin uusi 17 a, 35 a, 42 a ja 72 a §, 39 §:ään uusi 3 momentti, 57 §:ään uusi 3 momentti, 60 §:n 3 momenttiin uusi 6 kohta, 62 §:ään uusi 5 momentti, 63 §:ään uusi 2 momentti ja 71 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta sekä liitteeseen uusi 6 a kohta seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, kuljetukseen, myyntiin ja muuhun luovuttamiseen, käyttöön, hallussapitoon ja markkinointiin sekä alkoholijuomien toimitukseen.

Alkoholipitoisiin aineisiin, jotka ovat elintarvikkeita, sovelletaan elintarvikelakia (297/2021) siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *alkoholijuoman vähittäismyynnillä* maksun vastaanottamista alkoholijuomasta ja alkoholijuoman luovuttamista vähittäismyyntipaikassa ostajalle, alkoholijuoman toimitusluvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen siten, että alkoholijuoma nautitaan muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

12) *alkoholijuoman anniskelulla* maksun vastaanottamista alkoholijuomasta ja alkoholijuoman luovuttamista nautittavaksi myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

14) *tilaviinillä* yksinomaan käymisen avulla marjoista, hedelmistä ja muista kasvinosista paitsi rypäleistä ja viljatuotteista valmistettua enintään 13 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, jonka valmistaja on oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumaton ja joka toimii maatalouden harjoittamisen yhteydessä ja fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta ja jonka kalenterivuoden aikana tuottamien alkoholijuomien määrä on enintään 100 000 litraa;

15) *käsityöläisoluella* oikeudellisesti ja taloudellisesti muista panimoista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 500 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista panimoista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, joka on hiivalla käymisteitse valmistettu mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/92 säädettyyn erityisluonnetta koskevien todistusten rekisteriin annetun asetuksen (EY) N:o 2301/97 liitteen täydentämisestä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 244/2002 tarkoitettua sahtia;

16) *markkinoinnilla* mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämis-toimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun hyödykkeen mainonnan yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä;

17) *alkoholijuoman toimituksella* kotimaan vähittäismyynnistä myydyn alkoholijuoman kuljetusta sekä luovutusta kaupallisessa tarkoituksessa myyjältä ostajalle tai muulle vastaanottajalle;

18) *alkoholijuoman toimittajalla* alkoholijuoman toimitusluvan haltijaa tai tämän henkilökuntaa, joka luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle.

4 §

Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Alkoholipitoisten aineiden valmistuksessa, maahantuonnissa, myynnissä ja markkinoinnissa ja niiden yhteydessä sopimuksen tai muun järjestelyn mukaisesti harjoitettavassa elinkeinotoiminnassa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti. Mitä edellä säädetään, koskee myös alkoholijuomien toimitusta.

5 §

Luvanvarainen toiminta

Alkoholijuomia ei saa valmistaa, myydä eikä toimittaa kotimaisesta vähittäismyynnistä ilman lupaa.

6 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Edellä 5 §:ssä säädetystä poiketen:

- 1) enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus, myynti ja toimittaminen on sallittu;
-

7 §

Lupaviranomaiset

Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskeluluvan myöntää hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella hakijan vähittäismyynti- tai anniskelupaikka sijaitsee. Jos anniskelulupa haetaan ilman anniskelupaikkaa, luvan myöntää hakijan toimipaikan aluehallintovirasto. Jos vähittäismyynti tai anniskelu ei tapahdu tietyn aluehallintoviraston alueella, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Alkoholijuomien toimitusluvan myöntää hakemuksesta hakijan toimipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole toimi- tai kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Muun luvan myöntää hakemuksesta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

Alkoholilaissa tarkoitetut ilmoitukset ja hyväksymishakemukset käsittelevä aluehallintovirasto määräytyy 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

8 §

Lupahakemus

Lupahakemukseen on liitettävä 13–20 §:ssä tarkoitettujen luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole asiaa käsittelevän viranomaisen käytössä. Jos luvanhakija on oikeushenkilö, lupahakemus on tehtävä sähköisesti. Asiaa käsittelevä viranomainen voi erityisesti syystä hyväksyä lupahakemuksen tekemisen paperisena.

Mitä 1 momentissa säädetään lupahakemuksesta, koskee myös alkoholilaissa tarkoitettuja ilmoituksia ja hyväksymishakemuksia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lupahakemuksen sisällöstä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä.

11 §

Muutosten ilmoittaminen

Jos lupanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, lupanhaltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen.

Lupanhaltijan on kuukauden kuluessa ilmoitettava lupaviranomaiselle, jos toimintaa supistetaan tai se lopetetaan muutoin kuin tilapäisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luvan muutoksen hakemisesta tai ilmoittamisesta, koskee myös tässä laissa tarkoitettuja ilmoituksia ja hyväksymisiä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luvan muuttamista koskevan hakemuksen sisällöstä.

12 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Tämän lain mukainen valmistus-, maahantuonti-, käyttö-, tukkumyynti-, vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelulupa on myönnettävä elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on tässä laissa säädetty hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset.

17 a §

Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset

Alkoholijuoman toimituslupa koskee kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholiyhtiöstä myydyin alkoholijuoman kuljetusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Lupa myönnetään, jos:

- 1) hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman; ja
- 2) hakija on laatinut selvityksen siitä, että hakijan henkilökuntaan kuuluvilla alkoholijuoman toimittajilla on 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

Lupaviranomainen saa määrätä alkoholijuomien toimituslupaan ehtoja koskien kuljetukseen käytettäviä kulkuneuvoja, luovutukseen liittyviä tilanteita ja luovutuksessa käytettävää ikäraja- ja päihtymistilan seuranta- ja henkilöstö- ja luovutettavien alkoholijuomien määrää, omavalvontaa, valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja tai palvelun sisältöä ja menettelytapoja, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi, järjestyshäiriöiden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut ehdot ja rajoitukset on mitoitettava siten, että ne eivät estä eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta lupanhaltijan toiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan lupanhaltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lupaviranomaisen on lupanhaltijan hakemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet ovat muuttuneet siten, että ne eivät enää ole välttämättömiä.

28 §

Alkoholijuomien muu myynti

Alkoholiyhtiö saa myydä alkoholijuomia myös 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa myymäläautossa ja -veneessä, jonka reitin aluehallintovirasto on vahvistanut.

Alkoholiyhtiö saa järjestää huutokaupan, jossa myydään alkoholijuomia.

5 luku

Alkoholijuomien vähittäismyynti, toimitus ja anniskelu

35 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle tai alkoholijuoman toimittajalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvanhaltijan tai tämän henkilökunnan tulee alkoholijuoman kuljetukseen luovutuksen yhteydessä tarkastaa alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero ja ilmoitettava nämä ostajalle.

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa ei saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä, ellei laissa toisin säädetä. Luvanhaltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jossa alkoholijuoman nauttiminen on kielletty.

Vähittäismyyntiluvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias.

35 a §

Alkoholijuomien toimitus

Alkoholijuomien toimitus toimitusluvalla on sallittua vain, jos käymisteitse valmistettu enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävä ja muulla tavoin valmistettu enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävä alkoholijuoma on ostettu ja noudettu kotimaisesta vähittäismyyntistä. Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän käymisteitse valmistetun alkoholijuoman ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän muulla tavoin valmistetun alkoholijuoman toimitus toimitusluvalla on sallittua vain, jos alkoholijuoma on ostettu ja noudettu alkoholiyhtiöstä.

Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarvittaessa todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitetusta asiakirjasta. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikäänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä.

Jos alkoholijuomaa ei voida luovuttaa 2 momentin tai 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, alkoholijuoman toimittajan on palautettava alkoholijuoma myyjälle.

Toimitusluvanhaltija ei saa kohdistaa alkoholijuomaa toimittavaan taloudellisia tai työnjohdollisia seuraamuksia, jos tämä kieltäytyy 2 momentin tai 37 §:n mukaisesti luovuttamasta alkoholijuomaa.

37 §

Vähittäismyynti-, toimitus- ja anniskelukiellot

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä, alkoholijuomien toimituksessa eikä anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;
- 2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;
- 3) jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä.

Edellä 1 momentin 1 kohdasta poiketen väkevää alkoholijuomaa ei saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä tai alkoholijuomien toimituksessa alle 20-vuotiaalle.

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi.

Alkoholijuomaa ei saa toimittaa terveydenhuollon toimintayksikköön, ensi- ja turvakotiin eikä päihdehuollon yksikköön. Alkoholijuomaa ei myöskään saa toimittaa varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan, esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan tai lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikkaan aikana, jolloin ne ovat lasten ja nuorten käytössä.

Yksityiset yhteisöt, säätiöt, yksityiset elinkeinonharjoittajat, uskonnolliset yhdyskunnat ja julkisoikeudelliset laitokset voivat kieltää alkoholijuomien toimituksen hallinnoimaansa tilaan tai hallinnassaan olevalle alueelle.

38 §

Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa sekä alkoholijuomien toimitustoiminnassa tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi.

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, kun paikassa saa myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia ja paikka on avoinna asiakkaille.

Alkoholijuomien toimittajilla tulee olla 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu alkoholijuomien toimituspassi.

Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa toimia vastaavana hoitajana tai muuna tehtävään nimettynä henkilönä eikä myydä tai anniskella alkoholijuomaa. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa kuitenkin myydä alkoholijuomia 17 §:ssä tarkoitettussa vähittäismyyntipaikassa vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa myös anniskella alkoholijuomia vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena. Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa kuljettaa eikä luovuttaa alkoholijuomia asiakkaalle.

Alkoholijuomia myyvä tai toimittava ja vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

39 §

Yleinen valvonta

Alkoholijuoman toimitusluvan haltijan ja hänen henkilökuntansa tulee valvoa 35 a, 37 ja 38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista.

40 §

Iän todistaminen

Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja tämän lain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranhaltijalle viranomaisen myöntämällä kuivallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla.

Alkoholijuoman toimituksen ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, on alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla.

Alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on lisäksi velvollinen todistamaan vaadittaessa ikänsä 1 momentissa tarkoitettulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittavalle henkilölle.

42 a §

Toimitusaika

Alkoholijuomien toimituksessa alkoholijuoman luovuttaminen vastaanottajalle on sallittu kello 9:stä kello 21:een.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen alkoholiyhtiöstä hankitun alkoholijuoman luovutuksessa vastaanottajalle noudatetaan, mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään alkoholiyhtiön vähittäismyyntiajoista.

Alkoholijuoman luovuttaminen vastaanottajalle ennen kello 9:ää tai kello 21:n jälkeen on kiellettyä. Jos alkoholijuomaa ei voida luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuna aikana, alkoholijuoma on palautettava myyjälle tai toimitettava asiakkaalle myöhemmin 1 momentissa tarkoitettuna aikana, ellei luovuttamatta jättäminen ole johtunut 37 §:ssä tarkoitettusta syystä.

46 §

Alkoholijuomien hankkiminen

Kun yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia hankitaan vähittäismyyntiin ja anniskeluun 30 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, ostajan on ilmoitettava myyjälle lupanumeronsa.

51 §

Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen

Kahden tai useamman alkoholijuomapakkauksen tai -annoksen tarjoaminen alennettuun yhteishintaan vähittäismyynnissä, alkoholijuoman toimituksessa ja anniskelussa on kielletty.

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen vähittäismyynnissä, toimituksessa ja anniskelussa on kielletty.

57 §

Henkilökunnan osaaminen

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että 38 §:ssä tarkoitetulla luvanhaltijan edustajalla on alkoholilain tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*anniskelupassi*).

Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sen henkilökuntaan kuuluvalla alkoholijuoman toimittajalla on alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*toimituspassi*).

58 §

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen

Anniskeluluvanhaltijan edustajan pätevyys voidaan todistaa todistuksella anniskelupassista tai todistuksella tutkinnosta, joka on sisältänyt vastaavat tiedot kuin anniskelupassikoe. Anniskelupassin myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Todistus anniskelupassista myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen.

Alkoholijuoman toimittajan pätevyys voidaan todistaa todistuksella toimituspassista. Toimituspassin myöntää oppilaitos, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluva tai oppilaitos, jolla on ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettu toimilupa. Todistus toimituspassista myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi toimituspassikokeen.

Oppilaitoksella on oikeus periä kokeesta maksu, joka vastaa enintään kokeen järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Anniskelupassi voidaan yhdistää elintarvikelain (297/2021) 19 §:ssä tarkoitetun hygieniapassin kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitetun kokeen sisällöstä ja arvioinnista sekä sitä vastaavista koulutuksista ja tutkinnoista sekä Ahvenanmaan maakunnassa myönnetyn todistuksen hyväksymisestä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuksi todistukseksi.

60 §

Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Aluehallintovirastot valvovat alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta ja anniskelua sekä markkinointia alueellaan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta ja anniskelua sekä markkinointia koko maassa sekä ilmailulaissa (864/2014) ja merilaissa (674/1994) tarkoitetuilla aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluvat myös:

- 5) anniskelupassi- ja toimituspassikokeeseen liittyvä oppilaitosten ohjaus;
 - 6) tässä laissa säädetyt muut tehtävät.
-

61 §

Valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto laatii yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa alkoholihallinnon valtakunnallisen valvontaohjelman. Ohjelmalla ohjataan alkoholijuomien anniskelun, vähittäismyynnin ja toimituksen sekä markkinoinnin alueellista lupahallintoa ja valvontaa yhdenmukaiseen ratkaisukäytäntöön ja tämän lain tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

62 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan valvontatehtävän hoitamiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa, jos viranomaisella on perusteltua aihetta epäillä, ettei alkoholijuomien toimitusta harjoittava toimija tai hänen henkilökuntansa noudata laissa säädettyjä velvollisuuksiaan alkoholijuomien toimituksessa ja luovutuksessa. Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero.

Luvanhaltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

63 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:ssä tarkoitetulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja, jotka ovat välttämättömiä:

Valvontaviranomaisilla on lisäksi oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä 13 §:ssä tai 72 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun luvan edellytysten selvittämistä varten tai 71 §:n 3 momentissa säädetyn kaksoisrangaistavuuden kiellon selvittämiseksi.

64 §

Tietojen antaminen

Sen mukaan mitä tässä tai muussa laissa säädetään, aluehallintovirastot voivat luovuttaa alkoholiuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä toimitusta harjoittavien alueensa toiminnanharjoittajia ja toimintaa koskevia tietoja. Sen mukaan mitä tässä tai muussa laissa säädetään, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi luovuttaa kaikkia tämän lain mukaisia tietoja.

Valvontaviranomaisilla on oikeus luovuttaa oma-aloitteisesti salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:ssä tarkoitetulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitavalle.

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, luvan- ja hyväksynnänhaltijan sekä ilmoituksen tekijän nimi, lupa-, hyväksyntä- ja ilmoitusnumero sekä toimipaikan nimi ja osoitetiedot voidaan saattaa sellaisinaan julkisiksi.

65 §

Virka-apu

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada muilta viranomaisilta maksutta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

66 §

Alkoholielinkeinorekisteri

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ylläpitää alkoholielinkeinorekisteriä tässä laissa tarkoitettujen lupa-, ilmoitus- ja hyväksymisasioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia sekä viranomaisten muita lakisääteisiä tehtäviä varten. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto vastaa myös rekisterin yleisestä toiminnasta ja käytettävyydestä, tietojen eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä sekä rekisterin toimivuuteen liittyvien tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot ovat yhteisrekisterinpitäjiä. Vastuullisena rekisterinpitäjänä toimii Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot vastaavat käsittelyvastuullaan olevista rekisteritiedoista ja niihin liittyvistä rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseen liittyvistä pyynnöistä.

Alkoholielinkeinorekisteriin rekisteröidään tiedot elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty tässä laissa tarkoitettu lupa tai hyväksyminen, jotka ovat hakeneet tällaista lupaa tai hyväksymistä taikka tehneet tässä laissa tarkoitettun ilmoituksen. Rekisteröitäviä tietoja ovat:

1) nimi ja toiminimi sekä henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste sekä osoite, puhelinnumero ja muut osoitetiedot;

2) 1 kohdassa tarkoitettut tiedot elinkeinonharjoittajien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 5-7 §:ssä tarkoitetuista tosiasiallisista edunsaajista;

3) 1 kohdassa tarkoitettut tiedot niistä henkilöistä, joiden edellytykset on selvitetty tämän lain 13 §:n mukaan;

4) tiedot tässä laissa tarkoitettusta toiminnasta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisesta ja tällaisen rikkomuksen seuraamuksesta sekä tiedot valvontaviranomaisten suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista;

5) muut lupa-, ilmoitus- ja hyväksymisasioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot.

Elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot säilytetään alkoholielinkeinorekisterissä niin, että ne poistetaan viiden vuoden kuluttua tämän lain mukaisen toiminnan päättymisestä tai elinkeinonharjoittajaa koskevan viimeisen tiedon merkitsemisestä. Edellä 3 momentin 2-3 kohdassa tarkoitettuja henkilöitä koskevat tiedot säilytetään alkoholielinkeinorekisterissä niin, että ne poistetaan viiden vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on lopettanut asemassa toimimisen.

71 §

Seuraamusmaksu

Lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 20 000 euron seuraamusmaksun, jos:

7) 11 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa muutoksista, 56 §:ssä säädettyä kirjanpitovelvollisuutta tai velvollisuutta pitää omavalvontasuunnitelma ajan tasalla taikka 62 §:n 4 momentissa säädettyä ilmoitusten ja tietojen toimittamista koskevaa velvollisuutta ei ole kehotuksista huolimatta noudatettu;

8) alkoholijuomien toimituksessa on rikottu 5 luvussa tai 57 §:ssä luvanhaltijalle säädettyjä velvollisuuksia taikka 17 a §:n nojalla asetettuja ehtoja tai rajoituksia.

72 §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan määräajaksi, jos:

1) toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa 71 §:n 1 momentin 1–8 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä tai

2) toiminnanharjoittaja rikkoo tai laiminlyö tässä laissa säädettyä olennaista velvollisuuttaan.

Määräajan pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet.

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan tai hyväksymisen pysyvästi, jos:

- 1) toiminnanharjoittaja määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä tai

- 2) toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää tai

- 3) luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa.

72 a §

Luvan lopettaminen

Lupaviranomaisen on merkittävä rekisteriin tämän lain mukainen lupa tai hyväksyminen päättyneeksi, jos toiminnanharjoittaja on lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti.

Toistaiseksi voimassa olleen luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on kuitenkin oikeus jatkaa toimintaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Määräaikaisena voimassa olleen luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on oikeus jatkaa toimintaa enintään määräaikaisuuden loppuun saakka, kuitenkin enimmillään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Toiminnan jatkamisesta on ilmoitettava lupaviranomaiselle viipymättä konkurssiin asettamisesta tai kuolemasta.

75 §

Aluehallintovirastonperimät maksut

Aluehallintovirasto perii tämän lain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun:

- 1) 18 §:ssä tarkoitetun anniskeluluvan haltijalta anniskelun valvonnasta (anniskelun valvontamaksu);

- 2) 17 §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan haltijalta ja alkoholiyhtiöltä vähittäismyyntin valvonnasta (vähittäismyyntin valvontamaksu);

- 3) 17 a §:ssä tarkoitetun toimitusluvan haltijalta alkoholijuoman toimituksen valvonnasta (toimituksen valvontamaksu).

84 §

Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen

Alkoholijuomaa ei saa välittää eikä luovuttaa palkkiota vastaan, ellei laissa toisin säädetä. Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen on kielletty myös ilman palkkiota henkilölle, jolle 37 §:n mukaan ei saa myydä alkoholijuomaa.

85 §

Kielto nauttia alkoholijuomia

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa ei saa nauttia, ellei laissa toisin säädetä:

Liite

Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitettut valvontamaksut

6 a. Alkoholijuomien toimituksen valvontamaksu

Aluehallintovirasto perii toistaiseksi voimassa olevien alkoholijuomien toimituslupien haltijoilta vuotuisen valvontamaksun.

Alkoholijuoman toimituksen valvontamaksu jokaiselta toimitusluvanhaltijalta on 100 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri
Petteri Orpo

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

Laki

alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan alkoholilain (1102/2017) 28 §:n 3 momentti,

muutetaan lain 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 1 momentin 11, 12 ja 14—16 kohta, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 1 kohta, 7, 8, 11 ja 12 §, 5 luvun otsikko, 35, 37 ja 38 §, 40 §, 46 §:n 1 momentti, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 57 §:n 2 momentti, 58 §, 60 §:n 1—2 momentti ja 3 momentin 5 kohta, 61 §:n 1 momentti, 62 §:n 4 momentti, 63 §:n 1 momentin johdantokappale, 64—66 §, 71 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 kohta, 72 §, 75 §:n 2 momentti, 84 § ja 85 §:n 1 momentin johdantokappale,

sellaisina kuin niistä ovat 12 § laissa 605/2023 ja 64 § osaksi laissa 673/2018, sekä

lisätään lakiin 3 §:n 1 momenttiin uusi 17—18 kohta, lakiin uusi 17 a, 35 a, 42 a ja 72 a §, 39 §:ään uusi 3 momentti, 57 §:ään uusi 3 momentti, 60 §:n 3 momenttiin uusi 6 kohta, 62 §:ään uusi 5 momentti 63 §:ään uusi 2 momentti ja 71 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta sekä liitteeseen uusi 6 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, kuljetukseen, myyntiin ja muuhun luovuttamiseen, käyttöön, hallussapitoon ja markkinointiin.

Alkoholipitoisiin aineisiin, jotka ovat elintarvikkeita, sovelletaan elintarvikelakia (23/2006) siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

Ehdotus

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, kuljetukseen, myyntiin ja muuhun luovuttamiseen, käyttöön, hallussapitoon ja markkinointiin *sekä alkoholijuomien toimitukseen*.

Alkoholipitoisiin aineisiin, jotka ovat elintarvikkeita, sovelletaan elintarvikelakia (297/2021) siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *alkoholijuoman vähittäismyynnillä* alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

12) *alkoholijuoman anniskelulla* alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

14) *tilaviinillä* oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa valmistuspaikassa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 100 000 litraa ja joka toimii maatalouden harjoittamisen yhteydessä ja fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistuspaikoista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla marjoista, hedelmistä ja muista kasvinosista paitsi rypäleistä ja viljatuotteista valmistettua enintään 13 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa;

15) *käsityöläisoluella* oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 500 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, joka on

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *alkoholijuoman vähittäismyynnillä maksun vastaanottamista alkoholijuomasta ja alkoholijuoman luovuttamista vähittäismyyn-tipaikassa ostajalle, alkoholijuoman toimitus-luvanhaltijalle tai hänen henkilökunnalleen siten, että alkoholijuoma nautitaan* muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

12) *alkoholijuoman anniskelulla maksun vastaanottamista alkoholijuomasta ja alkoholi-juoman luovuttamista* nautittavaksi myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

14) *tilaviinillä yksinomaan käymisen avulla marjoista, hedelmistä ja muista kasvinosista paitsi rypäleistä ja viljatuotteista valmistettua enintään 13 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, jonka valmistaja on oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumaton ja joka toimii maatalouden harjoittamisen yhteydessä ja fyysisesti erillään muista alkoholi-juomien valmistajista eikä harjoita lisenssi-valmistusta ja jonka kalenterivuoden aikana tuottamien alkoholijuomien määrä on enin-tään 100 000 litraa;*

15) *käsityöläisoluella* oikeudellisesti ja ta-loudellisesti muista *panimoista* riippumatto-massa panimossa, jossa kalenterivuoden ai-kana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 500 000 litraa ja joka toimii fyysi-sesti erillään muista *panimoista* eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuuspro-senttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuo-maa, joka on *hiivalla käymisteitse* valmistettu

valmistettu mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/92 säädettyyn erityisluonnetta koskevien todistusten rekisteriin annetun asetuksen (EY) N:o 2301/97 liitteen täydentämisestä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 244/2002 tarkoitettua sahtia;

16) *markkinoinnilla* mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun hyödykkeen mainonnan yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyvä mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä.

(uusi)

(uusi)

4 §

Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Alkoholipitoisten aineiden valmistuksessa, maahantuonnissa, myynnissä ja markkinoinnissa ja niiden yhteydessä sopimuksen tai muun järjestelyn mukaisesti harjoitettavassa elinkeinotoiminnassa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti.

mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/92 säädettyyn erityisluonnetta koskevien todistusten rekisteriin annetun asetuksen (EY) N:o 2301/97 liitteen täydentämisestä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 244/2002 tarkoitettua sahtia;

16) *markkinoinnilla* mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun hyödykkeen mainonnan yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyvä mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä;

17) *alkoholijuoman toimituksella kotimaan vähittäismyynnistä myydyin alkoholijuoman kuljetusta sekä luovutusta kaupallisessa tarkoituksessa myyjältä ostajalle tai muulle vastaanottajalle;*

18) *alkoholijuoman toimittajalla alkoholijuoman toimitusluvanhaltijaa tai tämän henkilökuntaa, joka luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä kuljetuksella tilatun juoman vastaanottajalle.*

4 §

Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Alkoholipitoisten aineiden valmistuksessa, maahantuonnissa, myynnissä ja markkinoinnissa ja niiden yhteydessä sopimuksen tai muun järjestelyn mukaisesti harjoitettavassa elinkeinotoiminnassa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti. *Mitä edellä säädetään, koskee myös alkoholijuomien toimitusta.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Luvanvarainen toiminta

Alkoholijuomia ei saa valmistaa eikä myydä ilman lupaa.

5 §

Luvanvarainen toiminta

Alkoholijuomia ei saa valmistaa, myydä eikä toimittaa kotimaisesta vähittäismyyntistä ilman lupaa.

6 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Edellä 5 §:ssä säädetystä poiketen:

1) enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus ja myynti on sallittu;

6 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Edellä 5 §:ssä säädetystä poiketen:

1) enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus, myynti ja toimittaminen on sallittu;

7 §

Lupaviranomaiset

Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskeluluvan myöntää hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella hakijan vähittäismyynti- tai anniskelupaikka sijaitsee. Jos vähittäismyynti tai anniskelu ei tapahdu tietyn aluehallintoviraston alueella, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Muun luvan myöntää hakemuksesta Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto.

7 §

Lupaviranomaiset

Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskeluluvan myöntää hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella hakijan vähittäismyynti- tai anniskelupaikka sijaitsee. Jos anniskelulupa haetaan ilman anniskelupaikkaa, luvan myöntää hakijan toimipaikan aluehallintovirasto. Jos vähittäismyynti tai anniskelu ei tapahdu tietyn aluehallintoviraston alueella, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Alkoholijuomien toimitusluvan myöntää hakemuksesta hakijan toimipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole toimi- tai kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Muun luvan myöntää hakemuksesta Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto.

Alkoholilaissa tarkoitetut ilmoitukset ja hyväksymishakemukset käsittelevä aluehallintovirasto määräytyy 1 momentissa säädetyin mukaisesti.

8 §

Lupahakemus

Lupahakemukseen on liitettävä 13–20 §:ssä tarkoitettujen luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole lupaviranomaisen käytössä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lupahakemuksen sisällöstä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä.

11 §

Muutosten ilmoittaminen

Jos lupa on myönnetty oikeushenkilölle ja oikeushenkilön omistukseen, sopimukseen tai muuhun järjestelyyn perustuva määräysvalta siirtyy, luvanhaltijan on ilmoitettava siitä lupaviranomaiselle kahden viikon kuluessa määräysvallan siirtymisestä.

Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, luvanhaltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen.

8 §

Lupahakemus

Lupahakemukseen on liitettävä 13–20 §:ssä tarkoitettujen luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole asiaa käsittelevän viranomaisen käytössä. Jos luvanhakija on oikeushenkilö, lupahakemus on tehtävä sähköisesti. Asiaa käsittelevä viranomainen voi erityisestä syystä hyväksyä lupahakemuksen tekemisen paperisena.

Mitä 1 momentissa säädetään lupahakemuksesta, koskee myös alkoholilaissa tarkoitettuja ilmoituksia ja hyväksymishakemuksia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lupahakemuksen sisällöstä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä.

11 §

Muutosten ilmoittaminen

(kumotaan)

Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, luvanhaltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen.

Luvanhaltijan on kuukauden kuluessa ilmoitettava lupaviranomaiselle, jos toimintaa supistetaan tai se lopetetaan muutoin kuin tilapäisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään lupahakemuksesta, koskee myös tässä laissa tarkoitettuja ilmoituksia ja hyväksymisiä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luvan muuttamista koskevan hakemuksen sisällöstä.

12 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Tämän lain mukainen valmistus-, maahan-tuonti-, käyttö-, tukkumyynti-, vähittäis-myynti- ja anniskelulupa on myönnettävä elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on tässä laissa säädetty hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset.

12 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Tämän lain mukainen valmistus-, maahan-tuonti-, käyttö-, tukkumyynti-, vähittäis-myynti-, *toimitus*- ja anniskelulupa on myönnettävä elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on tässä laissa säädetty hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset.

17 a §

Alkoholijuomien toimituslupa ja sen myöntämisen edellytykset

(uusi)

Alkoholijuoman toimituslupa koskee kotimaisesta vähittäismyyntipaikasta tai alkoholi-yhtiöstä myydyin alkoholijuoman kuljetusta ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Lupa myönnetään, jos:

1) hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman; ja

2) hakija on laatinut selvityksen siitä, että hakijan henkilökuntaan kuuluvilla alkoholi-juoman toimittajilla on 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimituspassi.

Lupaviranomainen saa määrätä alkoholi-juomien toimituslupaan ehtoja koskien kuljetukseen käytettäviä kulkuneuvoja, luovutukseen liittyviä tilanteita ja luovutuksessa käytettävää ikäraja- ja päihtymistilan seuranta- ja henkilöstö- ja luovutettavien alkoholi-juomien määrää, omavalvontaa, valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja tai palvelun sisältöä ja menettelytapoja, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut ehdot ja rajoitukset on mitoitettava siten, että ne eivät estä eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvan- haltijan toiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan luvan- haltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lupaviranomaisen on luvan- haltijan hakemuksesta muutettava lupa- an liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet ovat muuttuneet siten, etteivät ne enää ole välttämättömiä.

28 §

Alkoholijuomien muu myynti

Alkoholiyhtiö saa myydä alkoholi-juomia myös 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa myymäläautossa ja -veneessä, jonka reitin aluehallintovirasto on vahvistanut.

Alkoholiyhtiö saa järjestää huutokaupan, jossa myydään alkoholi-juomia.

Alkoholiyhtiölle saadaan myöntää alkoholi-juomien tukkumyyntilupa. Alkoholiyhtiö saa toimittaa alkoholi-juomia luvan- haltijoille ja muille elinkeinonharjoittajille lähettämällä ne ostajalle.

28 §

Alkoholijuomien muu myynti

Alkoholiyhtiö saa myydä alkoholi-juomia myös 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa myymäläautossa ja -veneessä, jonka reitin aluehallintovirasto on vahvistanut.

Alkoholiyhtiö saa järjestää huutokaupan, jossa myydään alkoholi-juomia.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

5 luku

Alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu

35 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvan haltija saa myydä vain luvassa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Alkoholijuomaa ei saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä. Luvanhaltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jossa alkoholijuoman nauttiminen on kielletty.

(uusi)

Ehdotus

5 luku

Alkoholijuomien vähittäismyynti, toimitus ja anniskelu

35 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle tai alkoholijuoman toimittajalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvanhaltijan tai tämän henkilökunnan tulee alkoholijuoman kuljetukseen luovutuksen yhteydessä tarkastaa alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero ja ilmoitettava nämä ostajalle.

Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa ei saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä, ellei laissa toisin säädetä. Luvanhaltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jossa alkoholijuoman nauttiminen on kielletty.

Vähittäismyyntiluvanhaltijan ja alkoholiyhdistiön on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias.

35 a §

Alkoholijuomien toimitus

Alkoholijuomien toimitus toimitusluvalla on sallittua vain, jos käymisteitse valmistettu enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävä ja muulla tavoin valmistettu enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävä alkoholi-

juoma on ostettu ja noudettu kotimaisesta vähittäismyynnistä. Enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän käymisteitse valmistetun alkoholijuoman ja enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän muulla tavoin valmistetun alkoholijuoman toimitus toimitusluvalla on sallittua vain, jos alkoholijuoma on ostettu ja noudettu alkoholiyhtiöstä.

Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarvittaessa todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 1 momentissa tarkoitetusta asiakirjasta. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikäänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä.

Jos alkoholijuomaa ei voida luovuttaa 2 momentin tai 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn toimituskiellon vuoksi, alkoholijuoman toimitajan on palautettava alkoholijuoma myyjälle.

Toimitusluvanhaltija ei saa kohdistaa alkoholijuomaa toimittavaan taloudellisia tai työnjohdollisia seuraamuksia, jos tämä kieltäytyy 2 momentin tai 37 §:n mukaisesti luovuttamasta alkoholijuomaa.

37 §

Vähittäismyynti- ja anniskelukiellot

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä eikä anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;
- 2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;
- 3) jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvatonta luovuttamista tai välittämistä.

37 §

*Vähittäismyynti-, **toimitus-** ja anniskelukiellot*

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä, *alkoholijuomien toimituksessa* eikä anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;
- 2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;
- 3) jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvatonta luovuttamista tai välittämistä.

Edellä 1 momentin 1 kohdasta poiketen väkevää alkoholijuomaa ei saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynissä alle 20-vuotiaalle.

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi.

Edellä 1 momentin 1 kohdasta poiketen väkevää alkoholijuomaa ei saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynissä *tai alkoholijuomien toimituksessa* alle 20-vuotiaalle.

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi.

Alkoholijuomaa ei saa toimittaa terveydenhuollon toimintayksikköön, ensi- ja turvakoitiin eikä päihdehuollon yksikköön. Alkoholijuomaa ei myöskään saa toimittaa varhaiskasvatuksen järjestämispaikkaan, esi- tai perusopetuksen järjestämispaikkaan tai lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikkaan aikana, jolloin ne ovat lasten ja nuorten käytössä.

Yksityiset yhteisöt, säätiöt, yksityiset elinkeinonharjoittajat, uskonnolliset yhdyskunnat ja julkisoikeudelliset laitokset voivat kieltää alkoholijuomien toimituksen hallinnoimaansa tilaan tai hallinnassaan olevalle alueelle.

38 §

Vähittäismyynnin ja anniskelun henkilökunta

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi.

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan edustajana tämän määräämä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö, jos paikka on avoinna asiakkaille.

Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa toimia vastaavana hoitajana tai muuna tehtävään nimettynä henkilönä eikä myydä tai

38 §

Vähittäismyynnin, alkoholijuomien toimituksen ja anniskelun henkilökunta

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa *sekä alkoholijuomien toimitustoiminnassa* tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi.

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla *luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, kun paikassa saa myydä tai nauttia yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia* ja paikka on avoinna asiakkaille.

Alkoholijuomien toimittajilla tulee olla 57 §:n 3 momentissa tarkoitettu alkoholijuomien toimituspassi.

Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa toimia vastaavana hoitajana tai muuna tehtävään nimettynä henkilönä eikä myydä tai

Voimassa oleva laki

anniskella alkoholijuomaa. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa kuitenkin myydä alkoholijuomia 17 §:ssä tarkoitettussa vähittäismyyntipaikassa vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimitetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa myös anniskella alkoholijuomia vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimitetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena.

Alkoholijuomia myyvä ja vähittäismyyntin tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

39 §

Yleinen valvonta

Vähittäismyynti- ja anniskeluluvanhaltijan sekä hänen henkilökuntansa tulee valvoa 35–38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista ja vastata järjestyksenpidosta vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa.

Luvanhaltija ja hänen edustajansa saa poistaa kieltoa rikkoneen tai selvästi päihtyneen henkilön luvanhaltijan hallitsemasta tilasta. Luvanhaltija ja hänen edustajansa saa ottaa astian, joka on viety pois anniskelualueelta, kieltoa rikkoneen henkilön hallusta ja hävittää sen sisältämän alkoholijuoman.
(uusi)

Ehdotus

anniskella alkoholijuomaa. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa kuitenkin myydä alkoholijuomia 17 §:ssä tarkoitettussa vähittäismyyntipaikassa vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimitetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa myös anniskella alkoholijuomia vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimitetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena. *Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa kuljettaa eikä luovuttaa alkoholijuomia asiakkaalle.*

Alkoholijuomia myyvä tai toimittava ja vähittäismyyntin, *alkoholijuomien toimituksen* tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

39 §

Yleinen valvonta

Vähittäismyynti- ja anniskeluluvanhaltijan sekä hänen henkilökuntansa tulee valvoa 35–38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista ja vastata järjestyksenpidosta vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa.

Luvanhaltija ja hänen edustajansa saa poistaa kieltoa rikkoneen tai selvästi päihtyneen henkilön luvanhaltijan hallitsemasta tilasta. Luvanhaltija ja hänen edustajansa saa ottaa astian, joka on viety pois anniskelualueelta, kieltoa rikkoneen henkilön hallusta ja hävittää sen sisältämän alkoholijuoman.

Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan ja hänen henkilökuntansa tulee valvoa 35 a, 37 ja 38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista.

Voimassa oleva laki

40 §

Iän todistaminen

Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja tämän lain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranhaltijalle viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla *taikka viranomaisen myöntämällä muulla luotettavalla kuvallisella asiakirjalla.*

Ehdotus

40 §

Iän todistaminen

Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja tämän lain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranhaltijalle viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla.

Alkoholijuoman toimituksen ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, on alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla.

Alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on lisäksi velvollinen todistamaan vaadittaessa ikänsä 1 momentissa tarkoitetulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittavalle henkilölle.

42 a §

Toimitusaika

(uusi)

Alkoholijuomien toimituksessa alkoholijuoman luovuttaminen vastaanottajalle on sallittu kello 9:stä kello 21:een.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen alkoholiyhtiöstä hankitun alkoholijuoman luovutuksessa vastaanottajalle noudatetaan, mitä 42 §:n 2 momentissa säädetään alkoholiyhtiön vähittäismyyntiajoista.

Alkoholijuoman luovuttaminen vastaanottajalle ennen kello 9:ää tai kello 21:n jälkeen on kiellettyä. Jos alkoholijuomaa ei voida luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuna aikana, alkoholijuoma on palautettava myyjälle tai toimitettava asiakkaalle myöhemmin 1 momentissa tarkoitettuna aikana, ellei luovuttamatta jättäminen ole johtunut 37 §:ssä tarkoitettusta syystä.

46 §

Alkoholijuomien hankkiminen

Kun alkoholijuomia hankitaan vähittäismyyntiin ja anniskeluun 30 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, ostajan on ilmoitettava myyjälle lupanumeronsa.

46 §

Alkoholijuomien hankkiminen

Kun yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia hankitaan vähittäismyyntiin ja anniskeluun 30 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, ostajan on ilmoitettava myyjälle lupanumeronsa.

51 §

Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen

Kahden tai useamman alkoholijuomapakauksen tai -annoksen tarjoaminen alennettuun yhteishintaan vähittäismyynnissä ja anniskelussa on kielletty.

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen vähittäismyynnissä ja anniskelussa on kielletty.

51 §

Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen

Kahden tai useamman alkoholijuomapakauksen tai -annoksen tarjoaminen alennettuun yhteishintaan vähittäismyynnissä, *alkoholijuoman toimituksessa* ja anniskelussa on kielletty.

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen vähittäismyynnissä, *toimituksessa* ja anniskelussa on kielletty.

57 §

Henkilökunnan osaaminen

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että 38 §:ssä tarkoitettu vastaavalla hoitajalla tai muulla tehtävään nimetyllä henkilöllä on alkoholilain tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus. (uusi)

57 §

Henkilökunnan osaaminen

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että 38 §:ssä tarkoitettu *luvanhaltijan edustajalla* on alkoholilain tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (*anniskelupassi*).

Alkoholijuoman toimitusluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sen henkilökuntaan

kuuluvalla alkoholijuoman toimittajalla on alkoholilain toimitusta koskevan sääntelyn ja toimitusta koskevien toimintaohjeiden tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (toimituspassi).

58 §

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Todistus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi alkoholilain ja sen valvonnan toimintatapojen tuntemista arvioivan kokeen tai saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen taikka suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät.

Oppilaitoksella on oikeus periä kokeesta maksu, joka vastaa enintään kokeen järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Alkoholilain tuntemista osoittava todistus voidaan yhdistää elintarvikelain 27 §:ssä tarkoitettun osaamistodistuksen kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettun kokeen sisällöstä ja arvioinnista

58 §

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen

Anniskeluluvan haltijan edustajan pätevyys voidaan todistaa todistuksella anniskelupassista tai todistuksella tutkinnosta, joka on sisältänyt vastaavat tiedot kuin anniskelupassikoe. Anniskelupassin myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Todistus anniskelupassista myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen.

Alkoholijuoman toimittajan pätevyys voidaan todistaa todistuksella toimituspassista. Toimituspassin myöntää oppilaitos, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa tai oppilaitos, jolla on ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettu toimilupa. Todistus toimituspassista myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi toimituspassikokeen.

Oppilaitoksella on oikeus periä kokeesta maksu, joka vastaa enintään kokeen järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. *Anniskelupassi* voidaan yhdistää elintarvikelain (297/2021) 19 §:ssä tarkoitettun *hygienia* passin kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 ja 2 momentissa tarkoitettun kokeen sisällöstä ja arvioinnista sekä sitä vastaavista koulutuksista ja

Voimassa oleva laki

sekä sitä vastaavista koulutuksista ja tutkinnoista sekä Ahvenanmaan maakunnassa myönnetyn todistuksen hyväksymisestä 1 momentissa tarkoitetuksi todistukseksi.

60 §

Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Aluehallintovirastot valvovat alkoholi-juomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä markkinointia alueellaan.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholi-juomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä markkinointia koko maassa sekä ilmailulaissa (864/2014) ja merilaissa (674/1994) tarkoitetuilla aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluvat myös:

5) tässä laissa säädettyt muut tehtävät.

(uusi)

61 §

Valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto laatii yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa alkoholihallinnon valtakunnallisen valvontaohjelman. Ohjelmalla ohjataan alkoholi-juomien anniskelun ja vähittäismyyntin sekä markkinoinnin alueellista lupahallintoa ja valvontaa yhdenmukaiseen ratkaisukäytäntöön ja tämän lain tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Ehdotus

tutkinnoista sekä Ahvenanmaan maakunnassa myönnetyn todistuksen hyväksymisestä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuksi todistukseksi.

60 §

Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Aluehallintovirastot valvovat alkoholi-juomien vähittäismyyntiä, *toimitusta* ja anniskelua sekä markkinointia alueellaan.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholi-juomien vähittäismyyntiä, *toimitusta* ja anniskelua sekä markkinointia koko maassa sekä ilmailulaissa (864/2014) ja merilaissa (674/1994) tarkoitetuilla aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluvat myös:

5) *anniskelupassi- ja toimituspassikokeeseen liittyvä oppilaitosten ohjaus;*

6) tässä laissa säädettyt muut tehtävät.

61 §

Valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto laatii yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa alkoholihallinnon valtakunnallisen valvontaohjelman. Ohjelmalla ohjataan alkoholi-juomien anniskelun, *vähittäismyyntin ja toimituksen* sekä markkinoinnin alueellista lupahallintoa ja valvontaa yhdenmukaiseen ratkaisukäytäntöön ja tämän lain tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

62 §

62 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Luvanhaltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja, jos se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan valvontatehtävän hoitamiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus hyödyntää täysi-ikäisiä vapaaehtoisia koeostojen suorittamisessa, jos viranomaisella on perusteltua aihetta epäillä, ettei alkoholijuomien toimitusta harjoittava toimija tai hänen henkilökuntansa noudata laissa säädettyjä velvollisuuksiaan alkoholijuomien toimituksessa ja luovutuksessa. Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero.

(uusi)

Luvanhaltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

63 §

63 §

Tiedonsaantioikeus

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä valtion ja kunnan viranomaisilta sekä Kansaneläkelaitokselta, työttömyysvakuutusrahastolta ja Eläketurvakeskukselta tietoja, jotka ovat välttämättömiä:

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:ssä tarkoitettua viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja, jotka ovat välttämättömiä:

(uusi)

Valvontaviranomaisilla on lisäksi oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettua sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä 13 §:ssä tai 72 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen luvan edellytysten selvittämistä

varten tai 71 §:n 3 momentissa säädetyn kaksosrangaistavuuden kiellon selvittämiseksi.

64 §

Tietojen antaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä valvontaviranomaiset saavat antaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen ja yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta toiselle valvontaviranomaiselle, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseiselle viranomaiselle säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, luvanhaltijan ja ilmoituksen tekijän nimi, lupa- ja ilmoitusnumero ja yleiseen käyttöön tarkoitetut osoite- ja yhteystiedot voidaan saattaa rekisterissä sellaisinaan julkisiksi niin, että tietoja voidaan hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena luvanhaltijan tai ilmoituksen tekijän nimeä, yritys- ja yhteisötunnusta tai lupa- tai ilmoitusnumeroa taikka myyntipaikan nimeä.

65 §

Virka-apu

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

64 §

Tietojen antaminen

Sen mukaan mitä tässä tai muussa laissa säädetään, aluehallintovirastot voivat luovuttaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä toimitusta harjoittavien alueensa toiminnanharjoittajia ja toimintaa koskevia tietoja. Sen mukaan mitä tässä tai muussa laissa säädetään, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi luovuttaa kaikkia tämän lain mukaisia tietoja.

Valvontaviranomaisilla on oikeus luovuttaa oma-aloitteisesti salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:ssä tarkoitettulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitavalle.

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, luvan- ja hyväksynnänhaltijan sekä ilmoituksen tekijän nimi, lupa-, hyväksyntä- ja ilmoitusnumero sekä toimipaikan nimi ja osoitetiedot voidaan saattaa sellaisinaan julkisiksi.

65 §

Virka-apu

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada muilta viranomaisilta maksutta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

Alkoholielinkeinorekisteri

Alkoholielinkeinorekisteri

Valvontaviranomaiset pitävät tässä laissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholitilastointia varten alkoholielinkeinorekisteriä elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty tässä laissa tarkoitettu lupa tai jotka ovat hakeneet tällaista lupaa. Vastuullisena rekisterinpitäjänä toimii Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ylläpitää alkoholielinkeinorekisteriä tässä laissa tarkoitettujen lupa-, ilmoitus- ja hyväksymisasioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia sekä viranomaisten muita lakisääteisiä tehtäviä varten. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto vastaa myös rekisterin yleisestä toiminnasta ja käytettävyydestä, tietojen eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä sekä rekisterin toimivuuteen liittyvien tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot ovat yhteisrekisterinpitäjiä. Vastuullisena rekisterinpitäjänä toimii Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot vastaavat käsittelyvastuullaan olevista rekisteritiedoista ja niihin liittyvistä rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseen liittyvistä pyynnöistä.

Alkoholielinkeinorekisteriin rekisteröidään tiedot elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty tässä laissa tarkoitettu lupa tai hyväksyminen, jotka ovat hakeneet tällaista lupaa tai hyväksymistä taikka tehneet tässä laissa tarkoitetun ilmoituksen. Rekisteröitäviä tietoja ovat:

Rekisteröitäviä tietoja ovat:

1) nimi ja toiminimi sekä henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus sekä osoite, puhelinnumero ja muut osoitetiedot;

2) 1 kohdassa tarkoitetut tiedot yhteisön hallituksen jäsenistä, toimitusjohtajasta sekä huomattavista osakkeenomistajista, vastuunalaisista ja äänettömistä yhtiömiehistä sekä heidän sijoittamistaan panoksista;

3) poliisitutkintaa, esitutkintaa, syyteharkintaa ja syytettä sekä rikosasian tuomioistuinkäsittelyä ja rikostuomioita koskevat tiedot elinkeinonharjoittajista ja 2 kohdassa tarkoitetuista henkilöistä;

4) tieto rekisteröitymisestä arvonnlisäverovelvolliseksi, ennakkoperintärekisteriin ja

1) nimi ja toiminimi sekä henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste sekä osoite, puhelinnumero ja muut osoitetiedot;

2) 1 kohdassa tarkoitetut tiedot elinkeinonharjoittajien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 5-7 §:ssä tarkoitetuista tosiasiallisista edunsaajista;

3) 1 kohdassa tarkoitetut tiedot niistä henkilöistä, joiden edellytykset on selvitetty tämän lain 13 §:n mukaan;

4) tiedot tässä laissa tarkoitetusta toiminnasta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisesta ja tällaisen rikkomuksen seuraamuksesta sekä

Voimassa oleva laki

muihin verohallinnon rekistereihin sekä tieto erääntyneistä verovelosta;

5) tiedot ulosoton kohteena olevista velvoitteista;

6) tiedot yrityssaneerauksista ja konkurseista sekä muista erääntyneitä velkaa koskevista tuomioistuimen päätöksistä;

7) tiedot valvottavan yksityishenkilön velkajärjestelyistä;

8) tiedot tämän lain nojalla myönnetyn luvan perusteella tapahtuvasta toiminnasta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisesta ja tällaisen rikkomuksen seuraamuksesta sekä tiedot valvontaviranomaisten suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista;

9) muut lupa-asioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot, jotka eivät sisällä henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.

Elinkeinonharjoittajaa ja 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja henkilöitä koskevat tiedot säilytetään alkoholielinkeinorekisterissä niin, että ne poistetaan viiden vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

71 §

Seuraamusmaksu

Lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 1 000 euron seuraamusmaksun, jos:

7) 11 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa muutoksista, 56 §:ssä säädettyä kirjanpito-velvollisuutta tai velvollisuutta pitää omavalvontasuunnitelma ajan tasalla taikka 62 §:n 4 momentissa säädettyä ilmoitusten ja tietojen toimittamista koskevaa velvollisuutta ei ole kehotuksista huolimatta noudatettu.

(uusi)

Ehdotus

tiedot valvontaviranomaisten suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista;

5) muut lupa-, ilmoitus- ja hyväksymisasioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot.

Elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot säilytetään alkoholielinkeinorekisterissä niin, että ne poistetaan viiden vuoden kuluttua tämän lain mukaisen toiminnan päättymisestä tai elinkeinonharjoittajaa koskevan viimeisen tiedon merkitsemisestä. Edellä 3 momentin 2-3 kohdassa tarkoitettuja henkilöitä koskevat tiedot säilytetään alkoholielinkeinorekisterissä niin, että ne poistetaan viiden vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on lopettanut asemassa toimimisen.

71 §

Seuraamusmaksu

Lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 20 000 euron seuraamusmaksun, jos:

7) 11 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa muutoksista, 56 §:ssä säädettyä kirjanpito-velvollisuutta tai velvollisuutta pitää omavalvontasuunnitelma ajan tasalla taikka 62 §:n 4 momentissa säädettyä ilmoitusten ja tietojen toimittamista koskevaa velvollisuutta ei ole kehotuksista huolimatta noudatettu;

8) alkoholijuomien toimituksessa on rikottu 5 luvussa tai 57 §:ssä luvanhaltijalle säädettyjä velvollisuuksia taikka 17 a §:n nojalla asetettuja ehtoja tai rajoituksia.

72 §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan tai hyväksymisen määräajaksi tai pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa 71 §:n 1 momentin 1–6 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena. Määräajan pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet. Lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi vain, jos menettelyä jatketaan seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen tahallisesti ja se on myös kokonaisuutena arvostellen törkeää.

Vaikka huomautusta ei ole annettu tai seuraamusmaksua määrätty, lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa määräajaksi, jos luvan haltija rikkoo tässä laissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta 56 §:ssä tarkoitettuja velvollisuuksiaan kohtaan, tai pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää.

Lupa tai hyväksyminen tulee peruuttaa, jos luvan haltija sitä pyytää tai hakemuksessa annettujen virheellisten tietojen tai olosuhteiden muutoksen vuoksi luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa, eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa. Luvan haltijan konkurssipesällä on kuitenkin oikeus jatkaa lupaa edellyttävää toimintaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta.

(uusi)

72 §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan määräajaksi, jos:

1) toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa 71 §:n 1 momentin 1–8 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä tai

2) toiminnanharjoittaja rikkoo tai laiminlyö tässä laissa säädettyä olennaista velvollisuuttaan.

Määräajan pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet.

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan tai hyväksymisen pysyvästi, jos:

1) toiminnanharjoittaja määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä tai

2) toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää tai

3) luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa.

72 a §

Luvan lopettaminen

Lupaviranomaisen on merkittävä rekisteriin tämän lain mukainen lupa tai hyväksyminen

päättäneeksi, jos toiminnanharjoittaja on lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti.

Toistaiseksi voimassa olleen luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on kuitenkin oikeus jatkaa toimintaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Määräaikaisena voimassa olleen luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesällä tai kuolinpesällä on oikeus jatkaa toimintaa enintään määräaikaisuuden loppuun saakka, kuitenkin enimmillään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. Toiminnan jatkamisesta on ilmoitettava lupaviranomaiselle viipymättä konkurssiin asettamisesta tai kuolemasta.

75 §

Aluehallintovirastonperimät maksut

Aluehallintovirasto perii tämän lain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun:

1) 18 §:ssä tarkoitetun anniskeluluvan haltijalta anniskelun valvonnasta (anniskelun valvontamaksu);

2) 17 §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan haltijalta ja alkoholiyhtiöltä vähittäismyynnin valvonnasta (vähittäismyynnin valvontamaksu).

(uusi)

75 §

Aluehallintovirastonperimät maksut

Aluehallintovirasto perii tämän lain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun:

1) 18 §:ssä tarkoitetun anniskeluluvan haltijalta anniskelun valvonnasta (anniskelun valvontamaksu);

2) 17 §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan haltijalta ja alkoholiyhtiöltä vähittäismyynnin valvonnasta (vähittäismyynnin valvontamaksu);

3) 17 a §:ssä tarkoitetun toimitusluvanhaltijalta alkoholiuoman toimituksen valvonnasta (toimituksen valvontamaksu).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

84 §

Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen

Alkoholijuomaa ei saa välittää eikä luovut-
taa palkkiota vastaan. Alkoholijuoman välittä-
minen ja luovuttaminen on kielletty myös il-
man palkkiota henkilölle, jolle 37 §:n mukaan
ei saa myydä alkoholijuomaa.

84 §

Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen

Alkoholijuomaa ei saa välittää eikä luovut-
taa palkkiota vastaan, *ellei laissa toisin sää-
detä*. Alkoholijuoman välittäminen ja luovut-
taminen on kielletty myös ilman palkkiota
henkilölle, jolle 37 §:n mukaan ei saa myydä
alkoholijuomaa.

85 §

Kielto nauttia alkoholijuomia

Alkoholijuomaa ei saa nauttia, ellei laissa
toisin säädetä:

85 §

Kielto nauttia alkoholijuomia

*Yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia si-
säلتävää* alkoholijuomaa ei saa nauttia, ellei
laissa toisin säädetä:

Liite

**Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitettut val-
vontamaksut**

(uusi)

Liite

**Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitettut val-
vontamaksut**

***6 a. Alkoholijuomien toimituksen valvon-
tamaksu***

*Aluehallintovirasto perii toistaiseksi voi-
massa olevien alkoholijuomien toimituslupien
haltijoilta vuotuisen valvontamaksun.*

*Alkoholijuoman toimituksen valvontamaksu
jokaiselta toimitusluvanhaltijalta on 100 eu-
roa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .